

Diapason simplæ, diatessaron, et diapente
 Dicuntur junctæ, diapason cum diapente
 Cum diapente tonus, diatessaron ad diapason.

De cognatione protæ et tetrardi.

Hinc aut inde tonum, si junxeris ad tetrachordum
 Vel prima specie, quartave datur diapente
 Inde prioratus primi patet atque tetrardi.

CIRCA ANNUM EUNDEM.

ANNALES HILDESHEIMENSES QUEDLINBURGENSES, WEISSEMBURGENSES

ET

LAMBERTI.

PARS PRIOR.

(Apud D. Pertz, *Monumenta Germaniæ historica, Script.* tom. III, pag. 18.)

ADMONITIO PRÆVIA.

Monasterium Herolfesfeldense, primis Caroli Magni annis a Lullo archiepiscopo fundatum opibusque plurimis ditatum, Ludovico I imperante Annalibus originem dedit, qui prima sui parte usque ad a. 829 chronicis Isidori (1) et Bedæ (2), Annalibus Murlacensibus quales hodieque in Laureshamensibus (3) et Nazarianis (4) supersunt, Annalibus Laurissensibus minoribus (5) atque Annalibus Laurissensibus (6) et Einhardi (7) superstructi, inde ab anno 830 usque ad a. 973 et 984 ab auctoribus per sæcula nonum et decimum sibi succedentibus sunt producti. Priori parti notitias aliquas ex Bedæ Historia ecclesiastica desumptas (8) inseri jam Lappenbergius in Annalibus nostris (9) monuit; paucae tantum offenduntur ex notis Fuldensibus desumptæ, nec nisi una ad Hersfeldensæ monasterium pertinens, eaque haud ex fonte antiquo sed ex loco male intellecto in Vita Sturmii abbatis Fuldensis delibata (10). Iaque

A prioris partis auctoritatem ex fontibus ejus totam pendere facile intelligitur; altera genuina per majorem sæculi noni decimique partem decurrit (11). Priorem in Annalibus Fuldensibus in bibliotheca Batavorum Lugdunensi a me evolutis, tum in Lobbiensibus, Monasteriensibus Alsatiae qui ex Weissemburgensibus fluxerunt, et in Mariano Scoto repetitam vel potius excerptam, monuit Waitz (12); totum vero opus, certe partem ejus quæ maximi facienda est, exscripserunt annalista Halberstadensis et Weissemburgensis. Et hujus quidem opus, antea nonnisi excerptis a Wurdweinio propositis (13) notum, integrum in codice olim Weissemburgensi, a. 1590 ab Joan. Ægolpho a Knörringen bibliothecæ Ingolstaediensi illato, et una cum ea jam in bibliotheca universitatis regie Monacensis condito, inveni atque in usus nostros retuli. Excipit ibi libros Eusebii et Prosperii, atque margini cyclorum decennovenna-

(1) Origg. lib. v, 39.

(2) In fine librorum De temporibus et de t. rat.

(3) Cf. e. g. annos 717, 748, 781, 786 usque 791 et 795.

(4) Cf. e. g. annos 709. 710. 725. 752.

732. 735. ex nb. v, c. 74., 24 et app.

(9) T. VI. p. 638.

(10) A. 736 ex Vita S. Sturmii cap. 5, 6.

(11) Quæ in aliam sententiam viri docti disputantur, eam mihi non ardent; nam nec Reginonis con-

ium Dionysii ab a. 532 incipientium sæculo XI, A exente, anno circiter 1075, adjectum est; altera tamen manu circa a. 1087 inserta sunt nonnulla, quæ littera obliqua describenda curavimus, omissis scilicet nominibus imperatorum Orientis usque ad Basilium et Constantinum cum avo Constantino et patre Romano anno 976 coronatos, necnon imperatoribus Romanis ex catalogo quodam desumptis atque passim pro libitu ascriptis. Ultima quatuor codicis folia Annales Laurissenses (14) minores recensionis Remensis (15), excisa pagina a. 716, voce *Reginfridus* incipientes exhibent. Annales usque ad a. 984 ex codice Hersfeldensi fluxisse, reliqua vero in monasterio Weissemburgensi addita, ex a notationibus ipsis constat; nomina episcoporum Spirensium sæculo XI exente addita sunt.

Alter qui annales Hersfeldenses exscripsit, annalista scilicet *Halberstadensis*, ut opinor, ipse quidem lucusque latet, sed in parte antiquiori annalium Hildesheimensium et Quedlinburgensium usque ad a. 993, in Thietmaro, in Annalista et Chronographo Saxonibus (16), apud monachum Sassawensem (17) et in Chronico Halberstadensi (18) atque Steindellii (19) recognoscitur. Quos inter Annales Hildesheimenses in codice autographo, jam regio Parisiensi numero 6114, olim 1051, 1125 et 5993 signato, membraceo, in 4to, sæculi X exeuntis XI et XII superstitis, post festi breviarium librum exhibent de ordine temporum, ex Isidori Hispanensis Chronico, Annalibus Laurissensibus minoribus et Annalibus Hersfeldensibus usque ad a. 993 constatum, atque manu sæculi decimi conscriptum, quem diversæ inde continuationes, manibus diversis et se invicem excipientibus exaratae, usque ad Lotharii III imperatoris obitum subsequuntur. Librum a Chesnio primum in SS. Francis, t. III, 540, publici juris factum indeque a Leibnitio SS. Brunsv. I, 714, repetitum, anno 1827 Parisiis iterum evolvi, mendisque purgatum jam sistimus. Prior ejus pars usque ad a. 993 a scriptore

Hildesheimensi composita (20), ipso tempore exarata, et compluribus locis ab altero sæculi decimi scriptore additionibus aucta, non nisi inde ab a. 814 exprimenda erat, cum nec Isidorum nec Annales Laurissenses minores hic iterum excudi operis nostri ratio posceret; de auctore ejus minime constat. Nec magis continuationum usque ad a. 1109 auctores novimus, Hildesheimenses certe, sed quorum nomina obscuritate indebita premuntur. Unum tamen fortasse Thangmarum excipias, ecclesiæ Hildesheimensis bibliothecarium et notarium, Bernwardi episcopi præceptorem, amicum, et legatum ad Ottonem III et Sylvestrum II papam, qui cum Bernwardo vivente gesta ejus colligere aggressus sit, et in Vita episcopi, plurima iisdem plane verbis quibus in Annalibus nostris leguntur efferat, eum Annalium quoque inde ab anno 1000 usque ad a. 1022 parentem agnoscere liceret, nisi Annalium hac parte auctor monasterio S. Michaelis se ascriptum diceret, cum tamen Thangmarus se monachum S. Michaelis minime professus sit. Annales Vitæ Bernwardi anteriores liber autographus demonstrat. Eodem etiam modo continuatio Annalium usque ad annum 1038 a Wolfhero, Vitæ S. Godehardi episcopi auctore, exscripta est; totum vero opus usque ad a. 1040 Lamberto Aschafnaburgensi præ manibus fuisse, in opere ejus inde excerpta produnt. Anni 1041-1101, a viro Henrici IV partibus favente, ut Udonis episcopi clericum decebat, conscripti, cum Annalibus Wirzeburgensibus, C (21), in plurimis ad litteram conveniunt, atque operi magnam partem ex Hermanni Contracti Chronico ejusque continuationibus excerpto innituntur (22). Ultima operis pars, annales scilicet annorum 1109-1137, a viro Henrici IV inimico, atque prout anni 1133 historia testatur Paderbrunnensi, conscripta est, qui et anterioribus annis notas Henrico IV inimicas adjecit.

Annales Quedlinburgenses in codice tabularii regii Dresdensis chartaceo manu J) Petri Albinii exarato

(14) A. 807 hæc addunt: *post quem alius Grimoaldus successit in regnum, atque studuit invadere alia regna sine jussione regis*; anno 814 æque ac Remensis recte habet *constituit filios suos duces Pippinum in Aquania, Hlutharium in Bajoria*, ubi t. I, pag. 122, errore typographi duos expressum est. Anno 817 huic regum Francorum catalogum subjicit. NOMINA REGUM FRANCORUM Hlutharius regnavit ann. 43. Dagobertus regnavit annos 17. Sigobertus annos 23. Hildibertus adoptivus annum 1. Grimoaldus annos 6. Hildricus annos 14. Thiodricus annos 17. Pippinus filius Ausgii major domus (ann. 27). Chlodoveus annos 4, obiit in quinto. Hildibertus annos 17. Dagobertus annos 4, obiit in quinto. Carlus major domus filius Pippini (annis 7). Hlpericus annos 5. Thiodricus annos 17. Carlomanus et Pippinus annos 7. Hildricus annos 9. Pippinus annos 27 $\frac{1}{2}$. Carlus annos 16. Hludovicus annos 96. Hlutharius annos 14.

(15) Annis tamen 744, 764 et 786 Fuldensem co-

sed cum codex unicus Dresdensis non solum integram annorum seriem, sed a. 961 diversa ab illis quæ apud Chronographum leguntur exhibeat, Annalistam, Chronographum et Sassawensem ex fonte Annalium Quedlinburgensium hausisse patet; et descriptio dedicationis ecclesiæ Halberstadensis a. 993: Annalibus Quedlinburgensibus ex fonte Halberstadensi illata est, et genuina atque uberior in chronico Halberstadensi legitur.

(17) Mencken SS. III, p. 1775 sqq.

(18) Leibnitii SS. II

(19) Oefele SS. I.

(20) V. e. g. notitiam de fundatione civitatis Hildesheim, quæ tota in codice littera majuscula est conscripta, annos 872, 875, etc.

(21) Unde Ekkehardi Uraugiensis Chronicon derivatum esse jam authographo ejus ante oculos posito et lectione operis ipsius statim haud ambigens dubitare licet.

atque 2) a diversis sæculorum XVI et XVII scribis A correcto et notulis aucto superstitis, a Leibnitio primum in SS. Brunsw., t. II, 272 sqq., sub titulo Chronici Saxonum Quedlinburgensis editi, tum a Menckenio in SS. Saxon., t. III, 170 sqq., cum Chronographo Saxone collati, jam vero in usus nostros a V. Cl. Mauritio Haupt diligentissime evoluti sunt. Prior operis pars usque a. 993 et fortasse a. 1000 (23) ex annalibus Halberstadensibus, Beda De sex ætatibus, Gestis regum Francorum, aliisque fontibus incognitis manavit, adhibitis passim Einhardi Vita Caroli, Poeta Saxone (24), et Annalibus Alamannicis (25) et Augiensibus (26), insertis quoque notitiis genuinis familiam præcipue Ottonum concernentibus, quas auctorem a Mathilda et Adelheide abbatissis Quedlinburgensibus accepisse, jam Lappenbergius innuit (27). Quæ quidem una cum reliquis usque ad a. 1025, inter præcipuos historię ejus temporis fontes censenda sunt, auctore cœvo, præsentem, et scribendi callido. Opus ultra a. 1025 productum fuisse, ea quæ ibi de adventu Beatricis et de profectibus ejus per singula ætatum incrementa memorantur, probant; et opus media in sententia desinit; sed nec continuationis ejus nec prioris partis vestigia in Chronicis Quedlinburgensibus Hæc Saxonum et in bibliotheca Regia asservatis reperiri datum est. Editio codici Dresdensi innixa, ope auctorum qui et annales Halberstadenses et nostros exscripserunt, Thietmari, Analistæ et Chronographi Saxonis, emendata est.

Pertinet hic etiam prior pars Annalium Lamberti Aschafnaburgensis, ex Annalibus Hersfeldensibus, Hildesheimensibus (28) aliisque in Bajoaria, fortasse Patavii vel Frisingæ scriptis (29), quæ et in Stainedelii Chronico et apud Aventinum occurrunt, conflata. Proponimus eam post editiones anteriores — scilicet a) principem ex codice PP. Augustinensium Tubingæ a Casparo Churrer Tubingæ a. 1525 in-8º vulgatam, atque Philippi Melancthonis præfatione ornata; b) Tubingensem anni 1535, in-8º, a Ludo-

vico Schradino, ut ipse profitetur, eodem ex codice emendatam; c) Simonis Schardii a. 1566 fol. inter Germanicarum rerum quatuor chronographos et a. 1574, t. I, historici operis; d) Joh. Pistorii in SS. Germ. a. 1583, fol. c ex libro vetustissimo multis locis emendatam; e) Argentoratensem anni 1609 fol., et f) Burcardi Gottb. Struvii a. 1726, fol., in SS. Germ. Pistorii t. II, — his subsidiis adjuti:

1) C. in tabulario regio Dresdensi primum a me evoluto tum vero a V. cl. Ludovico Hesse, tabulario serenissimi principis Schwarzburgensis, in usus nostros exscripto, chartaceo sæculi XV exeuntis vel XVI ineuntis, qui cum editione principe quam plurimum convenit.

2) Editione principe a cl. Hesse exscripta.

B 3) Codice bibliothecæ ducalis Gothanæ, membr. in-fol. sæc. XII, circa annum 1137 exarato, qui Ekkehardi Uraugiensis chronicon ex Lamberti annalibus adsumptum exhibet. Scriptus est in monasterio S. Petri Erfurtensis, atque una cum reliquis codicibus ex eodem monasterio prognatis additamenta quædam exhibet a genuino Lamberti textu aliena, sed quæ commemorare eo magis necesse erat, quod liber haud ultra quinquaginta annos a Lamberti ævo recedit. Evolvendum codicem flagitanti mihi præbuit liberalitate et humanitate qua claret V. ill. Fridericus Jacobs. Ad quem prope accedunt.

4) C. bibl. universitatis Gotingensis, olim Andr. Erasmi a Seidell, postea Salomonis Semleri, de historia patria meritissimi, chartaceus in-fol. sæc. XV exeuntis. V. cl. Bencke, bibliotheca amplissimæ præfecti, liberalitate mihi oblati.

C 5) C. bibl. universitatis Wirzburgensis, chartaceus in-fol. sæc. XV exeuntis vel XVI cum editis collatus a cl. Hesse, qui et

6) Editionis Pistorianæ anni 1583 lectiones enotavit.

Altera Lamberti pars inter scriptores sæculi XI sistenda erit.

ANNALES HILDESHEIMENSES.

Incipit liber de ordine temporum. Brevem temporum per generationes et regna primus ex nostris Julius Africanus, etc..... ac latere lineam annorum. Cujus indicio summa præcentorum temporum cognoscatur.

Sex diebus rerum omnium creaturum Deus formavit; primo die, etc.

Antoninus Caracalla... Neapolis fundatur.

Theodosius cum Archadio et Honorio filiis..... Augustinus claruit.

(23) Ibi annales Halberstadenses a monacho Sasawensi excerpti desinunt: et hanc annalium Qued-

Anastasius..... Boccicus consularis claruit.

Tiberius annos 6. Langobardi pulsus Romanis Italiam adeunt. Gothi in Spania bifarie divisi, mutua cede vastantur. BENNOPOLIM FUNDATUR, HILDENESHEIM CIVITAS.

D Mauricius..... Gregorius moritur.

Eraclonus cum matre sua Martina..... Cenobium Floriacense fundatur.

Constantinus filius Eraclii regnavit menses 6.

Constantinus Constantini filius regnavit ann. 27.

(26) E. g. a. 829, 860, 872, 910. Cf. Annales nostræ VI. n. 612.

Eugenius papa flore cœpit anno Constantini 6, et ipse sedit ann. 2. m. 9, d. 24. Vitalianus, etc. — Sergius sedit ann. 13, m. 8 d. 14. Hucusque Ro-

manorum principum gesta et pontificum Romanæ ecclesie enarravimus. Pippinus dux, filius Anselmisi, etc.

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

(50) Prima ætas ab Adam usque ad Noe, continens generationes 10, annos vero 1656. Quæ tota perit diluvio, sicut infantiam mergere solet oblivio.

Secunda a Noe usque ad Abraham, similiter complexa generationes 10, annos autem 292. In qua ætate lingua est Hebræa inventa. A puericia namque homo incipit loqui nosse post infantiam, quæ inde nomen accepit, quia fari, id est loqui, non potest.

Tertia ætas ab Abraham usque ad David, generationes 14, annos vero 942 continens. Et quia ab adolescentia incipit homo posse generare, Matheus ab Abraham generationum sumpsit exordium. Qui (31) etiam pater multarum gentium constitutus est, quoniam mutatum nomen accepit.

Quarta (32) ætas a David usque ad transmigrationem Babilonis, generationibus æque juxta Mattheum 14, annis autem 484 porrecta, a qua regum tempora ceperunt. Ætas enim juvenilis regno est habilis.

Quinta deinde usque ad adventum Salvatoris in carne, et ipsa generationibus 14 porrecta, annis autem 586 extensa, in qua, ut senectute gravi fessa, malis crebrioribus plebs Hebræa quassatur.

Sexta, quæ nunc agitur, nulla generationum vel temporum seriæ certa, sed ut ætas decrepita ipsa totius seculi morte finienda. Secula (33), quod se sequantur. Abeuntibus enim aliis alia succedunt, quorum decursus per generationes et regna ita inscribitur.

Prima ætas in exordio sui continet creationem mundi. Primo enim die Deus in lucis nomine condidit angelos. Secundo in firmamenti appellatione creavit cœlos. Tertio in discretionis vocabulo speciem aquarum et terræ. Quarto luminaria cœli. Quinto animantia ex aquis. Sexto animantia ex terra et hominem, quem appellavit Adam.

Adam (34) anno 130 genuit Seth, qui post Abel natus est, a quo filii Dei. Seth anno 105 genuit Enos, qui cœpit invocare nomen Domini. Enos anno 90 genuit Cainan. Cainan anno 70 genuit Malalehel, qui interpretatur plantatio Domini. Malalehel anno 62 genuit Jareth. Jareth anno 162 genuit Enoch. Hunc (35) Enoch nonnulla divina scripsisse Juda apostolo attestante comperimus. Enoch anno 65 genuit Matusalem; post cujus ortum translatus est a Domino. Matusalem anno 187 genuit Lamech. Gigantes nati sunt, et concupiscunt filii Dei filias hominum. Lamech anno

LAMBERTI ANNALES.

(30) Prima ætas ab Adam usque ad Noe, continens generationes 10, annos vero 1656. Quæ tota perit diluvio, sicut infantiam mergere solet oblivio.

Secunda a Noe usque ad Abraham, generationes similiter complexa 10, annos autem 292. In qua linguarum facta est divisio. A pueritia namque homo incipit loqui posse post infantiam, quæ et inde nomen accepit, quia fari, id est loqui (36), non potest.

Tertia ab Abraham usque ad David, generationes 14, annos quoque 942 continens. Et quia ab adolescentia incipit homo posse generare, Matheus ab Abraham generationum (37) sumpsit exordium.

(32) Quarta a David usque ad transmigrationem Babilonis, generationibus æque juxta Mattheum 14, annis autem 483 porrecta. De (38) qua regum tempora ceperunt, quia dignitas juvenilis regno e. h. habilis

Quinta deinde usque ad adventum Salvatoris in carne, generationibus et ipsa 14, porro annis 588 extensa. In qua, ut gravi senectute fessa, malis crebrioribus plebs Hebræa quassatur.

Sexta, quæ nunc agitur, nulla generationum vel temporum serie certa, sed ut ætas decrepita ipsa totius seculi morte finienda. Secula (33) generationibus constant. Inde dicuntur secula, quod se sequantur. Abeuntibus enim aliis alia succedunt, quorum d. cursus per generationes et regna ita scribitur.

Prima ætas continet creationem mundi. Primo enim die Deus in lucis nomine condidit angelos. Secundo in firmamenti appellatione creavit cœlos. Tertio in discretionis vocabulo speciem aquarum et terræ. Quarto luminaria cœli. Quinto animantia ex aqua. Sexto animantia ex terra, et primum hominem Adam.

Adam 130 anno genuit Seth, a quo filii Dei. Seth anno 105 genuit Enos, qui cœpit invocare nomen Domini. Enos anno 90 genuit Cainan. Cainan anno 70 genuit Malalehel, qui interpretatur plantatio Domini. Malalehel anno 72 genuit Jareth. Jareth anno 162 genuit Enoch. Hunc (35) nonnulla divina scripsisse Juda apostolo testante comperimus. Enoch anno 65 genuit Matusalam; post cujus ortum translatus est a Deo. Matusalam anno 187 genuit Lamech. Gigantes nati sunt. Et concupierunt filii Dei id est Seth, filias hominum, id est Cain. Lamech anno 182

(30) Prima — exordium ex Beda de temporibus c. 14.

(34) Quæ apud utrumque sequuntur ex Beda de tempor. et Isidoro hausta sunt.

ANNALES QUEDLINBURGENSES

182 genuit Noe qui arcam ædificavit. Noe anno 600 venit diluvium. Sunt autem ab Adam usque ad cataclisum anni 1650.

Secunda ætas continet annos 2...

Spatium paginæ unius et dimidiæ vacuum.

... primum (59) Phœnices invenerunt. Deinde Cadmus Agenoris filius Græcas litteras 10 et 7 a Phœnicia in Græciam primus attulit. Latinas literas Carmentis nympha primum Italii tradidit. Carmentis autem dicta, eo quod carminibus futura canebat, cæterum proprie vocata est Nicostrata.

Jephte annis 6. Hercules se flammis injectit. Abessa annis 7. Bellum Trojæ decennale surrexit. Achialon annis 10. Hic in LXX interpretibus non habetur. Jabdo annis 8. Capta Troja, Æneas venit in Italiam. Samson annis 20. Ascanius Albam civitatem condidit. Heli sacerdos annis 40. Archa testamenti capitur. Regnum Siciniorum finitur. Samuel et Saul annis 32. Lacedæmoniorum regnum exoritur, et Homerus fuisse probatur.

Quarta ætas continet annos 483. David annis 40. Carthago a Didone conditur. Gath, Nathan et Asaph prophetaverunt. Salomon annis 40. Templum ædificatur Jerosolimis, annis 480 egressionis Judæorum ex Ægypto impletis. Ex quo apparet, Samuel et Saul 52 annos, et non 40 præfuisse. Roboam annis 17. Regnum Israel et Juda dividitur. Abia annis 3. Pontifex Abimelech insignis habetur. Asa annis 40. Aggeus, Amos, Johel, Jehu prophetaverunt, et Azarias. Josaphat annis 25. Elias, Elzeus, Abdias, Micheasque prophetant. Joram annis 8. Edom recessit a Juda, et constituit sibi regem. Ochozias anno 1. Helias rapitur. Athalia annis 7. Jonadab, filius Rechab, sacerdos claruit. Joas annis 40. Zacharias, Joiadæ filius, lapidatur. Amazias annis 28. Amos propheta in Israel. Ozias annis 52. Regnum Assyriorum transfertur in Medos, quod a Beli principio steterat annis 1305. Et Olimpias a Græciis instituitur. Joatham annis 16. Oseas, Johel

LAMBERTI ANNALES.

A genuit Noe, qui arcam ædificavit. Noe anno 600 venit diluvium. Fuerunt autem ab Adam usque ad cataclisum, id est diluvium anni 1656.

Secunda ætas continet annos 292. Sem anno 2 post diluvium genuit Arphaxat, a quo Chaldei. Arphaxat anno 35 genuit (40). Sela, a quo Samaritæ et Indi. Sela anno 30 (41) genuit Heber, a quo Hebræi. Heber anno 34 genuit Falech. Turris ædificabatur. Falech anno 30 genuit Reu. Di primum adorantur. Reu (42) anno 52 genuit Saruch. Regnum Scytharum inchoat. Saruch anno 50 genuit Nachor. Regnum Ægyptiorum nascitur. Nachor anno 39 genuit Tare. Regnum Assyriorum et Siciniorum oritur. Tare anno 70 genuit Abraham. Semiramis condidit Babiloniam et Zoroastres magicam reperit. Fuerunt autem anni ab Adam usque ad Abraham 1947.

Tertia ætas continet annos 942. Abraham anno 75 propter imperium Dei venit in terram Chanaan. Abraham anno 86 genuit Ismael, a quo Ismaelite. Abraham anno 100 genuit Isaac. Isaac anno 60 genuit Jacob. Jacob anno 90 genuit Joseph. Memphis in Ægypto conditur. Joseph annis 110 vixit. Græcia segres habere cepit. Hebræorum servitus in Ægypto annis 147, et Cecrops Athenas condidit. Moyses annis 40 rexit Israel, sub quo Hebræi litteras habere ceperunt. Josue annis 26 rexit Israel. Eriethonius in Græcia primus junxit quadrigam. Julices a Moyse usque ad Samuel præfuerunt annis 305. Othoniel annis 40 præfuit. Cathmus Thebanorum rex Græcas litteras invenit. Aoth annis 80 præfuit. Amphion musicus claruit. Debbora annis 40. Primus Latinis regnavit Picus. Et Apollo medicinæ autem invenit. Gedeon annis 40. Orpheus Binnusque musici claruerunt. Abimelech annis 3. Iste 70 fratres suos occidit, Thola annis 30. Priamus regnavit in Troja. Jair annis 22. Carmentis latinæ litteras reperit. Jephte annis 6. Hercules flammis se injectit. Abessa annis 7. Bellum decennale Trojæ surrexit. Ajalon annis 10. Hic in LXX interpretibus non habetur. Labdo annis 8. Capta Troja, Æneas venit in Italiam (43). Samson annis 20. Ascanius Albam condidit. Heli sacerdos anni 40. Archa testamenti capitur, et regnum Siciniorum finitur. Samuel et Saul annis 52. Regnum Lacedæmoniorum exoritur, et Homerus fuisse probatur.

Quarta ætas continet annos 473. David annis 40 regnavit. Carthago a Didone conditur. Gath, Nathan et Asaph prophetaverunt. Salomon annis 40. Templum Hierosolimis ædificatur, annis 480 egressionis ex Ægypto expletis. Ex quo apparet, Samuelem et Saulcum 32 annos, et non 40 præfuisse. Roboam 17 annis regnavit. Regnum Israel et Juda dividitur. Abia annis 3. Pontifex Abimelech insignis habetur. Asa annis 41. Aggeus, Amos, Johel et Jehu prophetaverunt, et Azarias. Josaphat annis 25. Helias, Helizeus, Abdias et Micheas prophetaverunt. Joram annis 8. Edom recessit a Juda et constituit sibi regem. Ochozias anno 1. Helias rapitur. Athalia annis 7. Jonadab, filius Rechab, sacerdos claruit. Joas annis 40. Zacharias, filius Joiadæ, lapidatur.

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

lores instituit. Temporibus (44) Romuli acciderat solis defectio, quam certa sui cursus ratione effectam imperita resciscens multitudo, meritis Romuli tribuebat, quasi vero, si luctus ille solis fuisset, non magis ideo credi deberet occisis, ipsumque scelus aversione etiam diurni luminis indicatum, sicut re vera factum est, cum Dominus crucifixus est crudelitate atque impietate Judæorum, quam solis obscurationem non ex canonico siderum cursu accidisse, satis ostendit quod tunc esset pascha Judæorum. Nam plena luna solenniter agitur, regularis autem solis defectio non nisi lunæ contingit exordio. Patet profecto, ut alii scriptores addunt, per subitam tempestatem atque solis obscurationem cædis et facinoris ejus secretum justum commeruisse interitum. In Christi vero morte ipsius solis defectum claruit elementi esse luctum, quo suo creatori merito habuit, condolere.

Manasses annis 55. Numa duos menses adjecit, et Sybilla claruit. Amon annis 2. Tullius in re publica census exegit. Josias annis 31 (45). Thales physicus claruit. Joachim annis 11. Hujus anno 3. Nabuchodonosor, qui (46) 7 annis inter feras amens habitavit, cepit Judæam. Sedechias annis 11. Templum Jerosolymis incensum est.

Sunt autem ab origine mundi usque ad terminum regni Judæci anni 3363.

Quinta ætas continet annos 589. Hebræorum captivitas annis 70. Judith historia conscribitur sub (47) secundo Nabuchodonosor, qui alio nomine Cambises vocatur. Non enim fuit ille magnus Nabuchodonosor, qui Jerosolymam cepit, quia post eversam Jerusalem non amplius quam 25 annos vixit. Darius filius Histaspis annis 36. Hujus secundo anno templum Hierosolymis constructur, finitis 70 annis Judaicæ captivitatis. Secundo (48) anno Darii apud Romanos septimus a Romulo Tarquinius superbus regnabat 27 annos, ac deinde rempublicam per annos 464 usque ad Julium Cæsarem consules administraverunt. Xerxes annis 21. Herodotus historiographus agnoscitur. Artaxerxes annis 40. Esras legem incensam renovavit, et Nehemias Jerusalem restauravit. Darius, qui et Nothus, annis 19. Hæc ætas habuit Platonem. Artaxerxes, qui et Ochus, annis 26. Demosthenes et Aristoteles prædicantur. Xerxes, Ochi filius, annis 4. Xenocrates claruit. Darius annis 6. Alexander Jerosolymam cepit. Huc usque regnum Persarum, dehinc Græcorum.

Alexander Philippi Macedo annis 12. Asiam obtinuit. Ptolomeus, Lagi filius, annis 40. Machabeorum liber primus inchoat. Philadelphus annis 38. LXX interpretes claruerunt (49). . . . Evergetes annis 29. Brutus Hispaniam subegit. Soter annis 17. Thraces Romanis subjiciuntur. Varro et Cicero nascuntur. Alexander annis 10. Siria per Gabinium subjicitur Romanis. Ptolomeus, Cleopatæ filius, annis 8. Salustius historiographus nascitur. Dionisius annis 30. Pompeius Judæam cepit. Cleopatra annis 2. Ægyptus Romanis subditur. Ilucusque regnum Græcorum, nunc Romanorum.

LAMBERTI ANNALES.

tur. Joatham annis 16. Ezaias, Osee et Johel prophetaverunt, et Romulus nascitur. Achaz annis 16. Roma conditur, et Israel in Medos transfertur. Ezechias annis 29. Romulus 100 senatores constituit.

Manasses annis 55. Numa duos menses adjecit, et Sibilla Samia claruit. Ammon annis 2. Tullus in re publica census exegit. Josias annis 31. Thales physicus claruit. Joachim annis 11. Hujus tertio anno Nabuchodonosor Judæam cepit. Sedechias annis 11. Templum Hierosolymis incensum est. Fuerunt autem ab origine mundi usque ad terminum Judaici regni anni 3363.

Quinta ætas continet annos 588. Hebræorum captivitas annis 70. Judith historia conscribitur. Darius annis 36. Hujus secundo anno templum Hierosolymis constructur, finitis 70 annis Judaicæ captivitatis. Xerxes annis 21, Herodotus historiographus agnoscitur. Artaxerxes annis 40. Ezdras legem incensam renovavit. Et Neemias Hierusalem restauravit. Darius, qui et Nothus, annis 19. Hæc ætas habuit Platonem. Artaxerxes, qui et Ochus, annis 26. Demosthenes et Aristoteles prædicantur. Xerxes, Ochi filius, annis 4. Xenocrates claruit. Darius annis 6.

Alexander Macedo annis 12, qui Hierosolymam cepit. Huc usque regnum Persarum, dehinc Græcorum. Alexander anno 5° Asiam obtinuit. Ptolomeus, Lagi filius, annis 40. Machabeorum liber primus inchoavit. Philadelphus annis 38. LXX interpretes claruerunt. Evergetes annis 26. Jesus sapientiæ librum composuit. Philopater annis 17. Machabeorum liber secundus inchoavit. Epiphanes annis 24. Romani Græcos obtinuerunt. Philometor annis 35. Iluc Antiochus superans, Judæos oppressit. Et Scipio Africam vicit. Evergetes annis 29. Brutus Hispaniam subegit. Soter annis 17. Traces Romanis subjiciuntur. Varro et Cicero nascuntur. Alexander annis 10. Siria per Gabinium Romanis subjicitur. Ptolomeus, Cleopatæ filius, annis 8. Salustius historiographus nascitur. Dionisius annis 30. Pompeius Judæam cepit. Cleopatra annis 2. Ægyptus

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

LAMBERTI ANNALES.

Julius Cæsar annis 5. Hic primus monarchiam tenuit, et ab hoc cæsares appellati sunt. Ab orbe condito usque ad urbem conditam, id est Romam sunt anni 4484. Ab urbe autem condita usque ad quinque milia 199.

Octavianus Augustus annis 56. Hujus anno 42. Dominus nascitur, completis ab Adam annis 4952 et juxta alios 5199.

Tiberius annis 23. Hujus anno 17. Dominus crucifigitur.

Caius annis 4. Matheus evangelium scripsit.

Claudius annis 14. Petrus et Paulus Romam, Marcus Alexandriam petit.

Nero annis 14. pænc. Petrus et Paulus cruci gladioque traduntur.

Vespasianus annis 10. Hujus anno secundo Titus Jerosolymam subvertit, templum solo prostravit, post annos primæ ædificationis 1089, Dominicæ autem incarnationis 71. Colossus (50) Romæ erigitur, habens altitudinis pedes 107.

Titus annis 2. Hic facundus et pius fuit, et vir omnium virtutum genere mirabilis, adeo ut amor et deliciæ humani generis diceretur.

Domicianus, frater Titi, annis 16. Hic Johannem evangelistam in fervens oleum misit, quem postea in Pathnos insulam exilio relegavit, ubi apocalipsin Deo revelante cognovit. Idem Domicianus templum postea in honore sanctæ Mariæ semper virginis

Nerva annum 1, menses 4, dies 8. Hic primo edicto suo cunctos exules revocavit, et quicquid Domicianus Nero, qui ante eum regnaverat, per crudelitatem et petulantiam, qua nimium exarsit, Unde et Johannes apostolus hac generali indulgentia absente per hæreticos vidit ecclésiæ fidem, confestim hac descriptam in evangelio suo verbi Dei æternitate stabilivit.

Trajanus annis 19. Johannes apostolus 68 annos post passionem Domini, ætatis autem suæ 98, Ephesi placida morte quievit. Simon Cleophæ filius Hierosolymorum episcopus 126 ætatis suæ anno crucifigitur.

Adrianus annis 20. Hic Judæos ultima cæde perdomuit, et Jerosolymam funditus eversam aratris complanavit, ut impleretur quod scriptum est: *Sion quasi ager arabitur*; qui postea in loco Calvariæ, ubi Christus crucifixus est, civitatem construxit, quam vocari jussit, quia Ælius Adrianus vocabatur; sed

Antoninus Pius cum filiis suis Aurelio et Lucio annis 22. Hic benignus erga christianos fuit. Valentinus et Marcion agnoscuntur.

M. Antoninus Verus cum fratre Lucio Aurelio Commodo annis 16. Hi primum jure æquo imperium administraverunt, cum usque ad hoc tempus singuli augusti fuerint.

Commodus junior annis 13. Hic colossi capite sub-

A Romanis subditur. Huc usque regnum Græcorum nunc Romanorum.

Julius Cæsar annis 5. Hic primus monarchiam tenuit, et ab hoc cæsares appellati sunt.

nativitatem Christi sunt anni 715, quorum summa

Octavianus annis 56. Hujus anno 42, Dominus noster Jesus Christus nascitur, completis ab Adam juxta Hieronimum annis 5199.

Tiberius Augustus annis 23. Hujus anno 18, Dominus noster Jesus Christus crucifixus est.

Gaius annis 4. Matheus evangelium scripsit.

Claudius annis 14. Petrus Romam, et Marcus Alexandriam petierunt.

Nero annis 14. Petrus et Paulus cruci gladioque traditi sunt (51).

Vespasianus annis 10. Hujus anno secundo Titus Hierosolymam subvertit, templum solo stravit, post annos primæ ædificationis 1189, Dominicæ autem incarnationis 71.

B

Titus annis 2. Hic facundus et pius fuit.

Domicianus annis 16. Joannes apostolus in Pathmos relegatur.

Pantheon Romæ ædificat, quod Bonifacius papa omniumque matrum Christi consecravit.

Nerva anno uno. Joannes Ephesum rediit et evangelium scripsit.

statuerat, totius populi rogatu et consilio dirupit. liberatus, Ephesum rediit, et quia concussam se

absente per hæreticos vidit ecclésiæ fidem, confestim hac descriptam in evangelio suo verbi Dei

C Trajanus annis 19. Simeon Hierosolymorum episcopus crucifigitur, et Joannes apostolus requiescit.

Adrianus annis 21. Aquila interpret oritur.

quasi ager arabitur; qui postea in loco Calvariæ, ubi ablato Jerosolymæ nomine Heliam de suo nomine antiquus usus prævaluit.

Antoninus Pius annis 24. Valentinianus et Marcion heretici agnoscuntur.

Antoninus minor annis 19. Montanus Catafragarum auctor oritur.

D

Commodus annis 13. Theodotion interpret apparuit.

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

LAMBERTI ANNALES

lato, suæ imaginis caput ei jussit imponi. Theodocion interpres habetur.

Ælius

. . . . Pertinax annis 18. Symmachus interpres habetur.

Antonius Caracalla annis 7. Quinta editio Jerusalem invenitur.

Macrinus anno uno. M. Aurelius Antoninus annis 4. Sexta editio Nicopoli reperitur, et Sabellius infelix exoritur.

Aurelius Alexander annis 13. Origenes Alexandriae imo toto orbe clarus habetur.

Maximinus annis 3. Hic persequitur christianos.

Gordianus annis 6. Fabianus episcopus Romæ claruit.

Philippus cum Philippo filio annis 8. Hic primus christianus imperator fuit, et filius ejus similiter.

Decius annis 3. Hic cum ambos Philippos, seniores Romæ, juniorem Veronæ occidisset, ob odium eorum persecutionem in christianos movet. Antonius monachus in Ægypto claruit.

Gallus et Volusianus annis 2. Novatiana hæresis oritur.

Valerianus cum Gallieno annis 13. Hic Valerianus, in christianos persecutione commota, statim a Sapore Persarum rege capitur: ibique luminibus orbatus, servitute miserabili consenscit, quem etiam secum quocunque pergebat ducens, ad injuriam Romanorum solo tenus inclinatam pedibus calcans, ascendit in equum. Unde Gallienus tam claro Dei judicio territus, pacem Christianis reddidit.

Claudius annos 2. Iste Gothos jam per annos 13 Illyricum Macedoniamque vastantes superat et expellit.

Aurelianus annos 5. Hic etiam persequitur christianos.

Tacitus menses 6. Quo apud Pontum occiso, obtinuit Florianus imperium diebus 88, et sic apud Tharsum interficitur.

Probus annis 6. Manicheorum hæresis exorta est. Carus cum filiis Carino et Numeriano annos 2. Iste de Persis triumphavit.

Diocletianus cum Herculeo Maximiano, quem olim sibi commilitonem consortem imperii fecerat, annos 20. Isti divinis libris exustis, vastari ecclesias, affligi et interfici christianos jusserunt; 20 autem regni sui anno Diocletianus Nicomediæ, Maximianus Mediolani purpuram deposuerunt, et privatam vitam elegerunt. Attamen cœpta semel persecutio usque ad septimum Constantini annum fervere non cessat.

Ælius Pertinax annum 1. Nihil historiæ habet.

Severus Pertinax annis 18. Simachus interpres agnoscitur.

Antonius Caracalla annis 7. Quinta editio Hierusalem invenitur.

Macrinus anno uno vel Marcus Aurelius Antonius annis 4. Sexta editio Nicopoli reperitur, et Sabellius infelix oritur.

Alexander annis 13. Origenes Alexandriae claruit.

Maximianus vel Maximus annis 3. Hic persecutus est cristianos.

Gordianus annis 7. Fabianus episcopus Romæ claruit.

Philippus annis 7. Hic primus imperator cristianus fuit.

Decius anno 1. Antonius monachus oritur.

Gallienus et filius ejus Volusianus annis 2. Novatiana heresis oritur.

Valerianus cum Gallieno annis 5. Ciprianus et Cornelius martirio coronantur.

Claudius annis 2. Iste Gothos ab Illyrico expulit.

Aurelianus annis 5. Hic etiam persecutus est cristianos.

Tacitus annum 1.

Probus annis 6. Manicheorum heresis oritur.

Carus annis 2. Iste de Persis triumphavit.

Diocletianus et Maximianus annis 20. Isti divinis libris exustis, vastari ecclesias, affligi et interfici cristianos jusserunt.

Maximinus, filius Maximiani, Severus, et Galerius annum 1.

Constantinus annis 31. Cujus 16 anno Nicena sinodus congregatur, dominicæ incarnationis anno 318.

Constantius et Constans annis 27. Reliquiæ sancti Andreæ sanctique Lucæ evangelistæ Constantinopolim transferuntur, et anthropomorphitarum heresis oritur. Per idem tempus Athanasius et Maximinus, Treverorum archiepiscopus, atque Hilarius doctrina et fide clari habebantur.

Julianus annis 2. Hic ex monacho paganus factus, cristianos persecutus est.

Jovianus anno 1. Iste cum omni exercitu cristianus efficitur.

Valentinianus annis 11, qui a Juliano ob fidem Christi militia fuerat privatus. Et Gothi heretici facti sunt.

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

LAMBERTI ANNALES.

quosdam immobiles permansisse, permanentes muneribus donavit sibi que amicos et consiliarios fecit: deficientes vero contumeliose de palatio expulit, dicens se illis nunquam creditorum qui deo suo infideles essent. In hac tempestate Galerius Maximianus cum Constantio imperator est factus. Mortuo vero Constantio, Maximinus et Severus a Galerio anno 4 cæsares creantur. Ab anno persecutionis 4 Maxentius, Herculei Maximiani filius, Romæ augustus appellatur. Licinius, Constantiæ sororis Constantini vir, Carnuti imperator creatur.

Constantinus vero, Constantii ex concubina Helena filius, in Britannia factus imperator, regnavit annis 30 et mensibus 10. Qui occiso Maxentio et fugato Licinio, solus monarchiam tenuit. Hic de persecutore christianus beato Silvestro baptisante effectus, fabricavit in suo palatio Jesu Christo sanctoque baptistæ Johanni basilicam, quam appellant ex suo nomine Constantinianam. Alteram beato Petro et Paulo in templo Apollinis, utrorumque corpora circumfundens aere cypro quinque pedes grosso. Multas quoque alias Romæ construens ecclesias et baptisterium miro opere factum, tradidit ipsam sancto Petro civitatem cum innumeris possessionibus aliis, jubens per omnem mundum cunctos episcopos ita pro capite habere Romanum pontificem, sicut reges cæteræque potestates imperarent. Tunc in orientem transiens, sui nominis urbem in Thracia regione construxit, eam Romani sedem imperii totiusque Orientis caput esse constituit, cujus etiam industria sinodus Nicena decimo Calend. Jul. die collectione 318 patrum celebratur, anno dominicæ incarnationis 318.

Mortuo Constantino, tres filii sui, Constantinus, Constans et Constantius, imperatores creantur; defunctis vero duobus, solus Constantius monarchiam obtinuit, impie Arrianus effectus. Maximinus Trevirensis episcopus clarus habetur. Anthonius monachus 105. ætatis suæ anno in heremo moritur.

Julianus annis 2 et mensibus 8. Hic ex christiano paganus effectus, persequitur crudeliter christianos.

Jovianus anno fere uno regnavit. Iste cum omni exercitu christianus efficitur, sed ejus pia lætaque

A Archadius cum fratre Honorio annis 13 (52). Johannes Crisostomus et Augustinus episcopi claruerunt.

Honorius cum Theodosio minore annis 15. Cyrillus Alexandriæ episcopus claruit.

Theodosius minor, Archadii filius, annis 26. Ephesina sinodus Nestorium cum suis fautoribus Pelagianis damnat, sub Celestino papa

Marcianus annis 7. Calcedonense concilium sub Leone papa 630 patrum agitur.

Leo major cum Leone minore annis 17. Ægyptus ab errore Dioscori liberatur.

Zenon annis 17. Corpus Barnabæ apostoli reperitur, et azephalorum heresis oritur.

B Anastasius 26 annis. Fulgentius episcopus claruit.

Justinus major annis 9. Azephalorum heresis abdicatur.

Justinianus annis 39. Hujus sexto anno primus cyclus Dionisii inchoavit, dominicæ incarnationis anno 532.

Justinus minor annis 11. Armenii fidem Christi susceperunt.

Tiberius annis 6. Erminigildus rex Gothorum martirio coronatur.

Mauricius annis 21. Gregorius papa Augustinum archiepiscopum cum monachis Britanniam misit, ut genti Anglorum verbum Dei evangelizarent, dominicæ incarnationis anno 596.

C Focas annis 8. Angli-Saxones fidem Christi susceperunt.

Eraclius annis 36. Judæi in Hispania christiani facti sunt.

Eraclonas cum matre sua Martina annis 2. Pirrus regiæ urbis episcopus a Theodoro papa damnatur.

Constantinus, Eraclii filius, menses 6. Paulus, Pirri successor, ob eandem vesanam doctrinam damnatus est.

Constantinus, Constantini filius annis 17. Hic sextam sinodum congregavit. Cujus rogatu Agatho papa misit in regiam urbem legatos suos, in quibus fuit Johannes, Romanæ ecclesiæ tunc diaconus, non longe post episcopus, pro adunatione facienda sanctæ ecclesiæ. Hæc sexta sinodus Constantinopolim acta est. Ubi affuerunt episcopi 150, presidente Georgio patriarcha urbis regiæ, et Machario urbis Antiochiæ, et convicti sunt, qui unam voluntatem et operationem asserant in Christo, falsasse pa-

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

Valentiniannus cum fratre Valente annos II. Valentiniano ergo in fide catholica fideliter permanente, frater suus Valens ab Eudoxio Arriano episcopo rebaptisatus, christianos persequitur, in tantum ut suæ potestatis decreto monachos militare, nolentesque fustibus juberet interfici. Hoc tempore gens Hunorum, diu inaccessibleis seclusa montibus, repentina rabie percita exarsit in Gothos, eosque sparsim conturbatos, ab antiquis sedibus ultra Danubium expulit. Qui a Valente imperatore sine armorum depositione suscepti, mox fame per avaritiam illius ad rebellandum coacti sunt, victoque imperatoris exercitu, per Thraciam discurrantes, omnia cædibus, incendiis, rapinisque vastarunt. Ambrosius et Martinus episcopi claruerunt, et Gothi hæretici facti sunt. Eo (53) tempore gens Alamannorum prava ac pessima rebellaverunt contra Valentinianum imperatorem. Qui victi ab eo, super Danubium fluvium fugerunt, et intraverunt Meotidas paludes. Dixit autem imperator: *Quicumque potuerit introire in paludes istas, et gentem istam pravam ejecerit, concedam eis tributa donaria annis 10.* Quod audientes Trojani, qui reliquæ erant exercitus Antenoris fugientis de Troja, et eum sequi non valentes, 12 milia ingressi Meotidas paludes, juxta terminos Pannoniæ ædificaverunt civitatem nomine Sicambriam, habitaveruntque illic multis annis, donec creverunt in gentem magnam. Ingressi propter remissionem decennium tributorum post Alamannos, interfecerunt eos. Tunc appellavit illos Trojanos Valentinianus imperator Attica lingua Francos, hoc est feros, a duritia vel audacia cordis eorum. Postea egressi a Sicambria, venerunt in Germaniam juxta Rhenum fluvium, habentes super se duos principes, Priamum et Antenorem. Qui rebellantes contra Romanos, victi sunt ab Aristarcho principe militiæ et tributo subjecti, occisis utrisque prædictis principibus. Mortuo autem Sunnone (54) filio Antenoris, et Marchomire filio Priami, qui super Francos defunctis patribus regnaverunt, elegerunt Faramundum Marcomiris filium, et elevarunt eum super se regem crinitum. Exhinc Franci crinitos reges habere cœperunt usque ad Hildericum regem, cujus Pippinus, magni Caroli, qui major domus vocabatur, pater, regnum simul cum nomine rapuit. Mortuo Faramundo, regnavit Chlodio. Post Clodionem Meroingus (55), a quo Franci Meroingi vocati sunt. Post Meroingum filius suus Heldericus, pater Chlodovei regis incliti, regnavit. Hic Chlodoveus a beato Remigio primus Francorum regum cum omni exercitu baptisatus, expulit Egidium consulem Romanum, filiumque ejus Siagrium occidit, tulitque Martiano imperatori quicquid Romani intra Rhenum et Ligerem fluvios possidebant. Post mortem Chlodovei quatuor filii ejus regnum ejus inter se diviserunt æqualiter, id est Chlodomirus, Hildibertus, Lotharius, et Hugo Theodoricus, de concubina genitus, qui, data terra Thuringorum maxima ex parte Saxonibus, qui remanserant Thuringos regis territoriis fecit tributarios in porcis. Mortuo Theodorico, regnavit Theoberus. Post illum Theobaldus. Mortuo Theobaldo, regnavit Lotharius. Post hunc Helpericus. Post hunc Lotharius pater Dagoberti regis. Hic Lotharius, occiso Bertholdo duce Saxonum, et pervagata omni terra eorum, nullum hominem longiorem in ea viventem reliquit, quam gladius suus fuerat, quem spatam vocant. Mortuo Dagoberto, regnavit post eum filius ejus Sigobertus et Clodoveus. Post Clodoveum Lotharius. Post eum fratres ejus Theodoricus et Hildericus. Erat enim ipse Hildericus levis nimis, sub cujus tempore Pippinus, filius Ansgisi, major domus erat. Post hunc administrationem aulæ Carolus, filius ejus, procurabat. Quo mortuo, ultimo Meroingorum Hilderico regno sublato, Pippinus, Caroli filius, decreto Zachariæ papæ ex palatino comite in regem ungitur; qui genuit Carolum Magnum.

Post Valentinianum Gratianus imperator annis 6 regnavit, cum Valentiniano fratre.

Valentiniannus cum Theodosio annis 9.

Theodosius cum Arcadio filio annis 11. Hieronymus presbiter apud Bethlehem super omnes historiographos enituit.

Arcadius, filius Theodosii, cum fratre Honorio annis 13. Honorius cum Theodosio minore, fratris sui Arcadii filio, annis 12. Alaricus rex Gothorum Romam invasit; et septimo Honorii regnantis anno revelavit Deus Luciano presbitero venerabili corpora sanctorum, sancti Stephani protomartyris, et Gamalielæ qui doctor apostoli Pauli erat, et filii ejus Abihon, et Nicodemi, qui venit ad Jesum nocte primum; quæ Johannes Hierosolymitanus episcopus in sanctam cum maximo honore transtulit ecclesiam Sion. Hieronimus presbiter 12º Honorii anno apud Bethlehem obiit, anno ætatis suæ 91.

Theodosius minor, Arcadii filius, annis 26. Augustinus, Hypponensis episcopus et sanctæ ecclesiæ doctor extimius, obiit. Hujus Theodosii tempore Bleda et Attila fratres in Hunis regnaverunt et Illicum Thraciamque depopulati sunt.

Martianus cum Valentiniano, Bleda et Attila fratres in Hunis regnaverunt et Illicum Thraciamque depopulati sunt.

ANNALES QUEDLINBURGENSES

Attila ejus frater omnem pene Galliam devastavit, quo usque, Deo annuente, per Egidium (56) patritium et Thurismodum, Remensis (57) civitatis principem Gothicum, fugatus est. Eo tempore Ermanricus super omnes Gothos regnavit, astutior in dolo, largior in dono, qui post mortem Friderici unici filii sui, sua perpetrata (58) voluntate, patruelles suos Embricam et Fritlam (59) patibulo suspendit. Theodoricum similiter, patruelem suum, instimulante Odoacro patruelo suo, de Verona pulsum apud Attilam exulare coegit. Aetius patricius, magna occidentalis rei publicæ salus et regi Attilæ etiam terror, a Valentiniano juniore occiditur. Cum quo Hesperium cecidit regnum, neque hactenus valuit relevari (60).

Leo major annis 17. Egyptius errore Dioscori latrat.

Leo minor annum 1.

Zenon annos 17. Odoacar, rex Gothorum, Romam obtinuit.

Anastasius annos 27. Fulgentius episcopus prædicatur. Ermanrici regis Gothorum, a fratribus Hemido et Serila et Adaccaro, quorum patrem interfecerat, amputatis manibus et pedibus turpiter, uti dignus erat, occisio (61), Amulung Theoderic dicitur; proavus suus Amul vocabatur, qui Gothorum potissimus censebatur. Et iste fuit Thideric de Berne, de quo cantabant rustici olim. Theodericus Attilæ regis auxilio in regnum Gothorum reductus, suum patruelem Odoacrum in Ravenna civitate expugnatum, interveniente Attila, ne occideretur, exilio deputatum, paucis villis juxta confluentiam Albiæ et Saxe fluminum donavit. Anastasius autem imperator, hæreticis favens, fulmine interiiit.

Justinus annis 9. Theodericus Roma potitus, sanctum Johannem Romanum pontificem in Ravenna carcere tentum, ad mortem usque perducens, præclaros quoque consules Symmachum et Boetium occidit. Ipse vero Theodericus, 98. die postquam Johannes papa defunctus est, subitanea morte interiiit; cujus regnum nepos suus Athalaricus suscepit. Eodem tempore sanctus Benedictus in monte Cassino velut sol emicuit.

Justinianus imperator annis 39. Hujus 6 anno quinta synodus celebratur. Primus Dionysii circulus inchoat anno dominicæ incarnationis 532, et codex Justinianus de legibus Romano orbi promulgatus est. Eodem anno Hugo Theodericus rex, Chlodovei regis filius ex concubina natus, cum patri successisset in regnum, ad electionem suam Irminfridum regem Thuringorum honorifice invitavit. Hugo Theodericus iste dicitur, id est Francus, quia olim omnes Franci Hugones vocabantur a suo quodam duce Hugone. Qui quamvis nothus esset, a patre Chlodoveo propter sapientiam et fortitudinem sibi divinitus collatam cæteris filiis suis plus dilectus, suo jussu totiusque populi consensu inter fratres suos nobiles, id est Clodomirum, Hildebertum, et Lotharium, æqualem regni partem suscepit. Cujus parti cum Thuringia cessisset, Irminfridus, gener ejus, hortatu uxoris suæ Amelburgæ invitationem regis respuit, dicens, Theodericum uxoris suæ, quæ soror erat Theoderici, potius esse debere servum, quam sibi vel aliis regem vel dominum. *Veniat primum, dixit ad nuncium, ferens secum multiformis pecuniæ cumulum, ut emat ab uxore mea, ab utroque parente nobili, me jubente, libertatis testamentum.* Quo responso, unanimi Francorum iure, commotus Theodericus, remandavit ei dicens: *Veniam, ut jussisti. Et si aurum mihi non suffecerit, pro libertate mea Thuringorum Francorumque capita tibi (62) dabo numero inexplicabilia.* Statinque collecto exercitu, venit in regionem Mærstem (63) vocatam, et Irminfridum illic sibi bello occurrentem multa cæde suorum vicit et fugavit. Quem insecutus usque ad Ovaccram fluvium, juxta villam Arhen (64) vocatam maximo prælio fudit; illoque fugato, propter suorum casum et viventium vulnera amplius eum persequi destitit, seque ob curationem dolentium statutis munierat castris. Audiens autem Theodericus, Saxones, quorum jam fortitudo per totum pene divulgabatur mundum, in loco Hadalaon dicto applicuisse, in summ eos convocavit auxilium, promittens eis cum suo suorumque 12 nobilissimorum juramento, si Thuringos sibi adversantes vincerent, omnem illis eorum terram daturum, usque ad confluentiam Saxe et Unstradæ fluviorum. Qui nihil morantes, venerunt ad eum, et persequentes Irminfridum, pugnaverunt contra eum super Unstradan fluvium, tantamque Thuringorum stragem illic dederunt, ut ipse fluvius eorum cadaveribus repletus, pontem illis præberet. Irminfridus autem cum uxore et filiis, et uno milite Iringo nomine, capta a Saxonibus noctu civitate Schidinga qua se concluderat, vix evasit. Tunc Theodericus, accepto consilio, victoribus tradidit Saxonibus omnem terram Thuringorum, excepta quam Louvia (65) et Hærtz

(56) *Lege Egeticum, i. e. Aetium.*

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

stylæ concludunt, absque tributo perpetuo possidendam. Thuringos vero qui cædi superfuerant, cum porcis tributum regis stipendiis solvere iussit. Post hæc Theodoricus data fide Irminfrido, in Zulpiaco civitate illum dolo perini iussit. Attila, rex Hunorum et totius Europæ terror, a puella quadam, quam a patre occiso vi rapuit, cultello perfossus, interiit.

Justinus minor imperator annis 11 regnavit. Armenii Christi fidem suscipiunt.

Tiberius annis 6. Longobardi Italiam vastant.

Mauricius annis 11. Gregorius Magnus Romæ floruit. Iste universæ probitatis ornamento præclarus, Augustinum episcopum cum monachis in Britanniam misit, ut genti Anglorum verbum Dei evangelizarent, anno incarnationis dominicæ 596.

Phocas annis 8. Angli Saxones in Britannia fidem percipiunt.

Heraclius annis 36. Judæi in Hispania christiani efficiuntur.

Heraclonas cum matre sua Martina annis 2. Pyrrus, regis urbis episcopus, a Theodoro papa in basilica beati Petri apostoli damnatur.

Constantinus, Constantini filius, annis 17. Hæc sextam synodum composuit cujus rogatu Agatho papa misit in regiam urbem legatos suos, in quibus erat Johannes Romanæ ecclesiæ tunc diaconus, non longe post episcopus, pro adunatione faciendâ sanctarum Dei ecclesiarum; qui benignissime suscepti a reverendissimo fidei catholicæ defensore Constantino, jussi sunt, remissis disputationibus philosophicis, pacifico colloquio de fide vera perquirere, datis eis de bibliotheca Constantinopolitana cunctis antiquorum patrum, quosquos petebant, libellis. Affuerunt autem et episcopi 150, præsertim Georgio patriarcha urbis regis, et Antiochiæ Machario, et convicti sunt, qui unam voluntatem et operationem astruebant (66) in Christo, falsasse patrum catholicorum dicta per plurima. Finito autem conflictu, Georgius correctus est; Macharius vero cum suis sequacibus simul et præcessoribus, Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, et Paulo, et Petro, anathematizatus, et in locum ejus Theophanius, abba de Sicilia, Antiochiæ episcopus factus; tantæque gratia legatos catholicæ pacis comitata est, ut Johannes Portuensis episcopus, qui erat ex ipsis unus, dominica octavarum paschæ missas publice in ecclesia sanctæ Sophiæ, coram principe et patriarcha, latine celebraret. Hæc est sexta synodus Constantinopoli celebrata.

PARS PRIOR. ANNI 702 — 829.

ANNALES QUEDLINBURGENSES.	ANNALES WEISSEMBURGENSES.	LAMBERTI ANNALES.
DOMINICÆ INCARNATIONIS ANNO	ANNO INCARNATIONIS DOMINICÆ	ANNO D. INC.
702. 703. 704. 705.	702. 703. 704. 705.	702. 703. 704.
706.	706.	705. [Aluifridus rex Nordanem- brorum (68), filius Oswi fratris sancti Oswaldi regis, obiit. 3—6]
707.	707 (67).	706. [Inicium monasterii sancti Petri in Erpbesfurdt, quod constru- xit Tagebertus rex Francorum in monte qui antea Merwigisburgk vocabatur, sed ab ipso Tagaberto mons sancti Petri nuncupatus est (69) 4—6]
708. Conradus rex de Britannia Romam perrexit, ibique attonsus ac monachus factus, in jejuniis et	708. Cuonrat rex de Brittaniam Romam perrexit, ibique attonsus ac monachus factus, in jejuniis et	707. 708. Cunrat rex de Brittaniam Romam perrexit (70), ibique atton- sus ac monachus factus, in jejuniis

(66) In margine manu secunda.

(67) W. Pippinus filius Ansgisi major domus ann.
27. manu posteriori, quæ seriem regum inseruit.

(68) L. nordanimbrorum 5. 6.

Tagoberti regis; deletoque paganico nomine ejusdem
urbis vel montis, sancti Petri montem nuncupavit,
ibidemque monasticam vitam sicuti jam pari modo
fecerat in Selsenburg instituit, rogatu Adeodati inclu-

ANN. QUEDLINB.

orationibus usque ad diem perman-
sit ultimum. Eodem anno mortuus
est Druogo.

709. Durus, et deficiens fructus.

710. Pippinus rex perrexit in A-
lamanniam.

711. Aquæ inundaverunt valde.

712. Mors Heriberti, regis Lon-
gobardorum.

713.

714. Mors Pippini regis, qui fuit
filius Ansgisi; post quem Carolus
ejus filius regnavit.

715. Pugna Francorum; et mors
Dagoberti regis.

716. Pugnavit Carolus contra
Ratbodum regem.

717. Pugnavit Carolus contra
Francos in dominica die ante pa-
sca.

718. Vastavit Carolus Saxoniam
plaga.

719. Occisio Francorum ad Sues-
sionis civitatem, et mors Ratbodi
regis.

720. Pugnavit Carolus contra Sa-
xones.

721.

722 (721). Magna fertilitas facta
est.

723.

724.

725 (724). Sarraceni primitus
Italiam (71) ingrediuntur.

726.

727. Sanctus Egbertus migravit
ad Christum.

728.

729. Cometæ apparuerunt.

730.

731. Carolus vastavit ultra Lige-
rim; et Raginfridus mortuus est.

732. Carolus pugnavit contra Sa-
racenos die sabatho.

733. Felicie solis facta est

ANN. WEISSEMBURG.

precibus ad diem pervenit ultimum.
Eodem anno mortuus est Druogo.

709. Durus et deficiens fructus
fuit.

710. Bibbinus rex perrexit in A-
lamanniam.

711 (72). Aque inundaverunt
valde.

712. Mortuus est Heribertus, rex
Langobardorum.

713.

714. Mortuus est Pippinus rex;
post quem regnavit Karolus filius
ejus annis 27.

715. Dagobertus rex moritur;
fuitque pugna Francorum.

716. Pugnavit rex Karolus con-
tra regem Ratbodum.

717. Pugnavit Karolus contra
Francos in dominica ante pascha.

718. Vastavit Karolus Saxoniam
plaga magna.

719. Occisio Francorum ad Sues-
sionis civitatem.

720. Pugnavit Karolus contra
Saxones.

721.

722. Magna fertilitas facta est.

723. Duo filii Drugonis ligati, et
Karolus infirmatur.

724.

725. Karolus perrexit Andega-
vis.

726.

727. Sanctus Egbertus migravit
ad Christum.

728.

729. Cometæ stelle apparue-
runt.

730.

731. Karolus vastavit ultra Li-
goram.

732. Karolus pugnavit contra
Saracenos.

733. Felicie solis facta est

LAMBERTI ANNALES.

et precibus ad diem pervenit ulti-
mum.

709.

710. Pibbinus major domus re-
gni Francorum perrexit in Aleman-
niam.

711.

712. Mortuus est Heribertus,
rex Langobardorum.

713.

714. Mortuus est Pippinus (73)
major domus, cui successit Karo-
lus (74) filius ejus.

715. Mortuus est Dagobertus rex;
fuitque pugna Francorum.

716. Pugnavit Karolus contra re-
gem Ratbodum.

717. Pugnavit Karolus contra
Francos in dominica die ante pa-
sca.

718. Vastavit Karolus Saxoniam
plaga magna. Sanctus (75) Boni-
facius ordinatur episcopus 2. Kal.
Decembris.

719. Occisio Francorum ad Sues-
sionis civitatem.

720. Pugnavit Karolus contra
Saxones.

721.

722. Magna fertilitas facta est.

723. Karolus infirmatur (76).

724.

725. Karolus perrexit Andega-
vis.

726.

727. Sanctus Egbertus migravit
ad Christum.

728.

729. Cometæ stellæ apparue-
runt.

730.

731. Karolus vastavit ultra Ligu-
ram.

732 (77). Karolus pugnavit contra
Saracenos.

733. Felicie facta est solis (78)

ANN. QUEDLINB.

735. Carolus Wascones vastavit. Beda nobilis presbiter et præclarus doctor obiit.

736. Initium Herolfesfeldensis monasterii. Audoinus episcopus obiit.

737. Carolus pugnavit contra Saracenos in Gothia.

738. Carolus Saxoniam iterum introivit, et fecit eos tributarios.

739. Carolus Provinciam intravit usque in Massiliam.

740. Pax sine ulla hostilitate.

741. Carolus moritur, filius Pipini; post quem Carolomannus et Pippinus filii ejus regnaverunt.

742.

743.

744. Initium Fuldensis monasterii.

745.

746. Carolomannus Alamanniam ingreditur. Sanctus Burcardus ordinatus est primus episcopus in Wirzburck. Eodem anno sanctus Wigbertus migravit ad Christum.

747. Carolomannus Romam pergens tonsoratur, fratri regnum relinquens.

748. Gripho fugit in Saxoniam.

749. Gripho reversus est de Saxonia.

750. Pippinus decreto Zachariæ papæ per unctionem sancti Bonifacii archiepiscopi rex appellatur, et Hildericus, falso rex vocatus, tonsoratus in monasterium mittitur.

751. Landfridus obiit.

752. Gripho moritur.

ANN. WEISSEBURG.

735. Karolus vastavit Wascones. (736). Beda nobilis et præclarus doctor obiit.

736 (737). Initium Herveldensis monasterii.

737 (738). Karolus pugnavit contra Saracenos in Gothia.

738 (739). Karolus Saxoniam iterum intravit, et fecit eos tributarios.

739 (740). Karolus Provinciam intravit usque in Massiliam.

740.

741. Karolus moritur 24° regni sui anno, post quem Karlmannus et Pippinus filii ejus annis 6 regnaverunt.

742.

743.

744. Initium Fuldensis monasterii.

745.

746. Sanctus Burgehardus ordinatur episcopus in Wirzburg.

747. Sanctus Wibertus migravit a seculo, quem sanctus Bonifacius de Britannia advocavit sibi in solatium prædicationis, et quia eo major natus fuit, summa veneratione illum habuit.

748. Gripho fugit in Saxoniam.

749. Idem reversus de Saxonia.

750. Pippinus ex decreto Zachariæ papæ per unctionem sancti Bonifacii archiepiscopi rex appellatur; et Hildericus, falso vocatus rex, tonsoratus in monasterium mittitur.

751. Landfridus mortuus est.

752. Gripho obiit.

LAMBERTI ANNALES.

735. Karolus vastavit Wascones. (736). Beda nobilis et præclarus doctor obiit.

736. Initium Herveldensis monasterii.

737 (738). Karolus pugnavit contra Saracenos in Gothia.

738 (739). Karolus Saxoniam iterum intravit, et fecit eos tributarios.

739 (740). Karolus Provinciam intravit usque in Massiliam.

740.

741. Karolus obiit, major domus regni Francorum, cui successerunt Karlmannus et Pippinus filii ejus. Initium Altabensis monasterii.

742. Karolus magnus natus est (79). Sanctus Bonifacius cum Karlomanno magnam sinodum habuit (80).

743.

744. Initium Fuldensis monasterii.

745.

746. Sanctus Burchardus ordinatus est episcopus primus in Wirzburg.

747. Sanctus Wigbertus migravit a seculo. Karlmannus Romæ monachus factus est.

748.

749.

750. Pippinus a decreto Zachariæ papæ per unctionem sancti Bonifacii archiepiscopi rex appellatus est, qui antea major domus vocatus est; et Hildericus rex tonsoratus in monasterium mittitur.

751. Zacharias papa obiit. Stephanus electus est atque occisus; et alter Stephanus electus atque consecratus est.

752.

(79) L. reliqua desunt 2.

100) Codex Z. hoc habet . 749

Karolus magnus

sem, quæ prius Wormatiensi subjecta erat, metropolitim omnium in Germania æcclesiarum efficere; moxque

ANN. QUEDLINB.

753. Stephanus papa ad Pippinum in Franciam veniens, defensionem petit contra Haistulfum regem.

754. Stephanus papa duos filios Pippini, Carolum et Carolomanum, unxit in reges.

755. Bonifacius archiepiscopus pro Christi nomine martyrio coronatur, cui Lull successit.

756.

757. Organa venerunt in Franciam.

758. Pippinus Saxonibus superatis tributum imposuit, ut 300 equos singulis solverent annis.

759.

760. Pippinus in Wasconiam venit.

761. 762. 763.

764. Illicms grandis.

765.

766.

767.

768. Pippinus rex acquisivit omnem partem Aquitanie, et Wifarius est interfectus. Eodem anno Pippinus rex revertens ab Aquitania ad sanctum Dionysium 8 Kal. Octob. obiit, filiis suis Carolomanno et Carolo, qui cognominatur Magnus, regnum relinquens.

769.

770. Hoc anno Berthrad, mater Caroli, filiam Desiderii regis de Italia adduxit in Franciam.

771. Carolomannus frater Caroli obiit, regnum relinquens fratri suo Carolo Magno.

772. Carolus in Saxonia Heresburg expugnavit, et fanum eorum, quod vocatur Irminsul, subvertit.

773. Carolus invitatus ab Adriano papa, Italiam ingrediens Desiderium regem in Papia obsedit.

774. Carolus Papiam cepit, et Desiderium regem in Franciam duxit. Eodem anno Saxones ecclesiam in Fridislare, quam sanctus

ANN. WEISSEMBURG.

753. Stephanus papa ad Pippinum veniens, defensionem petit contra Haistulfum regem.

754. Stephanus papa duos filios Pippini, Karolum et Karlmannum, unxit in reges.

755. Sanctus Bonifacius martyrio coronatur.

756.

757. Organum venit in Franciam.

758. Pippinus Saxonibus superatis tributum imposuit, ut 300 equos singulis annis persolvant.

759.

760.

761. 762. 763.

764. Pippinus rex magnum conventum habuit in Carisiago; fuitque hibernus durus.

765. Ruotgangus episcopus corpora sanctorum Gordiani, Naboris et Nazarii de Roma adduxit.

766. Victi sunt Sclavi a Francis.

767.

768. Pippinus rex acquisivit Aquitaniam totam. Eodem anno Pippinus rex ab Aquitania revertens ad sanctum Dionysium, 8 Kal. Oct. obiit, Karlo et Karlmanno regnum relinquens.

769.

770. Berhta regina venit de Italia, et Desiderii regis filiam adduxit in Franciam.

771. Karlomannus rex defunctus est (81). Karlmannus obiit, fratri Karlo regnum relinquens.

772. Karolus in Saxonia Eresburg expugnavit, et fanum eorum, quod vocabatur Irminsul, destruxit.

773. Karolus ab Adriano papa Romam vocatus, Italiam ingrediens regem Desiderium in Papia obsedit.

774. Karolus Papiam cepit, et Desiderium regem in Franciam duxit. Eodem anno Saxones ecclesiam in Fridislare lignis et igne

LAMBERTI ANNALES.

753. Stephanus papa ad Pippinum veniens, defensionem petit contra Haistulfum regem.

754. Stephanus papa duos filios Pippini Karolum et Karlmannum unxit in reges.

755. Sanctus Bonifacius martyrio coronatur anno peregrinationis sue 40°.

756.

757 (756). Organa primum missa sunt Pippino de Græcia.

758. Pippinus Saxonibus superatis tributum imposuit, ut 300 equos singulis annis persolverent.

759.

760.

761. 762. 763.

764. Pippinus magnum conventum habuit in Carisiago; fuitque hyems durissima.

765. Ruotgangus episcopus corpora sanctorum Gorgonii, Naboris et Nazarii de Roma advexit.

766. Victi sunt Sclavi in Weidahaburc (82) a Francis.

767.

768. Pippinus rex acquisivit Equitaniam totam, et inde revertens ad sanctum Dionysium, 8. Kal. Octobris obiit, Karolo magno et Karlmanno regnum relinquens.

769.

770. Berhta regina venit de Italia, et Desiderii regis filiam adduxit in Franciam.

771. Karlmannus obiit, fratri Karolo regnum relinquens.

772. Karolus in Saxonia Eresburg expugnavit, et fanum, quod vocabatur Irminsul, destruxit.

773. Karolus ab Adriano papa invitatus, Desiderium regem in Papia obsedit.

774. Karolus Papiam cepit, et Desiderium regem in Franciam duxit. Eodem anno Saxones ecclesiam in Fridislare lignis et igne

ANN. QUEDLINB.

ANN. WEISSEBURG.

LAMBERTI ANNALES.

vicit; qui postea Francos in castris juxta Lidbiki nimia cæde prosterunt. Regi vero juxta Ovaccram, Ilessi cum suis supplex occurrit.

776. Saxones, Christiani effecti, Francorum ditioni subduntur. Sed prius Hlereshurg ceperrunt, militibus regis, qui intus erant, interfectis.

777. Carolus publicum habuit conventum Padarburnon.

778. Carolo pugnante contra Saracenos, Saxones Longana vastantes, inde Duciam et Confluentiam, in ecclesiis Dei et sanctimonialibus multa crimina commiserunt.

779. Carolus contra Saxones juxta Bocholt pugnavit et vicit.

780. Carolus in' er Are (81-85) et Albix confluentiam Saxones baptisari præcepit.

781. Carolus Romam perrexit, et ibi baptizatus est filius ejus Carolomannus, quem Hadrianus papa mutato nomine vocavit Pippinum; et ibi desponsata est filia ejus Ruodrud Constantino imperatori. Eodem anno (84) Carolus de Roma reversus in Franciam, terram Saxonum inter episcopos divisit, et terminos episcopis constituit; et sancto Stephano protomartyri in loco qui dicitur Seliganstedi monasterium construxit, quod postea in locum translatum est qui dicitur Halverstede, ubi nunc est sedes episcopalis. Idque ad corrigendum et propagandum Cathalaunensi episcopo Hillegrimo, qui frater erat beati Liudgeri confessoris, commendavit; hujusque episcopi terminos constituit fluvios Albiam, Saïam, Unstradam, fossam juxta Gronighe, altitudinem sylvæ quæ vocatur Hærtz, Ovaccram, Schuntram, Dasanek, Drichterbiki, Aeleram, Isunnam paludem, quæ dividit Bardangaos et Huutangaos (85), Aram, Millam, Bimam, et Precekinam, et iterum Albiam.

782. Widekind cum Saxonibus quatuor præfectos Caroli, totumque ejus, paucis evadentibus, exercitum in loco qui dicitur Santal interfecit.

783. Obiit Hildegard regina, pro qua rex Vastradam duxit. Mater regis Bertrad obiit. (784.) Carolus pugnavit contra Saxones in Thiatmelli et iterum juxta Hasa fluvium.

784 (785). Carolus per Thuringiam intravit Saxoniam, rebelles sibi devastans usque ad villam quæ dicitur Schenighe; et filius ejus Carolus interim pugnavit contra Westfalos in pago qui dicitur Dreini.

785. Postea rex totum illum an-

num in Saxonia cum exercitu sedens, omnia exercitui necessaria Saxones sibi ministrare præcepit. Inde rex Attiniacum reversus, Wili-kindum sibi huc usque rebellem, et Abbonem, cum sociis eorum, datis sibi obsidibus, in eadem regia villa baptizari præcepit. Quibus baptizatis, tota Saxonia domno Carolo subjugata est. Conjuratio Hartradi comitis et orientalium Francorum sapienter oppressa est.

776. Saxones, Christiani effecti, sunt Francis subditi.

777

778. Karolus pugnavit contra Saracenos. Saxones Logonahi vastant.

779.

780.

781. Karolus Romam perrexit, ibique baptizatus est Karlmannus filius ejus, quem Adrianus papa mutato nomine Pippinum vocavit. Ibi quoque desponsata est Ruodrudis, filia ejus, Constantino.

loco qui dicitur Seliganstedi monasterium construxit, quod postea in loco qui dicitur Halverstede, ubi nunc est sedes episcopalis. Idque ad corrigendum et propagandum Cathalaunensi episcopo Hillegrimo, qui frater erat beati Liudgeri confessoris, commendavit; hujusque episcopi terminos constituit fluvios Albiam, Saïam, Unstradam, fossam juxta Gronighe, altitudinem sylvæ quæ vocatur Hærtz, Ovaccram, Schuntram, Dasanek, Drichterbiki, Aeleram, Isunnam paludem, quæ dividit Bardangaos et Huutangaos (85), Aram, Millam, Bimam, et Precekinam, et iterum Albiam.

782. Karoli comites occisi sunt a Saxonibus in loco qui dicitur Sundal.

783. Hildigart regina obiit, cui Fastrad successit.

784.

785.

776. Saxones Christiani effecti sunt.

777. (86) Dedicatio ecclesiæ in Ordorf a beato Lullo in honore sancti Petri.

778. Karolus pugnavit contra Sarracenos, et Saxones Loganichi (87) vastant.

779. Sturm, abbas Fuldensis cenobii, obiit.

780.

781. Karolus Romam perrexit, ibique baptizatus est Karlomannus filius ejus, quem Adrianus papa mutato nomine vocavit Pippinum. Ibi quoque desponsata est Ruodrud, filia ejus, Constantino imperatori. Karolus divisit terram inter episcopos in Saxonia (88).

782. Karoli comites occisi sunt a Saxonibus in loco qui dicitur Santal.

783. Hildigart regina obiit, cui Fastrat successit.

784.

785.

ANN. QUEDLINB.

786. Carolus perrexit in Italiam, et inde Romam. Eclipsis solis facta est 15 Calend. Octobris ab hora diei prima usque ad horam quintam. Multa etiam referuntur signa eodem tempore apparuisse. Signum enim crucis in vestimentis hominum apparuit. Lull archiepiscopus obiit, cui Richolfus successit.

787. Carolus omnem pene Calabriam atque Apuliam in ditionem suscepit.

788. Carolus per Alamanniam pervenit ad fines Bajovariae, et Tassilo dux Bajoariorum ob infidelitatem de principatu ejicitur et tonsoratur, et Thiado filius ejus similiter, uterque monachi facti.

789. Carolus gentem Vulzorum subegit, qui Lutici vocantur, duobus super Albiae flumen pontibus factis.

790. Palatium Wormatiae ignis consumpsit.

791. Carolus Avarorum, id est Hunorum, gentem subegit. Carolus habuit quatuor filios: primum Carolum, Pippinum regem Italiae, Luothowicum regem Aquitaniae, Drogonem Metensis ecclesiae episcopum. Iste vero Pippinus qui in eum conjuraverat, filius illius erat de obscuri generis matre, non ille Pippinus rex.

792. Conjuratio Pippini contra patrem suum Carolum per Fardolfum publicata est; unde ipse Pippinus attonsus in monasterium recluditur, ceterique omnes, alii decollati, alii patibulo suspensi sunt. Et Fardolfo commendavit monasterium sancti Dionysii pro remuneratione.

793. Saxones iterum rebellaverunt, deficientes a fide.

794. Haeresis Feliciana synodo apud Franconfort habita damnata est. Vastrad regina obiit; pro qua rex Liudgardam in conjugium duxit. Et æquivocus ejus pugnavit contra Saxones in Sinadevelde.

795. Carolus in Bardenwick cum exercitu venit.

796. Hadrianus papa Romanus obiit, cui Leo successit. Et Carolus Saxoniam vastat.

797. Carolus iterum cum exercitu Saxoniam invadit, totamque hiemem in Herestelli ducit.

798. Carolus Nordelingos (89), legatorum suorum interfectores, multa caede prostravit.

ANN. WEISSEMBURG.

786. Sanctus Lullus archiepiscopus obiit, et Karolus ad Italiam venit; multa quoque visa sunt prodigia. Signum enim crucis in vestimentis hominum apparuit, et sanguis de caelo terraque profluxit.

787. Karolus Romam veniens, Beneventum profectus est, monasterium sancti Benedicti adiit; et eclipsis solis facta est.

788.

789. Karolus subegit gentem Wilzorum.

790.

791 (790). Karolus perrexit in Pannoniam. (791.) Karolus subegit gentem Avarorum.

792. Conjuratio Pippini contra patrem suum, quæ per Faldolfum publicata est; unde et Pippinus attonsus in monasterium mittitur, ceterique omnes perdit, alii decollati, alii suspensi miserabiliter sunt mortui, et ipsi Fardolfo datum est cœnobium sancti Dionysii.

793.

794.

795. Adrianus papa obiit in nativitate Domini.

796.

797.

798.

LAMBERTI ANNALES.

786. Sanctus Lullus archiepiscopus obiit, cui (90) Richolfus successit, et Karolus ad Italiam venit. Multa quoque visa sunt prodigia. Signum enim crucis in vestimentis hominum apparuit, et sanguis e caelo terraque profluxit.

787. Karolus Romam veniens, Beneventum profectus est, et monasterium sancti Benedicti adiit. Et (91) eclipsis facta est solis.

788.

789. Karolus subegit gentem Wilzorum.

790.

791 (790). Karolus perrexit in Pannoniam. (791.) Karolus subegit gentem Avarorum. Et fundata est ecclesia sancti Bonifacii in Fulda.

792. Conjuratio Pippini contra patrem suum, quæ per Fardolfum publicata est. Unde Pippinus attonsus in monasterium mittitur, ceterique omnes perdit, alii decollati, alii suspensi, miserabiliter sunt mortui. Et ipsi Fardolfo datum est cœnobium sancti Dionysii.

793.

794. Haeresis Feliciana dampnata est in synodo Frankenefurt; et Vastrath regina obiit.

795. Adrianus papa obiit in nativitate Domini.

796 (92).

797.

798. Balthart abbas Herveldensis obiit.

ANN. QUEDLINB.

ad locum qui vocatur Padarbur-
non; quem rex honorifice susce-
ptum Romam reduci, et omnia
sua sibi restitui jubet. Eodem anno
Gherald Bajoariæ marchio clarus,
et Ericus dux Forojulensis, ab
Hunis interfecti sunt.

800. Carolus dum Thuronicam
venisset ad urbem, Liutgard uxor
sua præclara illic mortua est.
Inde reversus in Franciam, per-
rexit Romam ad vindicandum
Leonem papam.

801. In die natalis Domini ad
missam Carolus, imposita sibi a
Leone papa corona, imperator et
Augustus a Romanis appellatus
est, patricii nomine dempto.

802. Aaron rex Persarum Jero-
solymam subjecti Carolo (93), et
misit ei elephantum unum.

803. Carolus conventu habito in
palatio Saltz, Saxones antiqua
libertate donavit, eosque pro con-
servanda fide catholica ab omni
solvit tributo, excepto quod illos
omnes, divites ac pauperes, totius
suxæ culturæ ac nutrituræ decimas
Christo et sacerdotibus ejus fide-
liter reddere jussit.

804. Leo papa iterum venit in
Franciam. Carolus Saxones Trans-
albinos, et qui in Wimadi habi-
tabant, transtulit in Franciam,
eorumque pagos Abodritis dedit.

805. Carolus, filius Caroli, Bo-
hemos cum Francis et Saxonibus
devastavit, regemque eorum, Le-
chonem nomine, occidens, victor
ad patrem revertitur.

806. Carolus regnum divisit tri-
bus filiis, Pippino, Luthowico,
Carolo.

807. Mortalitas maxima facta
est in Fulda.

808. Carolus junior Linos et
Schmeldingos expugnans, victor
revertitur ad patrem.

809. Depositio sancti Liudgeri
episcopi et confessoris (94).

810. Hoc anno castellum Haboki
Albiæ flumini impositum est, et
Pippinus filius Caroli imperatoris,
rex Italiæ, 8 Id. Jul. obiit, filio
suo Bernhardo regnum relinquens.
Et filia Caroli Ruotrudis obiit.

811. Carolus, filius Caroli im-
peratoris, inter alios sui filios et
natu major et patri acceptior, 2
Non. Decemb. obiit.

812. Eclipsis solis post meri-
diem fuit.

813. Pons apud Mogontiam
mense Maio repentino flagravat in-
cendio. Richolfus archiepiscopus

ANN. WEISSEBURG.

800.

801 (800). Karolus a Romanis
Augustus appellatus est.

802 (801). Amarmurmulus rex
Persarum elephantem unum misit
cum aliis muneribus Karlo, qui
primus Francorum Augusti nomen
promeruit.

803.

804 (803). Leo papa iterum ve-
nit in Franciam, et Saxones
Transalbani translati sunt in Fran-
ciam.

805. Karlus, Karoli filius, Be-
heimos vastavit.

806. Karolus divisit regnum cum
testamento inter filios, Ludovi-
cum, Pippinum et Karlum.

807. Mortalitas maxima facta
est in Fulda.

808.

809.

810. Maxima mortalitas bo-
vum (95).

811.

812.

813. Pons apud Mogontiam in-
cendio periit.

LAMBERTI ANNALES

800.

801 (800). Karolus a Romanis
Augustus est appellatus.

802 (801). Amarmurmulus rex
Persarum elephantem unum cum
aliis muneribus Karolo misit.

803. Leo papa iterum venit in
Franciam, et Saxones Transalbani
translati sunt in Franciam.

804 (96).

805. Karolus, Karoli filius, Be-
heimos vastavit.

806.

807. Mortalitas maxima facta
est in Fulda.

808.

809.

810. Hohenburg castellum im-
positum est Albiæ flumini ab im-
peratore Karolo contra Danos.

811. Depositio Liutgeri epi-
scopi.

812.

813. Richolfus archiepiscopus
Moguntinensis obiit, cui Haistol-
fus (97) successit: et novus

ANN. QUEDLINB

ANN. WEISSEMBURG.

LAMBERTI ANNALES.

Imperator filium suum Ludovicum, imposita sibi corona, totius consortem sibi imperii fecit.

814. Carolus imperator magnus et Saxonum apostolus (98) 5 Calend. Februarii obiit, ætatis suæ anno 71, regni autem 47, imperii vero 14; cui filius suus Ludovicus, qui cognominatur Pius, successit in regnum.

ANNALES HILDESHEIMENSES.

815. Anno 3 Hludowici factum est concilium magnum in Aquisgrani in mense Augusto, et præceptum est ut monachi omnes cursum sancti Benedicti cantarent ordine regulari. Et duo codices scripti sunt, unus de vita clericorum, et alter de vita nonnarum. Eo anno Leo papa obiit, et ordinatus est St phanus pro eo in episcopatum Romane Ecclesie; qui in mense Octimbre venit ad Hludowicum (99) imperatorem civitatem Remis, et reversus est in pace. Biego de amicis regis, qui et filiam imperatoris nomine Elpheid duxit uxorem, eo tempore defunctus est.

816. Anno 4, conventum suum habuit Hludowicus imperator cum Francis, in Aquisgrani palatii mense Junio, et jejuniis indicto ordinatus est filius Hlotharius in imperatorem, ut consors regni fieret cum patre. Eo anno Stephanus papa decessit, cui successit Paschalis in pontificatu.

817. Bernardus quoque, rex Italie, sedicionem levavit contra imperatorem; et Hludowicus Augustus Italiam cum exercitu perrexit.

818. Anno 6 Hludowici imperatoris, hoc est anno Dominicæ Incarnationis 818 in Britannia Mormannum regem vicit.

819. Imperator anno 7 regni sui Judith, filiam Welphi, duxit in uxorem; et basilica Fuldensis cœnobii dedicata est. Post hec annis quattuor requievit, et nihil historię factum est.

820.

821.

822.

823.

824. Anno vero 12 regni imperatoris, hoc est anno 824 Dominicæ Incarnationis, secunda expeditio facta est contra Wionarcum regem, et Britanniam vastat.

814. Karolus imperator obiit; cui Ludowicus successit.

814 Karolus magnus imperator obiit; cui Ludowicus successit, qui episcopatum in Hiltinesheim construxit.

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

815. Consilio episcoporum Ludewicus præcepit ut omnes monachi cursum sancti Benedicti cantarent.

816. Ludowicus imperator Aquisgrani magnam habuit synodum. ibique constituit regulam canonicorum.

817. Conjuratio Bernhardi, fratruelis sui, contra regem Ludovicum.

818. Ludowicus imperator Bernhardum regem, fratris sui Pippini filium, excecari jussit; deinde compunctus, publicam egit pœnitentiam. Irmingard quoque uxor sua 5 Non. Octobr. obiit. Eclipsis solis 8 Id. Jul. facta est. Vuldensis basilica dedicatur.

819. Imperator Ludovicus Judith, filiam Welphi, duxit in uxorem.

820. Isto anno aeris intemperies hominibus et jumentis pestem infudit, omnesque pene fructus consumpsit.

821.

822.

823. Ludowicus imperator fratrem suum Drugonem Metensis ecclesie episcopum supposuit. Inchoatio Corbeie novæ monasterii.

824. In territorio Tullense puella quædam anno 12 post eucharistiam, quam in pascha percepit, primo pane, deinde omni cibo potuque pleno triennio (100) abstinnit; et in Saxonia in pago Virsedi 26 villas fulgur consumpsit. In territorio Augustodunense ingens fragmentum ex glacie simul cum grandine decidit, cujus longitudo 15, latitudo 7. crassitudo duos pedes habuisse dicitur.

ANNALES WEISSEBURGENSES.

815. Decretum est, ut omnes monachi cursum sancti Benedicti cantarent.

816.

817.

818. Ludowicus imperator in Britannia Normannum regem vicit.

819. Ludowicus cæsar Judit, filiam Welphi, uxorem accepit.

820.

821.

822.

823.

824. Ludowicus Augustus contra Wiomarcum regem pugnavit, et Britanniam vastavit.

LAMBERTI ANNALES.

815. Baugolfus abbas Fuldensis obiit. Et præceptum est ut omnes monachi cantarent cursum sancti Benedicti.

816.

817. Ludowicus imperator Aquisgrani habuit synodum, ibique ordinavit vitam monachorum.

818. Ludowicus imperator in Britannia Normannum regem vicit.

819. Ludowicus Judith, filiam Welphi, in uxorem accepit; et in Fulda dedicata est ecclesia.

820.

821 (101).

822. Inchoatio monasterii novæ Corbeix.

823.

824. Ludowicus contra Wivomarcum regem pugnavit, et Britanniam vastavit.

ANNALES HILDESHEIMENSES.

826. Anno 14 Ludowici Hiltwinus abbas ossa sancti Sebastiani in Galliam transtulit.

827. Imperatoris anno 15, et Incarnationis Dominicæ 827, Sarraceni fines Barcinonensium et Gerundensium vastant.

828.

829.

830.

831. Incarnationis Dominicæ, et 19 regni Ludowici, Bun abba Herfeldensis, et Rabanus abba Fuldensis, fundamentum ecclesiæ sancti Wigberti fodere ceperunt in 6 Id. Jul. in 2 feria.

832. Ludowicus filius imperatoris anno regni ejus 20 conjurationem fecit contra patrem suum apud Longobardonheim (103).

833. Regnum Francorum ad Lotharium imperatorem conversum est.

834. Anno 22 regni Ludowici, Pippinus et Ludowicus frater ejus restituerunt patrem suum in regnum ejus.

835.

836.

837.

838. regni vero Ludowici 26, iterum conjuratio apud Franconfort Ludowici junioris; et conversum est regnum ad patrem ejus.

839. imperatoris anno 27, ventus ingens innumera ædificia subvertit, et multa dampna effecta sunt in 6 Non. Novembris.

840. Ludowicus imperator insequendo filium venit ad Herolfesfeldi monasterium in 6 Idus Aprilis, statimque eodem anno in 12 Kal. Julii obiit, regni videlicet ipsius 28. Cui Ludowicus filius ejus successit.

841. regni vero Ludowici junioris 2, Adalbertus comes occisus est: et infelix bellum Lotharii contra fratres suos Ludovicum et Karolum.

842. Rabanus, abba Fuldensis cœnobii, expulsus de monasterio, et Lotharius de regno, anno Ludowici (104)...

843. Hoc anno facta est pax inter Lotharium, et Ludovicum et Karolum, fratres suos.

844. Lotharius rex cum orientalibus Francis venit in Sclaviam, et eorum regem Gestimulum occidit ceterosque sibi subegit.

845. Hoc anno monachi de Herolfesfelde cum

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

826

827. Hildegrimus episcopus (106) senior obiit. Cui Thiatgrimus successit.

828.

829. Pretiosa corpora sancti Valentis et Senesii in Augcam insulam venerunt 5 Id. Aprilis.

P A R S A L T E R A

830. Ludovicus imperator depositus est de solio a filiis suis, Lothario, Ludovico, Carolo.

831.

832. Conjuratio Ludovici contra patrem suum.

833. Regnum Francorum ad Lotharium imperatorem conversum est.

834. Pippinus et Ludovicus, frater ejus, in regnum eius restituerunt patrem suum.

835.

836.

837.

838. Item conjuratio apud Frankenfort Ludovici, et conversum est regnum ad patrem ejus.

839. Ventus ingens innumera subvertit ædificia, et multa damna effecta sunt in 4 Novembris.

840. Ludovicus imperator insequendo filium venit Herolfesfeldi monasterium in 6 Id. Aprilis. Statim eodem anno in 12 Calend. Jul. obiit, cui Ludovicus filius ejus successit. Thiatgrimus episcopus (106) obiit, cui Heinmo successit.

841. Adelbertus comes est occisus; et infelix bellum Lotarii contra fratres suos Ludovicum et Karolum factum est.

842. Rabonus, Fuldensis cœnobii abbas, expulsus est de monasterio, et Lotharius de regno.

843. Hoc anno facta est pax inter Lotharium, et Ludovicum et Karolum, fratres suos.

844. Lotharius rex cum orientalibus Francis venit in Sclaviam, et regem eorum Gestimulum occidit, ceterosque sibi subegit. Dedicatio ecclesiæ novæ Corbeiz.

845. Hoc anno monachi de Herolfesfelde cum

ANNALES WEISSEBURGENSES.

826. Hildewinus ossa sancti Sebastiani in Galliam transtulit.

827.

828.

829.

GENUINA A. 830-973

830.

831.

832. Conjunctio Ludowici contra patrem suum.

833. Regnum Francorum ad Lotharium est conversum.

834. Pippinus et Ludowicus patrem suum constituerunt in regnum.

835.

836.

837.

838. Conjunctio Ludowici iterum ad Franconfurt, et conversum est regnum ad patrem ejus.

839.

840. Ludowicus imperator insequendo filium venit ad Herolfesfelt.

841. Lutharius bellavit contra fratres suos Ludovicum et Karlum, et Adelbertus comes occisus est

842. Lutheri expulsus est a regno.

843. Lutharius, Ludowicus et Karlus pacem fecerunt.

844. Lutharius rex regem Selavorum Gestimulum occidit, cæterosque sibi subegit.

845. Ludowicus imperator venit ad Herolfesfelt, et privilegia monachis dedit, suoque sigillo mu-

LAMBERTI ANNALES.

826. Hiltwinus ossa sancti Sebastiani in Galliam transtulit.

827.

828.

829. Ludowicus imperator depositus est a filiis suis Lothario, Ludowico et Karolo.

830.

831 (107). Bun et Raban abbates fundamentum ecclesiæ sancti Wigberti foderunt 6 Idus (108) Julii, secunda feria.

832. [Corpus sancti Aurelii in Germaniam delatum est, et Hirsaugia fundata.] Conjunctio Ludowici contra patrem suum.

833. Regnum Francorum ad Lotharium est conversum.

834. Pippinus et Ludowicus patrem suum restituerunt in regnum.

835.

836. [Otgarus (109) archiep. ossa S. Severi episcopi sibi delata transtulit in Erphesfurt, Thuringiæ civitatem, et in alto monasterio reposuit 11 Kal. Nov. 5.]

837.

838. Conjunctio Ludowici iterum ad Franconfurt, et conversum est regnum ad patrem ejus.

839.

840. Ludowicus insequendo filium venit ad Herolfesfelt monasterium 6 Idus Aprilis. Ludowicus imperator obiit; cui filius ejus Ludowicus successit.

841. Lutharius bellavit contra fratres suos Ludovicum et Karolum; in quo prælio pene ad internecionem delati sunt Franci, et Lutharius victus est; ubi et Adelbertus comes occisus est.

842. Lutheri expulsus est a regno, et Raban abbas de monasterio.

843. Lutheri, Ludowicus, et Karolus pacem fecerunt.

844. Lutharius rex regem Selavorum Gestimulum occidit.

845. Ludowicus venit ad Herolfesfelt 2 Kalendas Novembris, et privilegia monachis dedit suoque si-

ANNALES HILDESHEIMENSES.

846. Ludowicus, filius Ludowici, Pannoniam subegit, et Behemos domum rediens vastavit.

847. Otger archiepiscopus obiit, cui Rabanus abbas Fuldensis successit.

848. Ludowicus apud Mogontiam habito concilio sinodali, ibique Godescalcus hereticus convictus et damnatus est.

849.

850. Hoc anno 5 Kal. Novembris ecclesia sancti Wiglerti (111) dedicata est a Rabano, Mogontiacensis ecclesie archiepiscopo.

851

852

853.

854.

855. Ludowicus rex cum magno exercitu perrexit contra Ratzidum regem Marahensium; et eodem anno ecclesia sancti Kiliani in Wirzeburg fulminibus exusta est. Lutharius rex tonsuram et monachicum habitum suscepit moriturus.

856. Rabanus archiepiscopus obiit; cui Karolus successit.

857. Karolus apud Mogontiam magnam synodum congregavit.

858. Ludowicus filium suum Ludovicum cum magno exercitu misit ad Abotritos.

859. Ludowicus, Karolus, et Lutharius cum juramento invicem pacem firmaverunt.

860.

861. Udo, Ernst, Bernger, comites, et Waldo abba (112), honoribus depositi.

862. Fames magna et morbus in Germania et in aliis partibus Europæ.

863. Karolus archiepiscopus obiit; cui Luthertus successit.

864. Ludowicus rex Francorum Ratzidum regem Marahensium sibi subegit.

865. Subitanum diluvium et vehemens grando fruges assumpsit.

866.

867. Ventus ingens cum turbine multa edificia stravit.

868. Fames valida et vehemens tam Germaniam quam ceteras Europæ provincias nimium afflixit.

869. Lutheri rex a Benevento reversus, qui ob fratris sui discordiam Ludowici perrexit, Romam venit, ibique ab Adriano papa damnatus, domum

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

846. Ludovicus rex, filius Ludovici, Pannoniam subegit, et Bohemos domum rediens vastavit.

847. Otger archiepiscopus obiit; cui Rabanus, abbas Fuldensis monasterii, successit.

848. Ludovicus rex apud Moguntiam habet concilium synodale, ibique Ghodeschalck hæreticus convictus est et damnatus.

849.

850 (849). Basilica sancti Wicberti confessoris dedicata est.

851.

852. Inchoatio Gandesheimensis monasterii in antiquiori loco, et adventus sanctorum confessorum Anastasii atque Innocentii.

853. Haymo episcopus obiit; cui Hildegrinus junior successit.

854.

855. Ecclesia sancti Kiliani in Wirtzeburg fulminibus exusta est. Lotharius rex tonsuram et monachicum habitum suscepit moriturus.

856. Leo papa obiit, et Rabonus archiepiscopus, cui Carolus successit.

857. Carolus archiepiscopus apud Moguntiam magnam synodum congregavit.

858. Ludovicus filium suum Ludovicum cum magno exercitu misit ad Abotritos.

859. Ludovicus et Carolus et Lotharius, filii Lotharii fratris ejus (113), cum juramento invicem pacem affirmaverunt.

860. Maginradus heremita martirizatus est.

861.

862. Fames magna et morbus in Germania et in aliis partibus Europæ.

863. Carolus archiepiscopus obiit. Cui Lutbertus successit.

864.

865. Subitanum diluvium et vehemens grando fruges assumpsit; Anscarius episcopus obiit.

866. Nicolaus papa obiit.

867. Ventus ingens cum turbine multa edificia stravit.

868. Fames valida et vehemens tam Germaniam quam ceteras Europæ provincias nimium afflixit.

869. Lutheri rex a Benevento reversus, quo ob fratris sui discordiam Ludowici perrexit, Romam venit.

ANNALES WEISSEMBURGENSES.

846. Ludowicus, filius Ludowici, Pannoniam subegit, et Beheimos domum rediens vastavit.

847. Olgarius archiepiscopus obiit; cui Rabanus successit.

848. Ludowico ad Mogontiam habito sinodali concilio, Godescalcus hereticus est dampnatus.

849.

850.

851. Irmingardis regina obiit.

852.

853.

854.

855. Ludowicus rex cum exercitu magno perrexit contra Ratzidum regem Marahensum. Lutharius etiam rex tonsuram et monachicum habitum suscepit mortuus (114).

856. Rabanus archiepiscopus obiit; cui Karlus successit.

857. Karlus archiepiscopus in Mogontia sinodum magnam habuit.

858. Ludowicus rex Ludowicum, filium suum, cum exercitu magno misit ad Habitritos.

859. Ludowicus et Karolus atque Lutharius, filius Lutharii fratris eorum, cum juramento pacem fecerunt.

860. Hiemps magna et mortalitas animalium.

861. Udo, B renger atque Ernst depositi honoribus.

862.

863. Karlus episcopus obiit, et Liutberthus successit.

864. Ludowicus rex Ratzidum, regem Marahensium, sibi subegit.

865.

866.

867.

868.

869. Lutheri rex a Benevento reversus Romanam venit, ibique ab Adriano dampnatus, domum rediens bene cum suis omnibus periiit. Eodem anno Th...

LAMBERTI ANNALES.

846. Ludowicus, filius Ludowici, Pannoniam subegit, et Beheimos domum rediens vastavit. Bun abbas Herveldensis obiit, cui Brunwart successit.

847. Olgarius archiepiscopus Moguntie obiit, cui abbas Fuldensis Rabanus successit. Abbatiam Waldo suscepit.

848. Ad Mogontiam habito sinodali concilio, Gotescale hæreticus dampnatus est.

849.

850 (115). Dedicata est ecclesia sancti Wigberti 5. Kalendas Novembris a Rabano Mogontiacensi archiepiscopo.

851.

852. Translatio sancti Lulli in cœna Domini.

853.

854.

855. Ludowicus rex cum magno exercitu perrexit contra Ratzidum regem Marahensium. Lutharius etiam rex tonsuram et monachicum habitum suscepit moriturus in Promia.

856. Rabanus archiepiscopus Mogontiacensis (115) obiit; cui Karolus successit.

857. Karolus archiepiscopus, in Mogontia magnam synodum habuit.

858. Ludowicus rex Ludowicum filium suum misit cum exercitu magno ad Abitritos. [Karolus archiepiscopus quandam partem de reliquiis sanctæ Innocentiæ transtulit ad (116) Erphesphurt. 1 3.]

859. Ludowicus et Karolus atque Lutharius, filius Lutharii fratris eorum, cum juramento pacem fecerunt.

860.

861. Udo, Ernst, Berngerus, comites, et Waldo, abbas Fuldensis, honoribus depositi sunt; Thiodo abbas successit.

862.

863. Karolus archiepiscopus [Mogontiacensis 3 4. 5.] obiit; cui Liutbertus successit.

864. Ludowicus rex Ratzidum, regem Marahensium, sibi subegit.

865.

866.

867.

868.

869. Lutheri rex a Benevento reversus Romanam venit, ibique ab Adriano dampnatus est. Qui dampnatus...

ANNALES HILDESHEIMENSES.

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

870.

871. Thiodo abba supradictus obiit.

872. Æstatis fervor inmanis et siccitas nimia totos pene perdidit fructus, plurimæque domus cum hominibus et animalibus fulminibus incensæ et exustæ sunt. *Obiit Adrianus papa, Johannes successit* (116). Et eodem anno indictione 5. in Kalendas Novembris dedicata est æcclesia sanctæ Mariæ in Hildenesheim a venerabilibus episcopis, Alfrido ejusdem æcclesiæ episcopo, et Rimberto (117), atque Theodrico (118), sed et Liuthardo (119), cum interventione religiosi abbatis Adalgarii (120) monachorumque et canonicorum.

873. Fames magna invaluit in Germania, et incredibilis multitudo locustarum venit.

874.

875 Ludowicus rex obiit anno regni sui 35. Alfridus episcopus obiit. *Post (121) Alfridum Ludolfus monachus Chorbeiensis eligitur, set subitanea morte aufertur. Post hunc Marcwardus successit, qui, a Sclavis interfectus, quarto anno decessit.*

876. Bellum juxta Andarnacha inter Karolum et Ludowicum, fratris sui Ludowici filium, successorem regni.

877.

878. Hoc anno eclipsis solis fiebat.

879. Ludowicus, filius Ludowici obiit anno quinto regni sui, cui successit Karolus. Et eodem anno Karlomannus paralis morbo perit.

880. (122) *Wicbertus episcopus (123) eligitur.*

881. 882. 883. 884.

885. Hoc anno Vulferi episcopus (124) cum aliis multis occisus est a Sclavis.

886.

887. Karolus veniens in Triburias; et eam placitum haberet post festivitatem sancti Martini, conspiratione facta adversus eum, orientales Franci reliquerunt eum, et elegerunt Arnulfum in regem, et Karolus subjicit se (125) Arnulfo.

888. Karolus obiit, et Arnulfus rex electus.

889.

890. Liutbertus archiepiscopus obiit, cui Sunderolt successit.

891. Sunderolt archiepiscopus occisus est, cui Ilatto successit.

892. Arn episcopus (126) occisus est.

893. Factum est bellum magnum inter Bawarios et Ungarios.

894. 895.

896. Arnulfus rex Romam veniens, imperator factus est.

897. 898.

899. Arnulfus imperator obiit, cui Ludowicus, filius ejus, successit.

900.

901. Hardarat abba obiit, cui Thiothart successit.

902. Sclavi vastaverunt Saxoniam.

903. Eberhart et Adalhart atque Heinric occisi sunt.

904.

(116) O. A. p. l. s. manu alia adjecta.

(117) Bremensis.

870.

871.

872 (127). Ictu fulminis Wormatia comburitur. Æstatis fervor immanis et siccitas nimia totos pene perdidit fructus, plurimæque domus cum hominibus et animalibus, fulminibus incensæ, exustæ sunt. Dedicatio ecclesiæ sanctæ Mariæ in Hildesheim per Alfridum episcopum.

873. Fames magna invaluit in Germania, et incredibilis multitudo locustarum venit (128).

874.

875.

876.

877.

878.

879.

880.

881. 882. 883. 884.

885.

886.

887.

888.

889.

890.

891.

892.

893.

894. 895.

896.

897. 898.

899.

900.

901.

902.

903.

904.

905.

(122) *Manu secunda.*

(123) *Hildesheimensis.*

(124) *Mindensis.*

ANNALES WEISSEBURGENSES.

LAMBERTI ANNALES.

870.

871.

872.

870.

871.

872.

873.

873.

874.

874.

875. Ludowicus rex, filius Lotharii, obiit.

875. Ludowicus rex obiit; cui filius ejus Ludowicus successit. Brunwart Herveldensis abbas obiit; cui Druogo successit.

876. Bellum juxta Andarnacha factum est inter Karlum et Lodowicum, Ludowici filium, successorem regni.

876. Pugna juxta Andarnaha facta est inter Karolum et Ludowicum, Ludowici regis filium.

877.

877.

878.

878.

879. Ludowicus, filius Karli, obiit.

879. Ludowicus rex, filius Ludowici regis, obiit; cui frater ejus Karolus successit.

880.

880.

881. 882. 883. 884.

881. 882. 883. 884.

885.

885.

886.

886.

887. Karlus est de regno ejectus, atque Arnoldus electus.

887. Karolus de regno est ejectus, et Arnoldus electus.

888. Karlus obiit.

888. Karolus obiit.

889.

889.

890. Liutpertus archiepiscopus obiit, et Sunderoldus successit.

890. Liutbertus archiepiscopus [Mogontiacensis 3. 4. 5.] obiit; cui Sunderolt successit.

891. Sunderoldus, archiepiscopus occisus est, et Fridericus (129) successit.

891. Sunderolt, archiepiscopus Mogontiae, occisus est; cui Hatto successit.

892. Arn episcopus est occisus, et Haltrat (130) abbas obiit.

892. Arn episcopus [Herbipolensis 3. 4. 6.] occisus est. Et Druogo abbas Herveldensis obiit; cui Harderat successit.

893.

893. Prælium magnum factum est inter Bajarios et Ungarios.

894. 895.

894. 895.

896. Arnoldus imperator est appellatus.

896. Arnoldus Romæ imperator factus est.

897. 898.

897. 898.

899. Arnoldus rex obiit, cui Ludowicus, filius ejus, successit.

899. Arnoldus imperator obiit; cui Ludowicus, filius ejus, successit.

900.

900.

901.

901. Harderat, abbas Herveldensis, obiit; cui Diethart successit.

902.

902. Sclavi vastaverunt Saxoniam.

903.

903. Adelbrath, et Eberhart, et Heinrich occisi sunt.

904.

904.

ANNALES HILDESHEIMENSES.

ANNALES QUEDLINBUBGENSES.

905. Cuonradus comes occisus est cum aliis multis.
906. Ungarii vastaverunt Saxoniam.
907. Adalbertus decollatus est a Ludowico rege.
908. Liudboldus dux cum aliis multis interfectus est ab Ungariis.
909. Burghart, dux Thuringorum, occisus est ab Ungariis.
910. Ludowicus rex pugnavit contra Ungarios.
911. Ungarii vastaverunt Franciam et Thuringiam.
912. (131) *Ludewicus rex obiit; cui Chounradus, dux Francorum, in regnum successit.*
- 913.
914. Otto comes Saxonicus obiit (132).
915. Ungarii vastantes omnia, venerunt usque ad (133) Fuldam.
- 916.
- 917.
- 918.
919. Cuonradus rex obiit, et Heinricus Saxonicus successit in regnum.
- 920.
921. 922.
923. Haicho abba (134) obiit, et Hildibrat electus est.
- 924 (135). *Herigerus archiepiscopus cessit; Hildibertus successit.*
- 925.
- 926 (136). *Turris Gandesheim dedicata est a Sehardo episcopo.*
927. Thiohart junior abba electus est cum consensu senioris; et (137) *Rothsuis* (138) *Gandesheim abbatisa obiit; cui Wildigrat mediante Sehardo episcopo successit.*
928. Idem Thiathart junior episcopus ordinatus est (139) *post Sehardum*, et Burghart abba electus.
- 929.
- 905.
- 906.
- 907.
- 908.
- 909.
910. Franci ab Ungaris occisi et fugati sunt (159).
911. Ludowicus rex obiit; cui Conradus successit.
912. Ungarii vastaverunt Franciam et Thuringiam. Et cometæ apparuerunt. Hatto archiepiscopus obiit.
913. Otto ducum præcipuus, de quo, velut fertilissimo quodam stemmate, imperatoria illa Ottonum propago, totius Europæ terminis non modicum profutura, processit, eius limosæ molis abiecit. Domina Oda, mater scilicet regis, obiit anno 107. vitæ suæ. Otto rex et imperator futurus natus est.
- 914.
- 915.
916. Ungarii, Saxonia vastata et cunctis circumquaque direptis, venerunt usque ad Fuldam.
917. Erchancharius, Berthardus, et Lutfridus capite plectuntur.
918. Einhardus episcopus (140) occiditur.
919. Conradus rex moriens, quem non propinquitatis suæ jura, sed invictæ fidei eximieque virtutis munia præ cæteris admodum commendaverant, sceptris ac regno Heinricum feliciter potiturum, sibi succedere deliberavit, hisque rite per omnia dispositis, viam totius carnis ingreditur.
920. Post excessum Conradi regis præfatus Saxonie ducis filius ac Franciæ dominus Heinricus, communi senatus ac plebis assensu electus et unctus in regem, quanta terra marique victoria deinde intuerit, quanta domi militiæque subjectos industria rexerit, dictis ac scriptis inexplicabile constat.
921. 922.
923. Sigismundus Halverstadensis episcopus obiit. Cui Bernhardus in episcopatu successit, ejusque successor Hildewardus nascitur.
924. Hermannus Colonie archiepiscopus obiit.
- 925.
- 926.
- 927.
- 928.
929. Otto rex Editham, filiam regis Anglorum, matrimonio sibi jungendam Saxonie advexit.

ANNALES WEISSEBURGENSES.

905. Cuonrat comes occisus est ab Adelberto.
906. Ungarii vastaverunt Saxoniam.
907. Adelbertus comes decollatus est, jubente Ludowico rege.
908. Liutboldus dux occisus est ab Ungariis.
909. Burghardus, dux Thuringorum, occisus est ab Ungariis.
910. Ludowicus rex pugnavit cum Ungariis.
911. Ungarii vastaverunt Franciam.
912. Ludowicus rex obiit; cui Conradus successit.
- 913.
914. Otto Saxonicus dux obiit.
915. Ungarii vastando venerunt usque Fuldam.
- 916.
- 917.
- 918.
919. Cuonradus rex obiit, cui Heinricus successit.
- 920.
921. 922.
- 923.
- 924.
- 925.
- 926.
- 927.
- 928.

LAMBERTI ANNALES.

- 905 Cuonrat comes occisus est ab Adelberto.
906. Ungarii vastaverunt Saxoniam.
907. Adelbertus comes occisus est, jubente Ludowico rege.
908. Liutboldus dux occisus est ab Ungariis.
909. Burchardus, dux Thuringorum, occisus est ab Ungariis.
910. Ludowicus rex pugnavit cum Ungariis, et victus est.
911. Ungarii vastaverunt Franciam.
912. Ludowicus rex obiit; cui Cuonradus successit. Hatto archiepiscopus Mogontiacensis obiit; cui Hereger successit.
- 913.
914. Otto Saxonicus comes obiit.
915. Ungarii vastando venerunt usque in Fuldam.
- 916.
- 917.
918. Cuonradus rex fuit in Herolfesfelde.
919. Cuonradus rex obiit; cui Heinricus Saxo successit.
- 920.
921. 922.
- 923
924. Hereger archiepiscopus Mogontiacensis (141) obiit; cui Hildibertus [abbas Fuldensis l. 4. 5.] successit. [Abbatiam suscepit Hadamarus l. 4. 5.]
- 925.
- 926.
927. Diethardus junior abbas Herveldensis factus est, cum senioris Diothardi consilio (142).

ANNALES HILDESHEIMENSES.

950. Thiohart senior abba obiit.
 sissime vicerunt, prostratis Sclavorum 120 milibus, in captivitate vero 800 ductis; suorum autem duobus comitibus Luthariis cum quibusdam aliis amissis.
951. Heinricus rex Abotritos subegit.
952. Heinricus rex fuit in Lonsicin (143). Et Thiodo obiit, cui Burchart successit.
953. Meingoz abba eligebatur.
954. Heinricus rex in Wocronin (144) cum exercitu fuit.
- 955.
- 956 (955) (145). Magna sinodus fuit in Erpesfort. Et in eodem anno Heinricus rex obiit; cui Otto, filius ejus, successit in regnum (146).

regina, obeunte conjuge suo, præfata scilicet rege ipse prius decreverat, sancta devotione construere cœpit. Hoc regnum gentibus esse voluit, hoc totis viribus fovet. Ibi, quia bene nata raro ac difficillime degenerare noverat, non vilis personæ, sed summæ ingenuitatis, tirunculas canonicæ religioni rite deservituras collegit, easque usque ad extrema vitæ istius caducæ, materno more, spiritualium nec non carnalium copiis commodorum enutrire non destitit.

957 (936). Otto rex fuit in Herolfesfelde; et æclesia sancti Bonifacii exusta est.

regi, illa iniqua conspiratio sapienter oppressa est. Nam Tancmer miserabiliter occisus, alii autem truncati, suspensi sunt. Everhardus privatus honore, degradatus est; Wigman vero supplicando pedibus regis, reconciliatus est. In eadem tempestate venientes Ungari, vastaverunt Thuringiam; deinde in Saxoniam, ibique in paludibus cæterisque difficultatibus perierunt. Alia autem pars nefandi exercitus fugiendo in terram suam reversi sunt. Eodem anno Hildebertus archiepiscopus Moguntinus obiit, ei que Fridericus successit.

- 958 (957). Eberhart comes Heinricum, filium Heinrici regis, captum projecit in vincula.
- 959 (938). Eberhart et Gisilbrat interfecti sunt.

Eburhardus dux Francorum, atque Gisilbrachus comes Luthariorum, congregato nefando exercitu transeuntes Rhenum, maximam partem regni depopulati sunt. Cum autem reversi sunt gratulabundi, nuntiatum est Udoni amico regis; qui cum suis repetente fruens in eos, Eburhardum in ipsa ripa fluminis hostiliter, uti dignus erat, occiderunt; Gisilbrecht autem in brevi fluminis voragine dimersus, et qui cum illo erant, simul interierunt. Heinricus autem, frater ejus, assumptis adjutoribus supplicando regi, gratiam suam recepit.

940.
941.

942. Treveri dedicata est basilica sancti Maximini a Ruotberto archiepiscopo.
943. Sinodus ad Bunnam congregata est.
- 944.

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

950. Facta est pugna valida adversum Sclavos juxta Albiam prope Lunkini, in qua Saxones gloriosissime vicerunt, prostratis Sclavorum 120 milibus, in captivitate vero 800 ductis; suorum autem duobus comitibus Luthariis cum quibusdam aliis amissis non multis, plurimis autem vulneratis.
951. Rex Heinricus cum exercitu suo profectus est (147) in Abodritos (148), subiciens eos sibi.
- 952.
953. Ungarorum exercitus a rege Heinrico devictus est.
954. Rex Heinricus in Wucronin profectus est (149) subiciens eos sibi.

- 955.
- 956 (935). Magna sinodus fuit in Erpshesfurt. (937). Heinricus rex obiit 6. Non. Julii; cujus filius Otto pacificus, Saxonix decus, jure hæreditario paternis eligitur succedere regnis. Mechtild inclita Heinrico, cœnobium in monte Quedelingensi, ut Otto pacificus, Saxonix decus, jure hæreditario paternis eligitur succedere regnis. Mechtild inclita Heinrico, cœnobium in monte Quedelingensi, ut
957. Everhardus dux Francorum, et Wigmannus Saxonicus, atque improbus Thancmer, inani consensu conspiravere in regem: sed Dei gratia cito

regem: sed Dei gratia cito

958. Eberhardus comes Heinricum, filium Heinrici regis, captum projecit in vincula.

959. Hoc anno cum esset rex in superioribus partibus Rheni fluminis, Heinricus frater regis, Eburhardus dux Francorum, atque Gisilbrachus comes Luthariorum, congregato nefando exercitu transeuntes Rhenum, maximam partem regni depopulati sunt. Cum autem reversi sunt gratulabundi, nuntiatum est Udoni amico regis; qui cum suis repetente fruens in eos, Eburhardum in ipsa ripa fluminis hostiliter, uti dignus erat, occiderunt; Gisilbrecht autem in brevi fluminis voragine dimersus, et qui cum illo erant, simul interierunt. Heinricus autem, frater ejus, assumptis adjutoribus supplicando regi, gratiam suam recepit.
940. Dedicatio Gandeshemensis ecclesie.
941. Otto rex de insidiis conjuratorum contra se liberatus, statim pascha in Quedelingensi civitate quosdam quorum nomina sunt Erik, Reinward, Varin, Ascheric, Bacco, Hermon, occidit, quosdam vero exilio relegari jussit.

- 942.

- 943.

944. Græcorum rex Ottoni regi (150) xenia misit.

ANNALES WEISSEBURGENSES

LAMBERTI ANNALES.

930.

9. Diothardus senior obiit.

951. Heinricus rex Abatritos subegit.

951. Heinricus rex Abotritos subegit.

952. Heinricus rex fuit in Losicin.

952. Diedo episcopus [Wirzeburgensis 3. 4. 5. 6.]
obiit; cui Burchardus abbas Herveldensis successit.

953.

953. Megingoz abbas Herveldensis electus est.

954. Heinricus rex in Wocronin cum exercitu
fuit.

954. Heinricus rex Wucronin cum exercitu fuit.

955.

955.

956 (955). Magna synodus fuit in Erpesfurt. Eodem
anno Heinricus rex obiit; cui filius ejus Otto suc-
cessit.956 (955). (151) Magna synodus fuit in Erp-
hesfurt (152). Eodem anno Heinricus rex obiit; cui
filius ejus Otto successit.957 (956.) Otto rex fuit in Horolfesfelt; et eccle-
sia sancti Bonifacii exusta est.957 (956). Otto rex fuit in Herolfesfelde. Eodem
anno ecclesia sancti Bonifacii exusta est958 (957). Eberhardus comes Heinricum, filium
Heinrici regis, captum projecit in vincula.958 (957). Eberhardus comes Heinricum, filium
Heinrici regis, captum projecit in vincula.

959 (958). Eberhart et Sigibertus occisi sunt.

959 (958). Eberhardus et Gisilbertus occisi sunt.
Hililbertus archiepiscopus Mogontiacensis obiit, cui
Fridericus successit.

940.

940.

941.

941.

942.

942. Dedicata est ecclesia sancti Maximini in
Trauerie

ANNALES HILDESHEIMENSES

945. Legati Grecorum venerunt ad regem Ottonem cum muneribus.

946. (947). Etheld regina obiit 7. Kal. Febr.

947.

948. Sinodus ad Engilenheim congregata est, cui Marinus legatus apostolicus praesedit.

949. Cuonradus dux sibi conduxit filiam regis Ottonis in habitatricem : et nuncii Grecorum venerunt secundo ad regem Ottonem cum muneribus.

950. Bellum magnum factum est inter Bawarios et Ungarios.

951. Otto rex in Italiam perrexit, et cum eo Liudolfus filius ejus, et Cuonradus dux, atque Frithuricus archiepiscopus Mogontiacensis aeclesiae. Ibi que Otto rex adquisivit sibi ad societatem Adalheidam reginam, et Berengerum regem de Langobardis sibi subegit.

952.

953. Satis acerba et nimium crudelis dissensio exorta est inter Liudolfum, filium regis, et patrum ejus Heinricum, ipso rege partes fratris sui adjuvante; mansitque per duos annos in incendiis, caedibus et depopulationibus, multique non solum de populo, sed etiam de optimatibus occubuerunt. Hoc etiam anno Mogontia obsessa est, et castellum quod Rossadal (153) nominatur; factumque est magnum bellum in illo loco.

954. Frithuricus archiepiscopus Mogontiacensis aeclesiae obiit, vir summæ abstinentiae, in religione sancta et doctrina probatus; et Willihelmus, filius regis, successit in locum suum. Thiothardus piæ memoriæ episcopus obiit; cui Otwinus successit.

955. Otto rex Ungarios cum magno periculo sui suorumque magna et cruenta cede prostravit; in quo tamen bello Cuonradus dux, gener regis, cum aliis multis occisus est. Et Heinricus dux Bajowariorum, frater regis Ottonis, obiit. Et eodem anno rex Otto periculosissime contra (154) Abotritos confligit, quos filius matertera ejus Egberht contra illum congregavit.

956. Ruodbertus Travericus archiepiscopus, et Hadamarus abba Fuldensis cœnobii obierunt. Quibus Heinricus episcopus et Hatto abba successerunt.

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

945.

946. Edith regina, conlectalis magni Ottonis regis, amarum mortis poculum degustavit, relictis post se duobus liberis Liudolfo et Liutgarde.

947. Privilegium a papa Agapito Quedlinburgensi congregationique sancti Servatii defertur (155).

948. Synodus ad Eggilenheim congregata est, cui Marinus (156) legatus apostolicus praesedit.

949. Conradus dux Liutgardam, filiam Ottonis regis et Edittæ, sibi in uxorem duxit. Eodem anno venerunt secundo nuncii Grecorum ad regem Ottonem cum muneribus.

950. Bellum magnum factum est inter Bavaros et Ungaros.

951. Otto rex perrexit in Italiam, et cum eo ejus filius Liudolfus pius et Conradus audacissimus, gener ipsius regis, atque Fridericus archiepiscopus Moguntiacensis aeclesiae caeterorumque innumeralis multitudo ex omni regno suo. Ibi que ipse rex invictissimus Otto Adalheidam reginam, vultu decoram, consilio providam, et universa morum honestate valde præclaram, et regali avorum atavorumque prosapia ortam, conjuge illustrissimo, Lothario scilicet rege, jam tunc viduatam, connubiali sibi vinculo sociandam adquisivit; cujus etiam consilio regnum Longobardiæ, quod illi hæreditario jure cesserat, cum Beringero tyranno ditioni suæ subjugatur. Eodem anno Heinricus, filius Heinrici ducis, natus est.

952.

953. Satis acerba et nimis crudelis dissensio exorta est inter Liudolfum, filium regis, et patrum ejus Heinricum, ipso rege partes fratris sui juvante; mansitque per duos annos in incendiis, caedibus et depopulationibus, multique non solum de populo, sed etiam de optimatibus occubuerunt. Hoc etiam anno Moguntia obsessa est, et castellum quod Rosodal nominatur; factumque est magnum bellum in illo loco.

954. Fridericus archiepiscopus Moguntiacensis aeclesiae obiit, vir summæ abstinentiae, in religione sancta et doctrina probatus; et Willihelmus, filius regis, successit in locum suum. Obiit Liutgard, regina proles.

955. Otto rex Ungaros cum magno periculo sui suorumque magna et cruenta cæde prostravit; in quo tamen bello Conradus dux cum aliis multis occisus est. Et Heinricus dux Bajowariorum, frater regis Ottonis, obiit. Cono dux fortis, mortem gustavit ab Ungariis. Sed et rex Otto periculosissime contra Abodritos confligit, quos filius matertera ejus Egbertus contra illum congregavit. Mechtild, gemma præluca (157) e medio coronæ imperialis, decori suis et gaudio cunctis nascendo enituit. Otwinus episcopus ordinatur.

956. Liudolfus, filius regis, perrexit (158) Italiam, eamque subegit imperio suo.

ANNALES WEISSEMBURGENSES.

945.

946 (947). Etheid regina obiit, cui Adelheid successit.

947.

948. Sinodus ad Ingeleheim congregata, cui Marinus legatus apostolicus præsedet.

949. Iterum nuntii Græcorum ad regem Ottonem cum præciosissimis muneribus venerunt in memoria omnium sanctorum; et Otto rex dedit filiam suam Conrado duci.

950. *Reginbold episcopus (159) obiit. Codefrid. successit.*

951. Otto rex perrexit in Italiam, et acquisivit Adelheidam reginam; et Berengerum regem subdidit sibi.

952.

953. Satis acerba et nimis crudelis dissensio exorta est inter Liutolfum, regis filium, et Henricum patrum suum. Eodem anno obsessa est Mogontia et Rossald, factaque est in illo loco magna pugna.

954. Fridericus archiepiscopus obiit et Willihelmus successit.

955. Otto rex Ungarios cum magno periculo sui suorumque magna cæde prostravit juxta fluvium Lech in nativitate sancti Laurentii; in quo etiam bello dux Cuonradus cum aliis occisus est.

956. Liutolfus in Italiam perrexit, eamque sibi subegit.

LAMBERTI ANNALES.

945. Nuntii Græcorum ad regem Ottonem venerunt cum magnis muneribus in vigilia omnium sanctorum.

946 (947). Etheit regina obiit; cui Adelheit successit.

947.

948. Synodus ad Ingeleheim congregata est, cui Marinus legatus apostolicus præsedet.

949. Iterum nuntii Græcorum ad regem Ottonem cum præciosissimis muneribus venerunt (160) in memoria omnium sanctorum; et Otto rex dedit filiam Cuonrado duci.

950. Factum est magnum prælium inter Bajoarios et Ungarios.

951. Otto rex perrexit in Italiam, et acquisivit Adelheidam reginam; et Berngerum regem subdidit sibi.

952.

953. Nimis crudelis dissensio exorta est inter Liudolfum, regis filium, et Henricum patrum suum. Eodem anno obsessa Mogontia et Rossald castellum, factaque est in illo loco magna pugna.

954. Fridericus archiepiscopus Mogontiacensis obiit, cui Wilhelmus, filius regis, successit.

955. Otto rex Ungarios cum magno periculo sui suorumque magna cæde prostravit in Lechfelt in natali sancti Laurentii; in quo etiam bello dux Cuonradus cum aliis multis occisus est. Henricus quoque, dux Bajoariorum, obiit.

956. Ruodbertus archiepiscopus Treverensis obiit, cui Henricus successit; et Hadamarus Fuldensis abbas obiit, cui Hatto successit. Eodem anno Liut-

ANNALES HILDESHEIMENSES.

957. Liudulfus in Italia mortuus est; et inde ad Mogontiam transportatus, et ad sanctum Albanum est sepultus.

958. Signum crucis in vestimentis hominum apparuit, illis qui derisui illud habebant, mortem inferens; illis autem qui pie et religiose illud venerabant, nihil mali intulit.

959. Hagono abba reliquit dominium sui honoris.

960. Venerunt legati Ruscix gentis ad regem Ottonem, et deprecati sunt eum ut aliquem suorum episcoporum transmitteret, qui eis ostenderet viam veritatis; et professi sunt se velle recedere a pagánico ritu, et accipere religionem christianitatis. Et ille consensit deprecationi eorum, et transmisit Adalbertum episcopum fide catholicum; illique per omnia mentiti sunt, sicut postea eventus rei probavit.

961. Isto anno venerunt nuncii ad regem Ottonem, et vocaverunt eum Romam in adiutorium Johannis papæ, ut mitigaret severitatem Adalberti regis, quam exercuit super monarchiam.

962 (961). Illeque apostolicus gratanter cum suscepit, et honorifice collocavit super cathedram augustalis principatus, auxitque super eum augustalem benedictionem, ut imperator augustus vocaretur et esset. (962.) Guntheri abba obiit; cui successit Egilolfus.

963. Hoc anno magnum sinodale concilium factum est Roma in ecclesia sancti Petri; ibique præsidebat Otto imperator augustus, cum magna multitudine episcoporum, abbatum, monachorum, ac (162) clericorum. Illicque Benedictus papa ab apostolica sede dejectus est, eo quod injuste vindicavit sublimitatem Romani imperii, et Adaldago archiepiscopo commissus, in Saxoniamque deductus, illicque vitam finivit. Et in ipso anno seva mortalitas invasit exercitum imperatoris, et in ea Henricus, archiepiscopus Trevericæ civitatis, et dux Godefridus vitam perdidit, ceterique non pauci.

964. Isto anno Berengarius rex Langobardorum obsessus in monte sancti Leonis, ibique captus et cum vi deductus una cum regina ejus cohabitricæ Willa in Bajoariam ad castellum Bavenberg, ibique novissimum diem præsentis vite dimisit (163).

965. Otto imperator de Langobardia venit ad Franconofort, et illum annum integrum in regno Saxonum manebat, interimque omnes suos adunavit ad pacem et ad concordiam. Et Brun archiepiscopus Agrippinæ civitatis, frater imperatoris, vitam cum pace finivit.

966. Iterum tertia vice abiit Otto imperator ad Italiam, et inde adiens limina sancti Petri, ibique

ANNALES QÆUDLINBURGENSES.

957. Liudolfus, filius Ottonis regis, in Italia mortuus est, et inde ad Moguntiam transportatus, ad sanctum Albanum sepultus est.

958. Signum crucis in vestimentis hominum apparuit, illis qui derisui illud habebant, mortem inferens; illis qui pie et religiose illud venerabant, nihil mali intulit.

959.

960. Venerunt legati Ruscix gentis ad regem Ottonem, et deprecati sunt eum ut aliquem suorum episcoporum transmitteret, qui eis ostenderet viam veritatis; et professi sunt se velle recedere a paganism, et accipere nomen et religionem christianitatis. Et ille consensit deprecationi eorum, et transmisit Adalbertum episcopum fide catholicum. Illique per omnia mentiti sunt, sicut postea rei probavit eventus; quia nec ille prædictus episcopus evasit lethale periculum ab insidiis eorum.

961. Venerunt nuncii Johannis papæ, vocantes illum Romam.

962

963.

964

965.

966.

ANNALES WEISSEBURGENSES.

LAMBERTI ANNALES.

957. Liutolfus in Italia est mortuus, et inde ad Mogontiam portatus, et ad sanctum Albanum sepultus.

957. Liudolfus in Italia est mortuus, et inde ad Mogontiam portatus, et ad sanctum Albanum sepultus.

958. Signum crucis in vestimentis apparuit.

958. Signum crucis in vestimentis apparuit.

959. Patriarcha de Aquileia venit in Herisfelt.

959. Hagano, abbas Herveldensis, potestatem suam reliquit ob infirmitatem corporis sui; eoque vivente, Guntherus electus est in locum ejus.

960.

960. Venerunt legati Ruscix gentis ad regem Ottonem (164), deprecantes, ut aliquem suorum episcoporum transmitteret, qui ostenderet eis viam veritatis. Qui consensit deprecationi eorum, mittens Adelbertum episcopum fide catholicum, qui etiam vix evasit manus eorum.

961. Venerunt legati domni apostolici ad regem Ottonem, et rogaverunt eum Romam pergere in adiutorium Johannis pape.

961. Venerunt legati domni apostolici ad regem Ottonem, vocantes eum Romam in adiutorium Johannis pape. Filius ejus Otto secundus in regem ungitur Aquisgrani.

962.

962. Otto rex perrexit Romam, eumque Johannes papa (165) gratanter suscipiens, honorifice super cathedram augustalem posuit, et benedictione atque consecratione sua imperatorem fecit. Guntherus Herveldensis (166) abbas obiit; cui Egilolf successit.

963.

963. Magna synodus facta est Romæ, cui Otto imperator præsidebat, cum multitudine magna episcoporum, abbatum, sacerdotum, clericorum ac monachorum; ibique dejectus est Benedictus a sede apostolica.

964. Berengerus rex obsessus est in monte sancti Leonis, ibique captus et in Babenberg deductus.

964. Berengerus rex obsessus est in monte sancti Leonis, ibique captus atque in Babenberg ductus est cum Willa uxore sua.

965. Otto imperator de Italia revertendo venit ad Franconofurt.

965. Otto imperator de Italia venit. Brun archiepiscopus [Coloniensis 4. 5. 6. et m. rec. 3.] obiit, cui Folcmarus successit.

966. Otto imperator tertia vice ad Italiam pergendo Romam pervenit.

966. Oñto imperator tertia vice Romam venit.

ANNALES HILDESHEIMENSES.

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

Italiam. Illicque ipse Otto senior suscepit eum, et secum deduxit Romam : commendavitque illum apostolico Johanni posteriore, ut ab eo augustalem benedictionem recepisset, ut imperator augustus foret appellatus a cunctis, qui eum agnovissent, veluti pater ejus.

968. Willihelmus archiepiscopus migravit a seculo. Egillulfus Herveldensis abba transmissus est ex parte imperatoris de Italia, ut fratres Fuldenses Wirinharium eligerent ad abbatem. Indeque adiit Mogontiam, ut ille clerus simulque totus populus Hattoneum virum venerabilem sibi constituerent in dominum pontificalis honoris. Et eodem anno Adalbertus archiepiscopus constitutus est in Magadaburg.

969. Hatto archiepiscopus obiit ; cui Ruodbertus successit.

970. Egillulfus abba obiit ; cui Gozbertus successit.

971. Hoc anno exustum est palatium in Thornburg.

972. Ottoni imperatori juniori venit imperatrix Romam de Constantinopoli 18. Kal. Mai. octava pasce. Eodem anno idem Otto junior cum seniore venit de Italia.

973. Otto senior imperator cum juniore venit Quidelingaburg, ibique celebraverunt pascha 10. Kal. Aprilis, et illic venerunt ad eos legati Grecorum, Beneventanorum, Ungariorum, Bulgariorum, Danorum, Sclavorum, cum regiis muneribus : ac non longe post Otto senior pius imperator Non. Mai. obiit ; cui dominus Otto successit.

Uucusque Annales Heroifses

974. Henricus dux Bajowariorum est captus, et ad Engilenheim missus.

975. Hibernus fuit longus, durus, et siccus, et Id. Mai. magna nix cecidit ; ac in eodem anno Ruodbertus archiepiscopus obiit, cui Willigisus successit.

976. Henricus dux Bajowariorum, sua potestate depositus, et excommunicatus, degit cum Sclavis.

977. Idem Henricus cum consilio minoris Henrici Palaviam civitatem invasit, ibique ab imperatore obsessus, et coactus sese subdidit imperatori.

ANNALES WEISSEBURGENSES.

LAMBERTI ANNALES.

Italiam mitterent. Quem ipse suscipiens, Romam perduxit, ut papa Johannes posterior imperatorem faceret; quod et libenter fecit.

968. Willihelmus archiepiscopus obiit, cui Hatto successit.

968. Willihelmus archiepiscopus [Mogontiacensis 4. 5. 6.] obiit, cui Hatto [abbas Fuldensis 2. 3. 6.] successit. Abbatiam vero suscepit Wernherus.

969. Hatto archiepiscopus obiit; cui Ruotbertus successit.

969. Hatto archiepiscopus Mogontiacensis (170) obiit; cui Ruotbertus successit.

970. Otgerus episcopus (168) obiit. Baldericus episcopus ordinatur.

970. Egilolfus Herveldensis abbas obiit; cui Gozberdus successit.

971. Exustum et famosum templum in Thornburg.

971. Exustum est famosum templum in Dornburg.

972. Domno Ottoni juniore imperatori missa et filia imperatoris de Grecia.

972. Ottoni juniore imperatori missa (171) est (172) Theophanu ab imperatore de Græcia. Eodem anno Otto (173) senior imperator cum juniore Ottone de Italia perrexit in Franciam.

973.

973. Otto imperator senior cum juniore venit Quidelinburg, ibique celebravit sanctum pascha 10. Kalendas Aprilis. Illucque venerunt legati plurimarum gentium, id est Romanorum, Græcorum, Beneventorum, Italarum, Ungariorum, Danorum, Sclavorum, Bulgariorum, atque Ruscorum, cum magnis muneribus. Eodem anno Otto imperator senior obiit in Mimelieba Nonis Maii; cui filius ejus (174) secundus Otto successit. [Sanctus Oudalricus episcopus obiit 3. 5.]

faldenses vertinuisse videntur.

974. Domnus Otto junior imperator perrexit ad castellum quod dicitur Bossuth (169), et concremavit illud, atque custodes apprehendit secumque adduxit.

974. Heinricus, dux Bajoariorum, et Abraham episcopus cum Bolisclione et Misichone inierunt contra imperatorem pravum consilium. At imperator tali nefando comperto consilio, congregavit omnes principes suos, et quid inde faceret, consilium petiit. Qui cederunt ei consilium ut mitteret ad ducem Heinricum et Boypnem episcopum (175) et Gebehardum comitem, eosque ad placitum invitaret per edictum. Qui sine dilatione, Deo donante, dedit se in potestatem imperatoris. Eodem quoque anno perrexit imperator contra Haraldum in Scieoswig.

975. Domnus Otto imperator habuit magnum conventum in Wehmare. Eodem anno imperator Beheimos vastavit et concremavit, et revertendo venit in Herislielt.

975. Otto imperator habuit magnum conventum in Wehmare (176). Eodem anno imperator Beheimos vastavit et concremavit (177).

976.

976. Otto imperator perrexit ad Bajoariam, atque Heinricum ducem expulit, Ottonique duci Bajoariam commendavit.

977. Domnus Otto imperator cum magno exercitu perrexit ad Beheim, et maximam partem terræ illius concremavit.

977. Imperator cum magno exercitu perrexit ad Beheimos, et maximam partem terræ illius incendio concremavit. Ipse quoque Heinricus cum altero Heinrico invaserant Bazowam (178). Quod imperator ut audivit, festinato exercitum illo movit, urbemque obsedit, et Heinricum ducem ad suam gratiam recepit, atque in Franciam perrexit.

978.

978. Ad imperatorem Ottonem venit in pascha

ANNALES HILDESHEIMENSES.

ANNALES QUEDLINBURGENSES

et Ekbertus comes jussu imperatoris comprehensi sunt et exilio deputati. Eodem anno imperator cum magno exercitu Galliam invasit ac devastavit.

979. Infidelitas Geronis comitis per Waldonem publicata est; unde et ipsi extra civitatem Magadaburg in campo juxta Albiam dimicantes, ab invicem interfecti sunt; et ad ultimum infidelitatis reus Gero comes decollatus est.

979.

980. Lotharius rex cum magnis muneribus ad imperatorem veniens, sese cum filio suo subjicit voluntati imperatoris; et eodem anno firmata pace imperator Italiam penetravit.

980.

981. Imperator pascha celebravit Rome.

981.

982. Otto imperator pugnavit periculosissime contra Sarracenos in Calabrorum partibus, ibique non pauci de optimatibus occubuerunt. Et in ipso anno Otto, dux Bajowariorum, obiit.

982.

983. Imperator Verone placitum habuit, ibique Henricus minor de exilio ductus, dux Bajowariorum constitutus est. Et eodem anno Selavi rebelles effecti sunt. Ac non longe post 8. Id. Decembris Otto benignissimus imperator obiit, filio et equivoce ejus regna relinquens.

983.

984. Filiolus imperatoris, tertius videlicet Otto, per unctionem Johannis, Ravennatis archiepiscopi, Aquisgrani in die natalis Domini unctus est in regem. Sed postea, comperta nece imperatoris, Henricus quondam dux de exilio regressus, cum sibi faventibus Agrippinam civitatem intravit, ac regem retinuit; regemque ejus invadendo plurimos sibi de Saxonibus associavit, qui cum in proximo pascha Quidelingaburg ad regem elegerunt. Unde quidam de optimatibus huic electioni non consentientes, sed regis vicem magis dolentes, e contra haut modicum decertaverunt, et regem in regnum suum restituerunt, et Henricum ducem Bajowariorum denuo effecerunt. Et eodem anno laudandæ memoriæ Otwinus (179) pius presul vitam finivit.

984. Filiolus imperatoris, tertius videlicet Otto, per unctionem Johannis, Ravennatis archiepiscopi, Aquisgrani in die natalis Domini unctus est in regem. Sed postea, comperta morte imperatoris, Henricus quondam dux de exilio regressus, cum sibi faventibus Agrippinam civitatem intravit; simulans se primo ob jus propinquitatis partibus regis infantis fidelissime patrocinaturum, regem tenuit; dein accrescentis avaritiæ stimulis agitated, quorundam etiam persuasione male illectus, regnum tyrannice invasit, atque in id elationis usque prorupit, ut et rex dici et in regem benedici appeteret. Sed rex dici a paucis obtinuit; in regem vero benedici, prohibente Deo, prohibente fidelium sibi non consentientium, sed regi electo et uncto jure faventium decertatione non meruit (180). Missis interim pro-

batis ad regis aviam in Longobardiam, scilicet ad imperatricem augustam Adelheidam, legatis, hi qui partes regis adjutori jurisjurandi vinculo in hoc firmiter perduraturos sese constrinxerant, hanc perturbationem ordine intimantes, si quid de regno ac nepote curaret, adventus sui et consilii ope suis ut cito (181) succurreret, obnixius rogavere. Illa vero, conciliatio prius sibi divino subsidio, accelerato admodum itinere, cum nuru sua impe-

ANNALES WEISSEBURGENSES.

LAMBERTI ANNALES.

neribus ab imperatore (182) oneratus, rediit domum. Aderat et Henricus cum altero Henrico, qui comes prehensi in exilium missi sunt. Eodem anno Liutheri Aquisgrani palatium, seditque ibi tribus diebus. At Liutharium usque in Sigonem (183) fluvium et usque ad sancti Dionisii cœnobium; eumque non apprehendit, quia fugiendo evasit.

979.

979. Gero comes a Waldone quodam accusatus, dum cum in singulari certamine occidisset, ipse tamen ab imperatore decollatus est.

980. Domnus Otto imperator perrexit ad Italiam.

980. Otto imperator perrexit in Italiam, et Gozbertus abbas ecclesiam construxit in Ordorf.

981. Adelbertus archiepiscopus Magadaburgensis et abba Wicenburgensis obiit, cui Sandraldus successit.

981. Adelbertus Magadaburgensis archiepiscopus obiit, cui Hisillarius successit. Imperator natalem Domini Romæ celebravit.

982. Destructus est episcopatus in Mersiburg; et mire magnitudinis edificium cecidit in Magadaburg.

982. Destructus est episcopatus in Mersiburg; miræque magnitudinis ædificium cecidit in Magadaburg. Eodem anno Otto imperator valde periculosum habuit prælium cum Sarracenis in Calabria, in

quo prælio occisus est Henricus, Augustensis ecclesiæ episcopus, cum aliis plurimis episcopis. In quo etiam prælio Idus Julii occisi sunt milites fortissimi, id est Udo, Gebehardus, Guntherus, Bertholdus, cum aliis multis, et Otto dux atque Wernher abbas Fuldensis. Ipse imperator vita comite (185) vix evasit.

983. Branthoh abbas Fuldensis constituitur; et pia memoria Otto imperator secundus obiit (184).

983. Otto secundus imperator Romam post male gestas res regressus [6 Idus Decembris *cod.* 5] obiit, ibidemque sepultus est. Henricus dux Bajoariæ regnum invasit; sed a principibus est reprobatus.

984. Domnus Otto puer iterum rex constitutus est, qui domnum Bernharium abbatem fecit fratrum Hersfeldensium.

984. Filius imperatoris, tertius Otto, Patri successit in regnum, unctus in regem Aquisgrani a Johanne Ravennati episcopo.

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

rum nisibus aut pro rege fideliter morituri, aut, quod Dei gratia factum est, victuri (186), Roza (187) convenere. Habitoque inibi consilio maximo, mirandum memorandumque posteris signum, stella videlicet perlucida in ipso partium conflictu, medio cœli axe, media ultra morem die, quasi divinum regi capto præbitura juvamen, cunctis qui aderant cernentibus stupentibusque radiavit. Qua visa, perterrita moxque cedente parte injusta, Henricus præfatus, usurpato nomine et regno jure privatus, regem aviæ, matri et amite præsentare cogitur; interventuque regis Conradi soceri sui ac principum qualicunque gratia donatus, in patriam mœstus abcessit. Accepto itaque pignore unico, prædictæ imperiale: domine Saxoniam adierunt: ac primo sæpe jam dictam Quedelingsensis monticuli vertice eminentem usque civitatem una pervenientes, dulcisona laudum melodia, cleri scilicet ac populi Christoque inibi famulantium virginum (188) occurru gemino, gaudiorum affectu et pro optato (189) spiritalis matris adventu et pro triumphali regis eventu pie gratulantium, officiosissime susceptæ, quod reliquum erat viæ (190) summo cum honore transiere.

(*Hucusque Annalium Herolfesfeldensium continuatio pertinuisse videtur.*)

ANNALES HILDESHEIMENSES.

985. Osdagus, vir summæ caritatis ac castitatis, in sancta religione probatus, cum magno consensu cleri ac plebis ad pontificalem honorem promotus est. Et eodem anno Saxones Slaviam invaserunt, quibus ad supplementum Misaco cum magno exercitu venit; qui totam terram illam incendiis et cædibus multis devastaverunt.

ANNALES QUEDLINBURGENSES.

985. Saxones Slaviam invaserunt, quibus ad supplementum Misacho cum magno exercitu venit; qui totam terram illam incendiis et cædibus devastaverunt. Interim memoratus ille Henricus, divino instinctu ad se reversus, quid egerit, in quantum se plus æquo et honesto extulerit, et ex quanto deciderit, anxie secum non semel pertractans, juxta evangelicam veritatis vocem sua se exal-

LAMBERTI ANNALES.

985. Gozberdus [Hirsfeldensem 5. 6.] abbatiam reddidit, cui Bernharius successit.

tatione humiliatum conspiciens, dedecoris conscientia pungiatur, culpæ penitentia cruciatur. Veniente in Frankanafurd rege infante tertio Othone, ibidem et ipse adveniens humiliavit se juste, quo pœnam evaderet elationis injustæ, regique puerulo, quem orbatum captivaverat, cujus regnum tyrannice invaserat, præsentibus dominis imperialibus, quas regni cura penes, avia, matre et amita regis ejusdem infantis, humilis habitu, humilis et actu, totius in aspectu populi, ambabus in unum complicatis manibus, militem se et vera ulterius fide militaturum tradere non erubuit, nil paciscendo nisi vitam, nil orando nisi gratiam. At dominæ, quarum, ut diximus, cura regnum regisque regebatur infantia, tanti viri summissa deditioe admodum gratulabundæ, — quia piorum moris est non solum mala pro bonis (191) non reddere, sed etiam pro malis bona rependere, — digno eum honore susceptum, gratia fideli donatum, ductoria itidem dignitate sublimatum, deinde non tantum inter amicos, sed etiam inter amicissimos, uti jus propinquitatis exigebat, debito dilectionis venerantur affectu. Thidericus et Riedach marchiones præclari obierunt.

986. Otto rex adhuc puerulus cum magno exercitu Saxonum venit in Slaviam, ibique venit ad eum Misaco cum multitudine nimia, obtulitque ei unum camelum et alia xenia multa, et se ipsum etiam subdidit potestati illius. Qui

986. Otto rex adhuc puerulus cum magno exercitu Saxonum perrrexit in Slaviam, ibique ad eum venit Misacho cum multitudine nimia, obtulitque ei unum camelum et alia xenia multa, se ipsum etiam subdidit potestati

986. Otto rex puer Bohemios vastavit, set Misichonem cum muneribus obviam suscepit.

ANN. HILDESHEIMENSES.

ANN. QUEDLINBURG.

LAMBERTI ANNALES.

Eodem anno monasterium in monte

occidentali Quedelingensi in honore sanctæ Dei genitricis Mariæ, ob monumentum unici et dilecti germani fratris sui, sub religione regulæ sancti Benedicti a Mechtilde, imperiali gemma et filia, studiosissime constructum est. Ida quoque regalis domina, con-

tectalis Liudolfi, filii magni Ottonis imperatoris, obiit.

987. Iterum Saxones Sclaviam vastant, unde illi compulsi, regis ditioni se subdunt, et castella juxta Albiam restaurantur. Aque quoque exundabant; nihilominus et ventus plura edificia stravit.

987. Saxones Sclaviam iterum invaserunt, et ad ultimum ipsi Sclavi regis ditioni subduntur, et castella juxta Albiam flumen de-
nuo restaurata sunt. Et in proxima hyeme aquæ nimium inundaverunt, et ventus ingens multa ædificia stravit.

987. Iterum rex Bohemiam intravit, et eam ad deditionem coegit.

988. Æstatis fervor nimius ac repentinus Id. Julii usque Id. Augusti immanissime exardescens, fruges absumpsit. Rex in Engilnheim Pascha celebravit.

988. Æstatis fervor immanis pene cunctos fructus consumpsit. Mox grandis mortalitas hominum subsecuta est

988. Æstatis fervor nimius. Rupertus (192-95) archiepiscopus Mogontiacensis obiit; cui Willigisus successit.

989. Theophanu imperatrix, mater regis, Romam perrexit, ibique natalem Domini celebravit, et omnem regionem regi subdidit. Et eodem anno Osdagus episcopus obiit.

989. Cometæ apparuerunt, quas pestilentia subsequuta est grandis hominum et jumentorum, et maxime boum. Osdag quoque episcopus moritur, cui Gerdagus successit.

989. Theophanu imperatrix Romam perrexit, omnemque illam regionem regi subdidit?

990. Gerdagus ordinatur episcopus 14 Kal. Februar. Hoc anno Saxones Abotritos bis grandi irruptione vastabant. Multi quoque illorum et penitus nominatissimi interempti sunt, alii in flumine necati. Saxones Dei gratia cum pace et victoria redierunt. Misacho et Bolizlavo, duces Sclavorum, gravibus inimicitis inter se conflixerant. Et eodem anno eclipsis solis fiebat, quo non modica subsequebatur mortalitas hominum atque jumentorum 12 Kalend. Novembris

990. Eclipsis solis facta est 12 Kalend. Novemb. hora quinta diei.

990.

991. Theophanu imperatrix obiit. Ignisque de Hreno ascendens villas prope positas combussit. Piratæ etiam Staverun (196) depredando vastaverunt, aliaque in litore loca perdidit. Otto rex cum magno exercitu Saxonum ac supplemento Misacon Brennanburg obsedit et vicit. Illo autem inde digrediente, Saxonius quidam Kizo eandem urbem Liutizorum auxilio audacter satis contra regis imperium invasit, atque prædictorum Sclavorum pertinacia adversum jus fasque omne injuste ditioni suæ subegit; crebras latrociniarum irruptiones in Saxoniam juxta Albiam flumen molitus est, a quibus Dei gratia non victor, sed, veluti fugitivus predo, latitando aufugit

991. Theophanu imperatrix cum filio suo imperatore tertio Ottone paschale festum imperiali gloria apud Quedelingensem peregit civitatem; ubi etiam marchio Tuscanorum Hugo et dux Sclavonicus Misico cum cæteris Europæ primis ibidem confluentibus affuere, ad obsequium imperatoris honoris, quæ quilibet pretiosissima possederat, pro xeniis deferendo; e quibus Misico aliique quam plurimi honorifice donati in patriam redierunt. Hugo vero cum eadem imperatrice filioque suo, quocunque regni vel imperando vel regendo proficiscuntur, famulando prosequitur, usque dum Niumagon perventum est. Ibi ergo, dum quadam quasi compede totum sua ditione colligasset imperium, Theophanu (197) imperatrix consummato in bonis vitæ suæ cursu, proh dolor! quod est miserabile dictu, immatura dissolvitur morte 17 Kal. Julii; indeque lugubri imperatoris, filii scilicet sui, cæterorumque suorum fidelium comitatu evecta, ad urbem defertur Agrippinam, inque ecclesia

991. Theophanu imperatrix obiit. Ignis de Reno ascendit, et villas proximas absumpsit. Gotehardus monachus factus est.

astante etiam omni clero ac populo, ultimo flebiliter tumulatur honore. Eodem anno Ercanbaldus (198), Biligrimus episcopi, Frithuricus archiepiscopus Saltzburgensis obierunt, et Emnild filia Brunonis. Manogold quoque, non infimus Sueviæ matris filius, Saxonix obiit, ac propter fidele servitium imperatrici Adelheidæ per se (199) exhibitum, ipsa comitante Quedelingensem advehitur civitatem, ibique honorifice sepelitur.

992. Otto rex cum valida suorum manu iterum Brennanburg adiit, venitque ad eum Heinrichus dux Bajariorum, et Bolizlao Boemanorum princeps, cum ingenti multitudine in auxilium regi. Bolizlao vero, Misachonis filius, per seipsum ad dominum regem venire nequaquam valens — imminabat quippe illi grande contra Rusciacos bellum — suos sibi (200) satis fideliter milites in ministerium regis direxerat. Verum dominus rex, bonis Sclavorum promissionibus confidens, suisque principibus resistere nolens, pacem illis iterum concessit, et inde in patriam remeavit. Sed illi more solito mentiti sunt per omnia. Eodem anno Gerdagus episcopus Rome limina sancti Petri orationis causa adiit; indeque revertens Cumis obiit 7 Id. Decembris. Qui sedit in episcopatu annos duos, menses 2, dies 14. *Misaco* (201) obiit, *successitque ei filius illius Bolizlavo*.

12. Calend. Novembris totum cœlum ter in nocte visum est rubrum fuisse. Hoc eodem anno Gerdagus Hildeshemensis episcopus orationis causa Romam perrexit, et inde, reversus, in Longobardia obivit, et presbyter suus Suideboldus, et diaconus suus Bodo, ejusque frater Hroprocht et camerarius suus. Successit autem sibi Berwardus episcopus.

993. Berwardus, regius capellanus, sanctæ Hildeshemensis ecclesiæ ordinatur episcopus 18. Kal. Febr. Kizo, qui antea rebellis extiterat et refuga, fidem Sclavis jampridem promissam evacuans, seipsum cum suis et cum predicta urbe Brennanburg regis ditioni subdidit. Rex vero sanctum diem paschæ in Engilenheim celebravit

992. Gloriosissima et famosissima dedicatio sanctæ Halverstadensis ecclesiæ facta est 17. Calend. Novemb. a venerabili suo provisoro Hildewardo episcopo, anno suæ ordinationis 24, quam secum in typo apostolicæ dignitatis duodenario numero 11 episcopi consecraverunt, videlicet Willigisus archiepiscopus Moguntinus, Gisilharius Magdeburgensis archiepiscopus, Liudolfus Augustanus episcopus, Hildeboldus Wormaltensis episcopus, Retharius Padarburnensis episcopus (202), Erp Fardunensis episcopus, Ursus Paduanus episcopus, Hug Citizensis episcopus, Raginbratus Mikilanburgensis episcopus. Ad hæc Agio Capuanus archiepiscopus, Reinwardus Tridentinus episcopus, Manso Cassinus abbas, Thiamarus abbas Corbefus, Luzo (203) Lunaburgensis abbas, Othradus abbas Mersburgensis, Lantbrecht Longhelus (204) abbas, præsentem rege sereno tertio Otone, suaque avia Adelheide augusta præclara, et filia sua gemma regix stirpis prælucida (205) Macltilda (206), et nepte sua Hadwi veneranda abbattissa (207), duce quoque Bernharo, et Leidulfo comite Capuano, et præfectis atque proceribus plurimis, et innumera atque inæquiparabili multitudine cleri ac populi in laudem Dei conclamantibus, dedicantes præfatam ecclesiam orando juverunt.

993. In nocte natalis sancti Stephani protomartyris, id est 7. Calend. Januarii, inauditum seculis miraculum vidimus, videlicet circa primum gallicinium tantam lucem subito ex aquilone effulsisse, ut plurimi dicerent diem oriri. Stetit autem unam plenam horam; postea, rubente aliquantulum cœlo, in solitum conversum est colorem. Dodo episcopus (211) obiit, cui Suigerus vir illustris, sanctæ Halverstadensis ecclesiæ cœnobita, successit. Egbertus Trevirensis archiepiscopus obiit.

(198) E. Strazburgensis *Annalista Saxo*.

(199) Persepe *Chr. Saxo*.

(200) *H. var. iam errata: i. e. Ottoni*.

(201) *M. o. s. ei. f. i. B. manu 2. coarva*.

lucida e.

(206) Abbattissa Quedlinburgensi.

(207) Gernrodensi; ex Chron. Halberstadensi.

(208) *U. cu. Bernwardus successit*.

ANNALES HILDESHEIMENSES.

celebravit. Et inde a nativitate sancti Johannis baptistæ usque in 5. Id. Novembris pene per omnem ætatem et autumnum siccitas nimia et fervor inmanis fuit; ita ut innumerabiles fruges non pervenirent ad temporaneam maturitatem propter solis ardorem; quo non modicum subsequebatur frigus, et magna nix cecidit, magnaque pestis simul et mortalitas hominum atque jumentorum evenit. Et eo anno Saxones tribus vicibus expeditionem paraverunt in Sclavos, et nihil profecerunt; e contra Sclavi crebris (212) *latrociniiis Saxoniam fatigabant.*

ANNALIUM WEISSEBURGENSIUM CONTINUATIO. ANNI 985-1147

985. Otto dux, filius Cuonradi ducis, istud cenobium, id est Wicenburg, vi invasit, loca distribuit.

986. *Baldericus episcopus obiit Ruoppertus episcopus ordinatur.*

989. Gisilbarius abbas obiit, cui Gericus successit.

995. Synodus Aquis facta per Dominicum, Romanæ ecclesiæ episcopum (213).

1000. Adelgeid imperatrix obiit.

1001. Gericus abbaciam reddidit, et Sigebodum elegit.

1002. Otto tertius imperator obiit, cui Henricus successit. Sigebodo abbas obiit, cui Luitardus successit.

1004. *Waltherus episcopus ordinatur.* Monasterium istud combustum est.

1007. Gericus pius abbas obiit.

1009. Brun episcopus martyrio coronatur.

1011. Henricus Romæ appellatus est cesar.

1024. *Cuonradus secundus rex efficitur. 6 Idus Sept*

1025. Henricus imperator obiit, cui Cuonradus successit.

1026. Dominus Brunicho presbyter et monachus obiit.

1033. Dedicatum est oratorium sancti Petri in Wizenburg a Reginoldo, Spirensi episcopo, et eclipsis facta est in nativitate apostolorum.

1038. Dissentio facta est de adventu Domini per Willihelmum, Argentinensium episcopum.

1039. Cuonradus imperator obiit, cui Henricus filius successit.

1042. Ungarii regem suum expulerunt.

1043. Gisila imperatrix obiit. Folmarus abbas obiit, cui Arnoldus successit. Henricus rex Agnetem duxit reginam.

1044. Rex Henricus cum exercitu Ungarios invasit et prælium committens devicit, regemque eis restituit. In ipso bello fuit ipse, et Gebehardus Ratisponensis episcopus, et Brun Wirzeburgensis episcopus, et cæteri multi.

1045. *Brun episcopus obiit (214).*

1047. Henricus rex convenit magnum Romæ habuit, ibique dejectus papa, et Swidegerus Baben-

1048. Swidegerus papa obiit; cui Puppō episcopus Brissanus successit.

1050. Dominus Brun Tullensis episcopus in sedem apostolicam elevatur.

1052. Magna sinodus congregata est in Mogontia, cui Leo papa et Henricus imperator præsidebant.

1053. Dominus Brun, qui et Leo papa, cum magna manu Francorum atque Latinorum pugnavit contra Nortmannos; set heu pro dolor! pene sui omnes deciderunt pugnando, et ipse vix urbium monitione (214) salvatus.

1054. Dominus Leo papa nonus obiit in Christo. Sigebodo Spirensis episcopus obiit.

1055. Conjunctio Welfi ducis Karendinorum contra imperatorem.

1056. Dominus papa Gebehardus, qui et Victor, Goslaria venit, ibique Henricus Romanorum imperator augustus tertius obiit; cui Henricus filius ejus successit.

1058. Henricus comes Palatinus, mentis insaniam captus, tonsuram et monachicum habitum accepit, ac monasterium Gorziæ sub specie religionis intravit; sed eum quem ingressum vitæ posuit pedem retraxit, seseque in eum quem despexit mundum male sanus iniecit, insuper et domnam Mathildam, Gozelini ducis filiam, que sibi in matrimonio juncta fuit, heu infelix parracida peremit. Eodem anno Liutboldus archiepiscopus obiit.

1059. Henricus comes iterum penitentia ductus monasterium ingressus est.

1060. Cuonradus episcopus Spirensis obiit, cui Einhardus successit.

1061. Cuono dux Karendinorum obiit. Agnes velamen testimonii accepit.

1062. Anno Coloniensis episcopus regem Henricum matri subripuit, seseque illi magistrum præfecit. Eodem quoque anno Romam directi sunt papæ duo, Parmensis episcopus et Lucensis, inter quos usque ad sanguinis effusionem certatum est.

1065. Henricus quartus in tertia feria paschæ gadium cinxit Wormaciæ, Heberhardo archiepiscopo Treverensi benedicente.

1066. Cometa apparuit. Adalbertus Bremensis

ANNALES WEISSEMBURGENSES. A. 967-1147.

abradere potuit, suæ nequitiae fautoribus per manus A regis tradi fecit, insuper duas abbacias Corbeiam et Laurissam sibi vendicavit. Milites autem Laurissamensis abbatis illud egre ferentes (215), ad resistendum edificabant munitiones, ponentes in illis custodias. Similiter episcopus Mogontiae Sigifridus, ceterique episcopi, duces et principes, omnesque sectatores justiciæ conspirantes apud Triburiam, hortati sunt regem ut quecumque consilio episcopi acta fuissent irrita faceret, et ab eo cessaret; quod episcopum non latuit; nam nocte nemine persequente aufugit. Sic per gratiam Dei sacer ille locus sancti Nazarii cum ceteris locis equæ legis salvatus est. Eodem anno Henricus rex Bertam reginam duxit, Ottonis marchionis filiam. Pie recordationis Eberhardus Treverensis archiepiscopus obiit; in B cujus locum cum electus esset Cuono, Coloniae præpositus, populi Treverorum indignantes noluerunt eum suscipere, sed magna manu armatorum collecta nocte eum aggressi, omnes sibi resistentes percusserunt, ipsum domnum et regis missum, Spirensis episcopum Enhardum, omnesque optimos et res eorum secum duxerunt, et non post longe Spirensis episcopum et suos libertati dantes, præfatum seniore Cuononem miserabili tormento heu infelices percusserunt. Comes Willihelmus, qui et Basthart, Anglossaxones et regem illorum occidit, regnumque obtinuit.

1067. Ad sepulchrum Cuononis martyris plura Deus misericordiae suæ sygna cepit operari. Henricus C Spirensis episcopus obiit, cui Henricus successit. Godefridus Loutariorum dux periclitantem Romam et hostium incursus timentem defendere mittitur.

1068. Aquæ inundaverunt. Magna et ante inaudita sterilitas vini et pomi facta est.

1069. Hyemps magna et aspera, et rex Henricus barbaros trans Alpiam flumen constitutos cum exercitu invasit, populum multum occidit, civitates destruxit, fana cum simulachris succendit, captivitatem magnam cum victoria reportavit. Eodem anno Dedi, marchio Saxonicus, levavit manum contra regem, et nichil prævaluit. Adalheid conjux Ruodolfi ducis, quod castitatem non servaverit falso accusata, et marito et honore privata est.

1070. Godefridus Luothariorum dux, vir miræ audaciæ, in natali Domini obiit. Item dominus

Deus dilecti sui Sebaldi merita per virtutum opera mundo revelavit.

1071. Ruodolfus Suevorum dux conjugem suam, quam per malam famam abjecit, coram Alexandro papa expurgatam iterum recepit. Monachi et familia Stabulensis cenobii patroni sui sancti Remacli anxilio de magnis periculis liberati sunt. Magna sinodus habita est in Mogontia, cui Henricus rex et archiepiscopus, legati vero domni apostolici, et diversarum provinciarum episcopi et abbates præsidebant. Ibi Karlus episcopus Constantinensis æcclesiæ, nondum tamen ordinatus, quod non per ostium set per symoniacam heresim, id est pecuniam, in ovile intraverit, accusatus et convictus, ab episcopatu ejicitur. Otto Bajuvariorum dux, quasi conjurasset in regem Henricum, hostis judicatus est, et honor ejus ad alios translatus.

1072. Sigifridus Mogontiae archiepiscopus, ductus spiritu, Cluniense cenobium ingressus est; qui, reductus a civibus, in voto non permansit.

1073. Henricus rex cum in multis offendisset principes regni ejus, oderant eum, quin immo tota Saxonia quasi vir unus recessit ab eo et rebellavit.

1074. Henricus rex coangustatus nimis, oravit Dominum intente, promisitque penitentiam, et regnum ejus confirmatum est. Eodem anno dissipata sunt castella quæ rex fecit in offendiculum Saxoniarum. Ipse est rex Henricus, qui excluso episcopo sedem sibi fecit Wormaciæ.

1075. Henricus rex universam regni sui contraxit militiam, ingentem scilicet exercitum, et juxta Unstrot fluvium bellum intulit Saxonibus; ibi multis milibus utrimque interemptis, rex tandem victor effectus est. Herimannus Babenbergensis episcopus, vir mendax et avariciæ deditus, postquam sedit annos 10, sub Gregorio papa digna damnacione depositus est. Iterum rex Henricus cum armato milite Saxoniam ingressus, Saxones quoque pacem petentes suscepit, set sevicia magis quam gratia insecutus est universos.

1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086.

1087. Bertha imperatrix obiit. Counradus factus est rex 3. Kal. Junii Aquisgrani.

1088. 1089. — 1146.

Manu sæculi XII tandem subjecta est ultima nota :

1147. Rex Cunradus crucem suscepit ad expeditionem Iherosolinorum.

ANNALIUM QUEDLINBURGENSIUM CONTINUATIO. ANNI 994-1025.

994. Liudolfus Trevirensis ecclesiæ ordinatur episcopus. Erp Fardunensis episcopus obiit, cui Bernhardus successit. Hiems durissima 3. Non. Novembr. exorta, usque 3. Non. Maii stetit, rarissi-

ria facta est pluviarum, ut in plerisque stagnis et piscis morerentur, et in terris arbores plurimæ penitus arescerent, et fruges perirent et linum. Subsequuta quoque et grandis pestilentia hominum,

in civitate Wirtzburg in hospitio suo per fenestram cum sagitta improvise vulneratus, 7 Non. Junii obiit. Egbertus comes, prudentibus sapientior et fortibus audacior, Non. Aprilis e medio excessit. Henricus, Sifridus et Udo fratres cum suis navali prælio dimicantes contra Nordemannos, victi sunt et capti; ex quibus Udo cum plurimis bello occisus occubuit, cæteri cum septem milibus talentorum redempti sunt. Fames etiam hoc anno magna facta est pluribus in locis Saxonie.

995. Saxonibus pejor annus priore exoritur. Nam tanta in eos qui vocantur Osterludi (216), pestilentia exarsit, ut eorum non solum domus, sed etiam villæ plurimæ mortuis habitatoribus vacuæ remanerent. Fame insuper magna compressi, tam assiduis Sclavorum incursionibus fatigabantur, ut peccatis suis promerentibus juste de eis illud propheticum dictum videatur: *Mittam super eos tria judicia pessima, pestem, gladium et famem*. Rex quoque tertius Otto cum magno exercitu Apodritos et quasdam Wlotaborum (217) terras invadens, incendiis et depredationibus plurimis vastavit, licet motum eorum nullo modo compresserit. Reversus denique ab illa expeditione, in Quedelingsi civitate a memorata et semper memoranda amita sua, Mechtilde abbatisa, regalis præconio laudis digne suscipitur. Ibi Adelheid germana illius soror, æquivoca scilicet aviæ suæ imperatricis Adelheide, spretis pro Christi amore regibus precis et eorum nunciis, promissisque non solum thesauris, sed etiam ultra valentiam aureis montibus et urbibus, sub jugo regulari canonice legendum, astante germano fratre suo imperatore tertio Ottone, totius in aspectu senatus ac plebis, sanctorum Dionysii et Servatii obsequiis sese pro patria dicavit, eademque hora sacri velaminis arabone Christo, sponso cælesti, ab antistite ejusdem ecclesie Hildewardo, cæteris etiam archiepiscopis et episcopis coram astantibus, consignata est. Hoc etiam anno Bajoaricæ regionis dux Henricus secundus immatura morte obiit. Ille enim, mortuo imperatore Ottone secundo, aliena potius quam propria voluntate ad invadendum regnum eotenus illectus est, ut, comprehenso imperatoris filio, ipse rex eligeretur; sed ante consecrationem pœnitentia abductus, regnum respuit; et regi humiliter subjectus, Bajoarico honorifice donatus est regno. In quo pro componenda pace ita ultra priores efforuit, ut ab illius incolis regni Henricus pacificus et pater patriæ appellaretur. Quo mortuo, filius suus Henricus, rex futurus, Bajoaricum ducatum, rege Ottone tertio donante, suscepit. Ghevelardus Constantiensis ecclesie episcopus venerandus obiit, cui

Landbertus successit. Hildewardus venerabilis episcopus in Stitterlingheburg (218) civitate cenobium construxit virginum 12. Calend. Augusti.

In Halberstadiensis territorio ecclesie, Hordorpio nomine, natus est infans, nihil corporis habens a posterioribus deorsum, nec crura, nec membrum virile aut muliebre, sed tantummodo dimidius homo, habens posteriora quasi avis sine plumis, aurem dextram majorem sinistra, et oculum similiter sinistro majorem; dentibus vero crocei coloris horribilis, sinistro brachio absque quatuor digitis solo cum pollice integer, dextro penitus erat brachio privatus; qui ante baptismum attonitus videns oculis, post baptismum autem (219) oculos nunquam aperiens, quarto suæ nativitatis die infandum moritur monstrum. Commune damnum in pestilentia porcorum et boum omnem Germaniam vexat. Theodoricus comes Palatinus, et frater ejus Sigibertus, Saxones præclari (220) obierunt.

996. Lux clara sanctæ Augustensis ecclesie Liudolphus episcopus 8. Calend. Augusti huic mundo subtractus, cælesti adnumeratur familie; cui Ghevelardus (221), inter egregios abbates præcipuus, subordinatur episcopus. Dehinc præcurrente tempore, cum multos a sanctuario Domini divinum raperet iudicium, gemma etiam sacerdotum et episcopalis aureum decus dignitatis, venerandæ Halverstadiensis ecclesie Hildewardus episcopus 7. Calend. Decembris ab hujus vanitate seculi solutus, veræ caritatis, quæ Christus est, præsentatur obtutus, illius humilitatis et dilectionis, super quam credi potest (222), pie imitator effectus. Cui successit Arnolfus, illustri valde prosapia exortus, sed moribus nobilior et sincera largitate præclarus. Hujus etiam anni vernali tempore præfatus rex Otto, compacta inter Saxones et Sclavos pace, Italiam perrexit, et dominicam resurrectionem Papiæ paschali (223) more celebravit. Dehinc omni regno potenter potitus Italico, Romam veniens beatæ memoriæ Johannem (224) patrem defunctum invenit. Cui nepotem suum Brunonem, virum valde præclarum, non solum cleri sed et omnium Romanorum unanimi voto civium pontificem electum, subrogari pie consensit, quem Romani, dempto Brunonis nomine, Gregorium vocaverunt. Ille ergo seque intronizatus apostolica domnum Ottonem, huc usque vocatum regem, non solum Romano, sed et pene totius Europæ populo acclamante, 12 Calend. Junii, in ipsa ascensionis Christi festivitate veneranda, indictione 9, imperatorem consecravit augustum. Post hæc Italico rite disposito regno, Franciam revertitur, et in Agrippina Colonia summi imperatoris condigno

(216) *I. e.* Ostfalahi.(217) *I. e.* Wlataborum. Wiltzorum.*s. e. Ann. Saxo.*(222) *P. verus Israelita d. . . e. Chron. Saxo. cf.*

ANNALES QUEDLINBURGENSES. A. 997-998

honore diem celebrat natalem. Adalbertus episcopus A de Praga civitate a Prucis glorioso martyrio 9. Calend. Maii coronatur. Bernhardus (225), Wirtzburgensis episcopus ecclesie, imperatoria legatione Constantinopolim missus, in Achaia provincia moritur. Cui Henricus, clarissimi cancellarii Hiriberti frater, clarus et ipse, substituitur episcopus.

997. Sclavi innata sibi perfidia tacti, pacis fregerunt pactum, terminosque Saxonices latrocinii corroserunt furtivis. Quos contra commotus imperator Ztdoraniaam, quam vulgo Heveldum (226) vocant, egregiam inter Sclavonicas terram, magno invasit exercitu, vicis, prædavit, victorque in Magadeburch, præcipuam Saxonie urbem, gloriose subintravit. Interim autem dum imperator augustus, tertius videlicet Otto, Heveldum devastando percurrit, congregati Wlatabi Bardangae provinciam improvisi rapinis multis aggressi sunt et incendiis. Quod videntes Westfalai, quos præfatus imperator in expeditionem oergens ad custodiendam reliquerat provinciam, celeriter Liuticos fortiter excipiunt, ipsique cum pauci essent, innumeram paganorum multitudinem tanta cæde prosternunt, tantamque ab iis prædam diripiunt, ut nec cædis illius nec prædæ numerus ullo modo humano possit explicari sermone. Hoc anno instauratio sanctæ Metropolitanensis ecclesie. Quedelingensi castello, jussu imperialis filie Machtildis abbatissæ, omni studio peragitur. Quam cum ab avo aviaque, regibus scilicet Heinrico et Machtilde constructam, arciforem quam tantæ celsitudinis jus exigebat, propter confluentis populi frequentiam cerneret, innata ac concreta sibi benevolentia, ad augmentum ejusdem in honore sancti Servatii archiepiscopi et confessoris, latioris et altioris structuræ ædificium apponere curavit, quod etiam totius conventu cleri ac populi ab Arnulfo, Halberstadensi episcopo nuper ordinato, cum aliis archipresulibus et episcopis, quos modo nominatim evolere longum est, congruenti ad decorandam Dei domum G. Idus Martii dedicari fecit. Et non longo post tempore constructam in brevi Walbicensem ecclesiam, in ipso augusti patris sui Ottonis die anniversario, ab eodem Arnulfo episcopo, eodem etiam anno cum maximo cleri plebisque tripudio, Nonis Mai honorifice dedicavit. Hoc etiam anno Crescentius quidam, diabolica fraude deceptus, Romam absente papa Gregorio invasit, Johannemque quandam

nação Græcus, conditione servus, astu callidissimus, imperatorem augustum piæ memoriæ secundum Ottonem sub paupere adiciens habitu, ob interventum dilectæ suæ conlectalis Theophanu imperatricis augustæ, regia primum est alitus stipe; dehinc procurrente tempore, vulpina, qua nimium callebat, versutia præfatum eotenus circumvenit angustum, ut pro loco et tempore satis clementi ab eo gratia habitus, pene iater primos usque ad defunctionem suam clarus haberetur. Post dormitionem vero secundi Ottonis augusti, regnante jam filio suo tertio videlicet Ottone, quem ab ipso matris utero, divina subsecuta miseratione, Romano sublimavit imperio, præfatus Johannes ingenita sibi eo securius valuit versutia, quo regis infantia et primatum illius permittebatur incuria. Ad hæc defuncto Placentinæ ecclesie episcopo, vir bonæ indolis illi subeligitur; quo indigne ejecto, præfatus Johannes, non pastor sed lupus, eandem non regendam sed devastandam suscepit ecclesiam. Quam cum aliquot annis teneret, avaritiæ diabolico inebriatus veneno, in tantum se elevavit super se, ut ipsam Romæ beati Petri apostoli sedem, ut prædictum est, antichristi membrum vere effectus, fornicando potius caccaret, quam venerando insideret.

998. His auditis, dominus imperator secundam perfectionem paravit in Italiam. Cui venerabilis papa Gregorius Papæ obviam veniens, dum ei pessima Johannis et Crescentii gesta narrasset, divino commotus zelo, quantocius una cum apostolico properat Romam. Quod audientes præfati Satanæ ministri, Johannes quidem fugam inivit, Crescentius vero præsidio, quod veterem Romam et Leonianum conjungit castellum, se cum suis inclusit. Tunc quidam non tantum imperatoris quantum Christi amici insequentes Johannem, comprehenderunt eum (227), et timentes ne, si eum ad angustum destinarent, impunitus abiret, linguam ei et nares pariter absciderunt oculosque illi penitus eruerunt. Hoc ita divinitus mulctato, dominus papa Gregorius sedem apostolicam honorifice recepit, eamque usque ad obitum sui libere insedit. Imperator igitur augustus Romam adveniens, sanctissimam illic Christi resurrectionem celebravit, statimque post albas scalis et machinis arcem (228) quam Crescentius insederat, hactenus omnibus inexpugnabilem, fortiter expugnat, illumque captum decollari, et e summo arcis præcipitatum in patibulo nedibus suspendi iussit. Moisè Julio ter-

ANNALES QUEDLINBURGENSES. A. 999.

cum mundus iste insanabilis plagæ ictibus ter cerebro tenus percussus, ipsa ut ita dicam vitalia amisit.

999. Nam insignissima imperatoris prolis gemma Mechtild, magni Ottonis augusti filia, quæ, ut sæpe memoravimus, sceptrigeris edita parentibus, virentis rudimenta infantis, bonæ indolis utpote ipsius coronæ filia (229), honesta decenter nutricum sub cura descendit (230); quæ florida dehinc vacillantibus temporibus juvenutis, corpore sensibusque plus cæteris ætatis maturescens, nilque sibi commissi extra regiminis disciplinam errabundum relinquens, amabilis, affabilis, pia, cunctis largior quam sibi degebat; undecimo ortus sui anno Metropolitæ sibi hæreditariæ, licet tantis impar oneribus, imperatorum tamen consulto patrum nec non communi electione, antisitium benedictione perpetua regendo præficitur. Cum vero ad Pythagoricæ divium perventum est literæ, sine mora, sine tædio, angustiorem somnia, spei quæ non confundit fiducia arrepta, tota animi diligentia se suaque ab non esse ad verum conata est esse transferre. Hæc fratruce suo, largo scilicet Ottone, Romam proficiscente, imperatoria vice commissa sibi regna non levitate feminea gubernans, barbarorum etiam induratos vertices regum artificioso aviti paternique ritu ingenii ita placabiles subjugabilesque reddiderat, ut hujusmodi pacis fundamenta, qua nunc sancta Dei ecclesia pro parte fruitur, post tantarum devastationem provinciarum, post effrenem barbariæ motum, non gladio, non armis, non ullis bellicorum instrumentis apparatus, licet et ad hæc præcipienda satis esset idonea, continua vigiliarum, orationum, inedieque instantia, soli Deo intenta, illius docente et confortante subsidio, prima posuerit, ponendo construxerit, eoque usque struere non destiterit, quo non laborando sed ejus laboribus subintrando, succedentes postmodum reges tanto facilius summa ejusdem pacis attingerent, quanto ipsa imis primitus construendis vigilantius insudasset. Novissimis namque temporibus suis, colloquio apud Parthenopolim habito, conventu episcoporum cum duce Bernhardo, comitum ac totius senatus plebisque concursu, confluentibus quoque ibidem omni ex natione legatis, undique secus (231) vallata, qualis fuerit, quam inreprehensibilem se exhibuerit, quam mira discretionem cuique sua tribuerit, quanta veneratione præsulum personas præ cæteris cunctis tractaverit, quanta solertia optimates, iudices, aliosque, quorum id curæ relinquitur, pro consolidanda re publica, pro privatis etiam usibus confirmandis monuerit, quanta lenitate pios permulserit, quanta districtione reos terruerit, quantaque industria patriam conservaverit adjuverit et

Auxerit, nec notis intellectuum nec etiam vocum cuiquam edicibile reor. Hisque ibi dispositissime ordinatis, oviculas quibus singulari præerat cura, adventus sui expectatione suspensas, materna dilectione revisit, dignoque ab illis honore suscepta, pauculis posthæc superstes diebus, modica febre pulsata, inopinata cunctis sed sibimet ipsi longe ante provisa morte, quippe et diem illum et horam precibus (232) assidue prævenire cupierat, 7. Id. Februarii resoluta, quod ex hoc compactum necessario solubile erat, corpusculo, ei qui est, quod est, quod unum est suum, quo ejus participatione tam honorifice usa est, gratulabunda reddidit; atque in medio basilicæ sancti Petri et sancti Stephani juxta tumulos regum, avi et aviæ suæ Heinrici et Mechtildis, ejulatu nimio planctuque suorum, diem futuræ resurrectionis feliciter expectatura, reconditur. Quis igitur, licet adamantino rigore præcordialiter induratus, huic miserando spectaculo siccis poterat interesse oculis, cum orba sanctorum Dionysii et Servatii præsulum catervula, nec non sanctæ Dei genitricis maxime ex monte occidentali, ac sancti Andree ex Walbicensi comobio vernulæ, quarum ipsa ab initio, ut prædiximus, fundatrix extiterat, cum cæteris sanctæ Pusiinæ in Winathusen, sanctoque Wicherto in plano juxta curtem regiam famulantibus, quarum (233) licet primæva nequaquam constructrix fuerit, postquam hæreditati aviæ suæ Mechtildis jure propinquitatis successit, materno eas more ad id temporis omni sollertia fovemat — tunc dico, cum matrem, quam pridie valentem, viventem, ac populis imperantem noverant, inopine subtractam, suisque nusquam nisi in æterna visione obtutibus redituram, sarcophago (234) includi ac tumulo recondi dederent, seque cum ea mori quam superesse malle, amenti quadam vociferatione clamarent? Quid plura? His tandem flebiliter peractis, præfatæ sanctimoniales femine cum episcopis (235) quos divina clementia illius exequiis improvisos adesse disposuerat, Arnulfo et Bernwardo, nec non duce Bernhardo convenientes, fratrualem ipsius domnæ Mechtildis Adelheidam, quam sibi adoptaverat, quam unice dilexerat, quam pro filia delicate nutrierat, hoc solum inflictis vulneribus remedium restare cernentes, in dominam ac matrem sibi unanimiter eligunt; legatosque hæc primo Franciæ ad imperatricem Adelheidam, matrem illius Mechtildis, deinde ad imperatorem Romanum Ottonem, fratrualem videlicet ipsius, Romæ deportaturos omni sub celeritate transmittunt. Qui festinato pergentes, ad augustam in brevi veniunt, eamque, licet ante præsaga mente aliquid sibi intolerabile eventurum præscierit, nuncio illo infelici viscere tenus sauciant; assumptisque aliis ibi secum imperatrix

ANNALES QUEDLINBURGENSES. A. 1000.

ejusdem legatis, Romam perveniunt, imperatorem augustum recenti nepolis sui papæ Brunonis, qui Romana lingua Gregorius vocatur, obitu admodum mœstum reperiunt, ac priori posteriorem multo graviolem adjiciendo dolorem, ob excessum suæ illusterrimæ amitæ ex mœsto mœstissimum reddunt. Non solum itaque imperator augustus ejusque sequaces Mechtildis præclaræ corporalem interitum lugent, sed quocumque per vicos, per plateas, per compita, per avia, necis illius fama sonuit, pectora tundendo, crines lacerando, luctum præ gaudiis amando, ipsum æra lachrimosis vocibus pulsant. Resumptis ergo demum post tantam perturbationem animi viribus, imperator præfatus pro obsequiis venerandæ suæ amitæ exhibitis, et pro electione sororis, grates (236) sanctæ congregationi remandat innumeratas, eamque honori et oneri matris spiritalls, non ut potuit imperando, sed ut pium deceit postulando, succedere deliberavit. Quod et divina ordinante clementia sine mora peragitur. In solenni namque Michaelis archangeli festo electione iterata, ab Arnulfo ejusdem ecclesiæ episcopo, astantibus aliis episcopis et domna regali Sophia, sorore sua majore, et nepte sua illustri abbatissa Hathwiga, cunctisque regni primatibus utriusque sexus, coram altari sancti Petri apostolorum principis et sancti Stephani protomartyris honore congruo benedicitur, throno domnæ matris sublimatur, regulæ commisione, in qua se sibi que subiectarum vitam quasi in speculo spectare omniumque solertia regere discat, non modicum oneratur; quidque spatii miseratio deinde Omnipotentis concesserit, dignitate eximia et gaudio, non tamen sine cura pervigili, transactura. Modici igitur intervalli spatium Adelheida, præfatæ Mechtildis genitrix, inclita Romanorum imperatrix augusta, quæ statum imperii terra marique sibi subacti una cum suo consorte, augusto scilicet magno et pacifico Ottone, non minus meritis moribusque insignierat egregiis, quam ille viribus et triumphis consolidasset eximiis; post obitum itaque ejus et ipsa per totum seculo moriens, quasi non sibi nata sed inopum usibus tantum divinitus esset provisâ, quidquid habere potuit, regni videlicet censum toto orbe tributario jure vel etiam donario quæsitum, inter cætera virtutum insignia manibus pauperum in cœlestes deportandum thesauros hilari mente et facie commendare non destitit. Vidimus namque eam creberrime, sed secretissime, more rusticarum ad fid desiderabile sui opus succinctam, ne vel ipsa vestium prolixitas ullam sibi ingerere posset morulam, amabus pro dextra manibus usam (237), tam diu pio huic institisse labori, quousque vacillante incesu non

A largitate sed corpore deficiens, necessario quietura vel modicum sese reclinaverit; id tamen in voto habens, ne vel sedendo, vel stando, vel quibuslibet occupationibus detenta, unquam a familiarissimo sibi misericordiarum opere cessaret. Hæc igitur postpositis quæ esse videntur, non quod sint (238), quia transeunt, sed quod nobis sensuum qualitate degentibus esse videantur, ut dixi nobili illa hominis prærogativa ad ea quæ vere sunt, quia nec ortum sui respiciunt nec finem, totam sese erigens nisu (239) ac meliori oculo superna semper intuens, tandem emeritæ admodum ætatis, ad eum quem medulleteus sitiverat 16 (240). Cal. Januar. laborum suorum centuplicatam receptura mercedem, angelico stipata cœtu, gloriosa migravit, atque in basilica Salisensi (241), quam ipsa in honore sancti Petri principis apostolorum pio labore construxerat, honorifice tumulatur.

1000 (242). Cujus obitu post modicum comperto, imperator augustus ultra quam credi potest mœroris nimietate afficitur; sanctam Dei ecclesiam, quæ continuato trium lapsu columnarum, quibus mira firmitate subnixâ hactenus inconcussa steterat domni scilicet apostolici, aviæque suæ præfatæ imperatricis augustæ, nec non amitæ suæ imperialis abbatissæ Mechtildis, discessibus vacillare, sibi que jam soli inniti (243) conspiciens, curarum pondere gravatur. His tamen, quæ ibidem vel in ecclesiasticis vel etiam in publicis rebus agenda erant, rite dispositis, patriam desolatam quasi consolaturus citato cursu adeundam deliberat; quod et acceleratissime facit, non paucis ex Romano senatu una secum pergentibus. Transscensa vero Alpium difficultate, ut primo hisce (244) partibus pedem inferre potuit, tota ei Gallia, Francia, Suevia, equestri et pedestri agmine turmatim obviam ruit. Dominae etiam imperiales, germanæ suæ sorores, Sophia et Adelheida, cum Saxonie et Thuringiæ utriusque sexus primis occurrendo, velut unicum unice dilectum hac merito diligendum, ipso, ut ita dicam, corridente mundo, unanimi gratulatione suscipiunt, ac cum eo pariter, quamdiu destinati itineris acceleratio patiebatur, debita caritate morantur. Ille vero evangelici non immemor præcepti, quo dicitur: *Primum querite regnum Dei*, juxta morem parentum suorum imperatorum, omnia sua divina regi ac meliorari exoptans clementia, humili devotione in Slaviam sanctum Adalbertum nuper pro Christo laureatum adiit, ejusque interventum obnixus petiit. Ibi summo conanime a duce Slavonico Bolizlavone susceptus, xenii omnigeni census ubique terrarum studiosis-

ANNALES QUEDLINBURGENSES. A. 1001-1002

sine quæsitis obsequialiter donatur; licet nihil tunc A stande decederet. Mœstus, ut tenent, in cujusdam castelli munimina transvolat, ibique (246) pro ulciscendæ assiduo tractatu injuriæ instantem penitus consummavit annum.

1001. Inde, Romam proficiscens, sacrosanctum dominicæ resurrectionis festum debita ibi veneratione celebrare instituit. Interim callidus nequitie auctor totiusque doli repertor mille ut est nocendi artibus instructus, reinduto quem, primos deceptorum homines, quondam sibi aptaverat colubrino amictu, inter Romanorum præcordia serpit, venena inflat linguis trisulcis, ut manus improbas sui causa ipso cæsari inferre moliantur, persuadet. Sed dum opposito illi divinæ pietatis clypeo a læsione imperatoris sese repellere cœlitus conspicerent, quoscunque parti justæ faventes reperire poterant, cruenta cæde mulebant; nec ab illa seditione nefanda aliquo modo sedari valebant, donec invito furioso tumultu imperator, collectus suorum viribus, ab urbe prius præ cæteris amata sed ulterius præ cunctis dete-

stande decederet. Mœstus, ut tenent, in cujusdam castelli munimina transvolat, ibique (246) pro ulciscendæ assiduo tractatu injuriæ instantem penitus consummavit annum.

1002. Verum in ipso posterioris introitu, toto pene legendus orbi, et ultionum crimine destinatarum (247) et ærumnis vitæ hujus caducæ 9 Kalend. Februarii exemptus, in gremio Abrahæ patriarchæ magni, tempore futuræ resurrectionis in melius coronandus ac feliciter regnaturus, angelicis transvectus manibus collocatur. Cujus infortunii (248) eventum, ne procacitati hostium citius intimaretur, hi qui aderant, occultando tegebant, quousque convocatis qui per castella dispersi vagabantur sociis (249), domini sui corpus efferentes, improvisi prorumpunt, pluribus tamen ibi ob penuriam equorum, heu sine spe vivendi relicti. Cum vero res tanta diutius latere nequiret, hostes Romani his mature comperitis, indebito ausu execranda omni ævo commovent bella. Armis instructi velut pro vita patria que certaturi, defuncti corpus imperatoris, — qui dum supera vesceretur aura, ignorata etiam doli immunitate latentis, cunctis eos populis quasi privilegio quodam specialis præposuerat amoris — impudenter distrahere, mirisque sine injuriæ modis sine mora mortuum excruciare, cui vivo nocere nequiverant, tetra (250) belligerando invasione pertentant; quos divina pietas totiens repelli, totiens nece crudeli multari permisit, adeo ut vix pauci, latibulis fugæ sese dedentes, inglorii discederent. Nostri vero, felici ubique victoria usi, depositum pretiosi ponderis thesaurum fidei devotione trans Alpium nivosa cacumina, jam tandem securi, deferunt. Quo comperto, Henricus dux, ad quem summa imperii pertinebat, maxima comitante caterva, fineri miserando omnibusque digne plangendo admodum tristis occurrit, et ad Aquasgrani, quo vivens sitiverat, gemitibus multis mortuum corpus tandem perducit. Nec mora, itur in templum; magno, ut ita dicam, hujusmodi honore, mixto scilicet intolerabili dolore, terræ commendatur suum plurimum (251) solatium; sed et omnium, ut credimus, qui aderant unanimi oratione spiritus cœli recipitur palatio. Interea modo multi diversa sentientes, dum quique sibi pro sua parte jus imperii raptum ire moliretur, Eghardus marchio in Palithi a Sigifrido et Udone pessime occisus est, plurimique suorum cum illo 2 Cal. Maii. Dehinc 3 Cal. Julii præfatus Henricus, nepos regalis, a Francis in regnum eligitur, insciisque Saxonibus Moguntia a Willichiso unctus coronatur. Fama volat super his, dicens pariter in Mersburgiam illum quam citissime venturum; quod et factum est. Illo Bernhardus dux

et Saxonum primates cum decore suorum convenientes, benigne ab eo suscepti sunt, moxque dominum sibi illum ac regem elegerunt. Sed et Bolizlavonem Poloniae ducem occurrisse et regis gratiam sibi supplicasse, fœdere pacis promisso, reperiunt; quæ quia firma non fuit, postmodum patuit. Inde digressus, per urbes et loca provinciae aliquamdiu commoratus, quæ agenda erant, prout tempus et res poscebant, prudenter disponebat. Dominæ quoque imperiales filiae, Sophia et Adelheida, honorifice tanti nominis novitatem excipientes, quanta potuerunt caritate occurrerunt. Congaudent regi nepoti, quia non licuit fratri. Quas secum digno honore ducens, Cunigunda contectali sua una secum comitante, Patherbrunensem ventum est civitatem; quo periculosa inter Boiarios et Saxones orta est seditio, multorum morte subsequuta. In natali autem sancti martyris Laurentii imponitur corona benedictionis Cunigundæ reginæ; datur etiam Sophiæ, imperatoris (252) filiae, abbatiæ benedictio Gandeshemensis. Quibus peractis, rege Rhenum transmeante, quisque in sua rediere. Herimannus dux cum Suevis regi restitit, et Francorum pars quædam refragari cœpit, multa inutilia perpetrantes, sancta loca exurentes, aliaque devastantes; quos tamen (253) Dominus citissime humiliavit.

1003. Heinricus rex Slavos Milkianos (254) hœmali tempore invasit, et cruenta cæde devastans, sibi subjugavit. Thangmarus (255) cum aliis interfectus est. Quadragesimali autem tempore Parthenopolim venit, diem palmarum ibidem acturus. Inde quam celerrime Quidelingensem Metropolim, more avorum atavorumque priorum regum, pergens, cum optimatibus suis et populi confluentia paschalia festa peregit. Paucis interpositis diebus, Adelheidæ domus ac matris ejusdem præibus exoratus, cum regina iterum veniens, sancti Servatii gaudet interesse festis; postea Halverstadensi civitate sanctum pentecosten celebraturus. Hermannus dux ad extrema pervenit, et discordia a Suevis quievit.

1004. Rex Heinricus de Francia in Italiam veniens, sanctum pascha ibi acturus. Sed adempto gaudio, rebellium multa milia jussit interimere gladio, omnibus simul ædificiis Papiæ exustis, quæ veterum instruxerat industria illustris. Fulgura et tonitrua eodem anno simul cum nimia et terribili turbine venerunt, perterritis ubique terrarum populis. Et rex de Italia regressus, parvo post tempore Bohemiam, quam Bolizlavus Polinensis injuste posse-

evasis; rex vero, Deo gratias, victor cum suis exivit. Herolfesfeldense monasterium a rege, antiquo patrum jure destitutum, magnum patitur damnum, spoliatur bonis, orbatur filiis suis; et quos congregat atque educaverat regnante Carolo Pippini filio, 170 ac novenis annorum circulis, peccatis exigentibus, perdidit istis temporibus.

1005. Interim ipse rex, ira permanente contra Bolizlavonem, reparato agmine Poloniam accelerans, fugientem insequitur, suam injuriam quasi defensusurus, sed, prohi dolor! multos perditurus. Bernhard et Isi, Thiedbern et Bernhard (256), cum aliis occisi. Rex vero, quamvis dolens, assumpta non bona pace, cum lachrimabili revertitur exercitu, portans secum corpora mortuorum. Obiit Kie-sut.

1006. Balduinus in Gallia elevatur contra regem cum Landberto in Valentia (257), civitate non sua. Quod rex ægre ferens, eo in expeditiorem prope- rat, plurimo sudore suorum longo tempore frustra ibi commoratus (158), sicque ficta (259) pace revertens.

1007. Ad civitatem Ratispona pervenit, dominicam resurrectionem ibidem concelebrans; simul etiam recenti suorum cæde corde tenus tactus, mittit legatos ad Bolizlavonem, bellum se sistere, bellum demandat contra se parare: sed fama iterum de Balduino non bona percerebuit, quæ, id ne fieri posset, prohibuit. Quo celeriter reversus, et sanctæ ecclesiæ precibus adjutus, quem reliquerat hostem, gaudet recepisse inbellem, adversariis in pace sibi reconciliatis. Bolizlavus interim dux, incursu Saxonum ex legatione regis concitus, audaci bello elatus prope Parthenopolim pergens, omnem Slavoniæ eo loci provinciam vastat, incolas aut neci tradidit aut captivos colligari præcepit, donec ripam Albæ fluminis attingit; ubi superba quædam jactans verba, obstante summi regis milite sancto Mauricio, suæ non compos voluntatis, revertitur in propria, ducens secum in vinculis fortes viros Saxonum, Lindolfum, Tadilam et Tadi. Rex talia audiens, animo dolet; hortatur suos, ne id inultum ferrent. Sed ejusmodi affectum, nescio quo obstaculo, nullus etiamnum sequitur effectus. Calend. Junii obiit Hermannus comes, frater Arnulfi episcopi.

1008. Bertlalis (260), humilis ancilla ancillarum sancti Servatii, induxit animum adire limina apostolorum Petri et Pauli, pro se et domnæ Mechtildæ animæ absolutione suorumque salute profecta. Itaque 8

ANNALES QUEDLINBURGENSES. A. 1009-1012.

modo, quod amabat, videre contigerit. Tandem A Roman pervenit gaudens. Ergo accessit, amplectitur sancti Petri sepulchrum, deosculatur, et quorum causa advenerat, flebiliter ibi peroratis, nec nou aliorum sanctorum patrocinii salutatis, Deo gratias referens, incolomis cum suis revisit patriam. Stella paschalis hebdomadæ feria secunda media die visa est 6 Idus Aprilis. Obiit Liudolfus Trevirgnis archiepiscopus, cui successit Magingoz. Obiit Notgerus Laudovicensis (261) episcopus, cui successit Baldricus, moribus præclarus. Eodem anno Atalpero clericus, reginæ frater, regi adversarius abominatones multas concitavit, contra omne jus et fas Treverim cum suis sibi mancipavit, sicque discessit. Compertum cumque id regi foret, ilico suas copias colligens advenit; Lutharios sibi resistentes palatio obsedit, 16 hebdomadas ibi habens. Illi tandem fame coacti, falso dextras dedere, regem et suos remeare fecere, in sua perfidia nihilominus permanentes. Obiit Hildericus Havelbergensis episcopus, cui successit Ericus.

1009. Subita et postris temporibus insolita aquarum refusio facta est 3 Id. Januarii, feria secunda, luna 10, multis damnum inferens, 7 diebus in sua rabie perstitit. Obiit Retharius Patherbrunensis episcopus, cui successit Meginwerek. Sanctus Bruno, qui cognominatur Bonifacius, archiepiscopus et monachus, 11 (262) suæ conversionis anno in confinio Ruscæ et Lituæ a paganis capite plexus, cum suis 18, 7 Id. Martii petiit cælos. Obiit Wigbertus Mersburgensis episcopus, cui successit Thiatmarus. Sed et dominica die Palmarum guttæ sanguinis in quibusdam locis vestimentis hominum instillabant. Sol nebula horribili et colore stupendo mutatus, mirantibus intuentium, oculis velut sanguineus ac minor se visus terrorem incussit 3 Kal. Maii, feria 6, luna 1; duobus diebus tales minas ostendens, tertio die vix proprio lumine vestitur. Pestilentia et mortalitas graviter secutæ sunt. Rex iterum magno dolore simul et ira commotus, in Franciam revertitur, et in pluribus locis multa damna perpetrata sunt: ilique peracta æstate rediit in Saxoniã (263) sine pace. Dedit comes iter agens a Weirizone (264) et Friderico patruæ ejus de improvise cum dolo interfectus est. Incendia plurima facta sunt per loca, ita ut et homines in quodam vico exusti interirent. Fecit (265) Fricherum comes. Machtildis, reginæ sororis filia, obdormivit in Domino. Moguntinæ quoque basilica nova cum omnibus ædificiis cohærentibus miserabiliter consumitur igne, sola veteri ecclesia remanente, 4 Cal. Septem-

bris, feria secunda, luna 6. Tonitrua et coruscationes hiemali tempore sæpe fiebant.

1010. Ansfridus episcopus, meritis præclarus, primum imperatori terreno armatam militiam fideliter administrando, deinde creatori humiliter obediendo, divinis se mancipavit præceptis. Ideo virtutibus enituit insignis; calcatis terrenis, intra angelicos jam lætus choros æternis fruitur bonis. Eodem anno rex in expeditionem suas contrahens copias, Poloniam Sclavoniæ quæsiturus, sed quo velle ducebat, minime perventurus, cum paucis media revertitur via, gravi ingruente ægritudine; cæteris, ut erat bello parati, plurima devastantibus loca multamque prædam secum reportantibus. Basilica in Vongerestorp (266) (267) fulmine terribiliter interiit. Sed etenim cometæ visi sunt.

1011. Bernhardus dux, a rege secundus, multigenis sapientiæ scientiæ pietatisque donis secundus, invehitur cælos, sanctæ ecclesiæ multa tempora lugendus. Quem lamentatione dignum, 18 die moriens secutus est Liudgerus comes, frater suus. Pestilentia et mortalitas, inaudita tempestate ubique gentium monasteria, castella et oppida devastantes, desæviunt. Hiems insolita pruinarum asperitate importune longa, ita ut solis calore insolubilem multum temporis glaciem retineret, ac multa corpora hominum languida redderet. Obiit Willigisus archiepiscopus, cuius loco subrogatur Erkenboldus Fuldensis abbas, merito gaudens, patris nomine retento, et pastoralis culminis honore suscepto. Obiit Asico (268) presbiter inclusus. Eodem anno 3 Calend. Augusti, feria secunda, luna 26, cecidit glacialis grando ingens et horrenda. Thietdivus abba et... monachus, Adhela (269) Romæ inclusa; cœli conscendunt secreta. Hoc etiam anno sæva mors de obitu Hildegardis ductricis miserabile lamentum intulit, dum reliquit, quod doluit. Abstulit et de regali stemmate gemmam Machtildam abbatissam, Liudolfi filiam. Suithgerus (270) episcopus migravit ad Christum, cuius loco subrogatur Thietricus. Ventus ingens plurima ædificia subito turbine subvertit, et multa alia damna commisit. Ipso anno rex Triburiam venit, et nova cæde suorum merito gemit; inter quos, quasi pacis gratia irruentibus adversariis regis, Heinrico et cæteris, capto Thiedrico duce patruæ suo, alii gladio interiere, alii vero vix poterant evadere.

1012. Obiit Erluinus Camerinus (271) (272) episcopus, cuius loco ordinatur Gerhardus. Obiit Hermannus puer et dux, regis consobrinus. Eodem anno quadragesimali tempore monacho cuidam in

(261) Leodiensis.
(262) XII Chr. Ann. S.

(267) Wunstorf.
(268) Ita Ann. Saxo; Etsico c.
(269) Ita Ann. Saxo. Deddile c.

ANNALES QUEDLINBURGENSES. A. 1013.

extasi raptò ostensa est visio mirabilis, quæ quantum
 terribilis impiis, tantum prædicatur laudabilis piis.
 In Bavanbergensi castello Franciæ dedicatio eccle-
 siæ facta est, 10 anno regni Heinrici regis, 2
 Non. Maii, 56 episcopis in id operis destinatis. In-
 tererant etiam regio gaudio dominæ sorores abba-
 tissæ, Sophia et Adelheida, quod erat insigne decus
 imperatoriæ aulæ. Aderat et incredibilis frequen-
 tia cleri ac populi, inter quos multis reis indul-
 gentia a rege donata est, aliis venia repromissa.
 Obiit Tagino archiepiscopus Parthenopolensis, me-
 ritis præclarus, cui successit Walthardus, sapientiæ
 scientiæque luce fulgidus, pietatè nulli secundus.
 Obiit Vunger episcopus (273). Obiit Thietmer presby-
 ter et monachus. In quadam villa Saxoniciæ Sueviæ,
 Coestede (274) nomine, nati sunt gemini fratres cum
 dentibus, os habentes quasi aves (275), alter vero
 dextrum brachium dimidium, ut ala avis (275).
 Tertia nativitatè die dicuntur inter se risisse. Quos
 civili contigit consensu mori, quia eos diu vivere
 erat omnibus timor. Eodem anno in Francia, vero
 non longe a Colonia, viro cuidam dira miseræ mor-
 tis inducitur ultio, quod muribus invisibiliter incre-
 dibili modo corrosus, multis suorum curationibus
 frustratus, ad extrema usque pervenit. Magna etiam
 a piratis devastationis clades facta est in partibus
 aquilonis in provincia una (276), ita ut multis in-
 terfectis, aliis miserabiliter captis, exustis insuper
 plurimorum ædificiis cum pertinentibus bonis, pauci
 vix veluti nudi evaderent. Terræ motus per loca fie-
 bant. Hoc etiam anno commotio aeris cum tonitru et
 fulgure et inundantia pluviarum tanta facta est 4
 Id. Augusti, ut biduo perseverans, perplurima dam-
 na perageret, domos multas cum suis utensilibus,
 nec non acervos frugum pessundaret; homines quo-
 que periclitarentur. Waldhardus archiepiscopus ex-
 trema sortitus, cum Christo felicius victurus, vixit
 post obitum Taginonis antistitis ter terno hebdoma-
 darum numero et nocte una. Sedit autem in episco-
 patu septem septimanas noctesque binas, trinum et
 unum Deum ore prædicando, unctus Spiritu sancto,
 pacem in invicem et in omnes ecclesias Dei in dile-
 ctione Dei et proximi præparando. Post ejus mor-
 tem Bolizlavo, multis milibus suorum contractis,
 Dalmantiæ terminos occupavit, urbem Coloci (277),
 noviter instauratam dolose expugnat, et utrinque
 magna strage peracta, cum captivis nostris domi
 reversus est. Conradus dux regiæ stirpis humanum
 debitum exolvit. Heinricus rex ad festa sancti Mar-
 tini Confluentiæ veniens, magnam synodum habuit

A perplura ibi acturus. Quod regis decretum illi
 quantulum timentes, legatos de pace miserunt ve-
 niam precando. Quorum voluntati rex, recenti vul-
 nere saucius, non satisfacit, sed consilio tamen fide-
 lium suorum Moguntia se videndi licentiam dedit.
 Quo quidam ex illis venire neglexerunt; alii regis
 imperio, ut decuit, paruerunt; inde non integræ pa-
 cis gaudia reportantes, sed firmandæ adhuc suspen-
 dia expectantes, reversi sunt in sua. Expulsio Judæo-
 rum facta est a rege in Moguntia; sed et quorun-
 dam hæreticorum refutata est insaniam.

1013. Duæ lucernæ ardentes, mundo subtractæ,
 reconduntur cælo, Lievitzo Hammaburgensis archie-
 piscopus, et Woneph presbyter et monachus soli-
 tarius. Episcopus autem vi febrium correptus, cum
 laboris sui præmium imminente jam morte a Deo
 speraret, ut erat nimis caritatis, providebat suis por-
 tum salutis. Erat ei quidam vicarius inter clericos
 specialius familiaris, quia nobiliter fidelis, Odda,
 quem divinæ humanæque legis scientia adprime
 eruditum, episcopatu dignissimum prædicans, ipse
 primus sancta oratione in id operis elegit; deinde
 cleri ac populi unanimiter acclamantis eadem vota
 persensit, ac sic lætus obdormivit in Christo (278).
 Sed regis animus immitis (279), et habendi misera
 stitis, renuit supplicantium preces, contemnendo
 flentium voces. Succedit huic honori Unwanus ar-
 chiepiscopus; iste vero Dei gratia servatur melio-
 ribus vel locis vel temporibus (280). Heinricus rex a
 Bolizlavone multis obsecrationibus exoratus, Par-
 thenopolim venit, ubi isdem Bolizlavo filium suum
 cum variis donis in occursum regis honorifice mi-
 sit; et utrinque pace compacta, filium lætus recepit,
 jussus regem quantocius ipse videre. Inde rex Werla
 divertens, aliquandiu ibi commoratus, ut moris est,
 multa disposuit. Statuit et sesanctum pascha Agnis-
 grani acturus; quod ne fieret, repentina et gravis
 infirmitas distulit, quæ divinitus tantum ei timorem
 mortis incessit, ut alios dignitate exutos, alies suæ
 gratiæ dulcedine injuste privatos, remittendo priori
 redderet loco. Convalescens autem, necessitate co-
 gente Patherbrunensi monasterio festa paschalia ce-
 lebravit, quod eatenus regibus insolitum fuit. Tem-
 pestatis validæ horrida tenebrositas homines subito
 perterruit; quam fragor et ignis subsequuntur, et
 in locis quibusdam ecclesias subvertentes multa alia
 damna commoverunt, Idus Maii luna 4, feria 6.
 Heinricus in sancto Pentecosten, maxima conflente
 caterva, Meresburg se colligens, obvium habet Bo-
 lizlavonem cum magna turba diversarum nati-

ANNALES QUEDLINBURGENSES A. 1014-1015.

rantem, ut par erat regie dignitati, claro honore A
 adactum, non tamen sine sui regni detrimento, per-
 misit remeare. De Sclavonia et multi nuncii vene-
 runt, quibus interfuit Othelricus de Bohemia cum
 donis etiam honorans faciem regis; cui, licet inter
 se et fratrem suum Geramirum et præfatum Bolizla-
 vonem ira permanente, læta succedunt, dato honore
 patriæ, misso in exilium suo fratre. Obiit Eguardus
 presbyter et monachus in claustris. Rex sapiens
 Heinricus, stultorum forsitan depravatus consilio,
 Fuldensis monasterii bona miserabiliter diripuit,
 dum sibi fratrum vita displicuit. Data occasione
 corrigendi, invaluit potestas destruendi. Diffugiunt
 hac et illac vagantes, qui erant cœnobitæ, jugum
 Christi portantes. 270 annis a Carolo primo eo loci
 serviebant Deo; nunc nostris temporibus, proh dol-
 or! spectaculum facti mundo, et sibi meti dolori et
 aliis manent timori. Commotio quoque aeris valida
 et hoc anno fiebat, ut per plurima loca ædificia ruerent,
 et res quædam pretiosæ a fulmine tactæ interirent.
 In monte etiam Luniburgensi horribilis hiatus
 terræ patuit, ipsi templo minas ruendi præbens,
 et incolis timore perterritis spem confugii funditus
 ad tempus auferens. Rebus in Saxonia rite dispo-
 sitis, rex Italiam secundo intravit. Eodem anno
 inundatio aquarum nimia facta est, multa damna
 ferens 18 Calend. Januarii, luna nona, feria 3;
 quod rex parvipendens, iter quod cœperat peregit,
 natalem Domini Papiæ honorifice celebravit. Hoc
 etiam anno 1013, contentio magna facta est in mo-
 nasterio Geronis magni marchionis inter Arnulfum
 episcopum et Geronem comitem, ita ut ex parte
 episcopi quidam periculum pugnæ vix evaderent me-
 ritis sancti Cyriaci martyris, cujus festis intererant,
 præsehte Hatewiga abbatisa.

1014. Item diluvium venit. Rex Ravenna prope-
 rans, habita sinodo Arnoldum fratrem suum, episco-
 pali dignitate prius donatum et quorundam vi redire
 coactum, auctoritate papæ ac cuncti senatus consi-
 lio revocat, archipræsulem digno honore stabilivit,
 aliisque ibidem rite ordinatis discedens, Romam
 pervenit. Ivit obviam tota civitas; licet dissono voto,
 tamen, ut par erat, suo domino dant laudum præ-
 conia, extollentes ad sidera. Quo sibi et contactali
 imperatorium nomen obtinuit. Paucos ibi habens
 dies, publica re, ut putabat, bene disposita, et im-
 mensa pecunia ubivis locorum congesta, accelerat
 iter ad patriam, non sine damno multorum. Multi
 autem obsides et alii Romanorum custodia traditi,
 imperatore redeunte callide fugam inierunt, violan-
 tes pacem et belli rursus consilia captantes. Hoc
 etiam anno sol et luna aliaque sidera dant metum

ejus comitibus; ac Imperatori præsentatus, custodia
 traditur, sicque patris dolor renovatur. Bonæ me-
 moriæ Hatwiga abbatisa (281) obiit. Obiit et Ber-
 nhardus episcopus Fardensis, cui successit Wikkie-
 rpræpositus Coloniensis. Hoc anno imperator Corbeie
 venit ad visitandos fratres, quorum vita sibi displi-
 cuit, et eam imperiali auctoritate corrigere voluit.
 Unde plures illorum instituta patrum defendentes,
 et plus justo contra jus imperii sævientes, heu mi-
 sere desipiunt, cum percussi in maxillam, non præ-
 bent alteram, ut monachi, sed sine consilio rebelles
 male parant pugnam. Quid deinceps actum sit, no-
 stris temporibus magis est stupendum quam stilo
 commendandum. 17 tamen ex illis capti custodia
 traduntur; cæteri vero imperatoris jussa sectantur.

B Eodem etiam anno imperatoris caritas domnæ Adel-
 heidæ tradidit duas sorores (282) cum filiabus suis
 et pertinentibus bonis, Gheronis quondam marchio-
 nis monasterium (283) Cal. Novembr. feria secunda,
 quod ob monumentum suæ animæ suique filii con-
 struxerat, ac nurum suam, Hatuwigam videlicet,
 religiose conversantem congregationi sanctinonia-
 lium præposuit; et Fretunensium nobilem con-
 gregationem 4 Non. ejusdem, feria 3. Quibus acce-
 ptis, ut decuit tanto nomini, nobiliter enutrit, am-
 plectitur, fovet; et egregiæ matris ac amitæ sapien-
 tia, qua se instruxerat, informata, ne vel merito
 vel exemplo cuiquam in id institutionis inferiores
 viderentur, omni pietatis studio diligenter edocet.
 Imperator quorundam precibus persuasus, Bolizla-
 voni remisit filium suum incolumem. In Bohemia,

C jubente Othelrico, multi innocenter occisi sunt.
 Res miseranda nimiumque stupenda contigit in
 partibus occidentalium regionum 3 Calend. Octobris
 feria quarta Walachri et Flanderi. Horrondæ nubes
 apparuerunt, quæ per tres noctes, miro modo im-
 mobiles, minas intuentibus dederunt; tertia vero
 die tonitruum inauditus fragor adveniens, turbavit
 maria, ut terribiliter intumescerent, et incredibiliter
 crescendo nubibus inhærent. Cumque gementes
 incolæ repentinæ calamitatis miseriam in tantæ
 inundationis mole conspicerent, et sicut post mortem
 Juliani Apostatæ naves ad prærupta montium pende-
 rent vel in antiquum chaos omnia redirent, timore
 mortis percussi, terga vertere cœperant; sed pec-
 catis præpedientibus multa milia hominum subito
 fluctibus interierunt, quia vultum Domini iratum
 effugere non potuerunt. Heinricus imperator Meres-
 burgiæ paschale festum peregit. Ibi Bolizlavo omnia
 munera quæ illi miserat, simul cum gratia perdidit,
 dum illum legatione superba infestum reddidit.

D 1015. Etiam hic in Walbeki diem palmarum

ANNALES QUEDLINBURGENSES. A. 1016-1018.

aci's et ictus fulminis eodem anno damna periculosa intulerunt quibusdam partibus monasterii sanctæ Mariæ in monte occidentali. Imperator igitur iterum Corbeiensis invisens, privilegia et consuetudines aliquas priorum, quas 239 annos, Ludovico pio dante, habuerant, potestative mutavit, et amoto monasterii patre, ignotum et bonum fortasse illis aduxit, qui quasi doctior errata corrigeret, et devios sanctæ regulæ tramitem cautius incedere doceret. Inde illi nimium mœrentes, vitam suam, quæ cunctis pene monachis exemplo claruerat, viliscere ingemiscunt, seseque mutuo hortantur, potius discedere quam injuriæ subiacere. Sicque factum est, ut pauci admodum superessent, cæteris seculo, miserabiliter vagando, occupatis. Sed multis iterum Dei gratia conversis, placuit se subdere regulæ quam vana diligere. Addidit etiam imperator hoc anno legationem mittere ad Bolizlavum pro restituendis regionibus, quas abstulerat. Ille, ut solebat, superbe respondit, se non solum propria retinere velle, quin potius non sua diripere malle. Ad hæc imperator merito indignatus, bella parat, fortiaque virorum milia vocat in arma, cum quibus haud mora Poloniæ attigit fines. Cum in primo aditu divina adsunt solatia; hostes terga vertere, alibi nongentos gladio succumbere, ipsum quoque Bolizlavum a facie ejus eminus evadere. Sicque gaudet animo, suo satellite etiamnum salvo, excepto Hodone juvene egregio, qui viribus imbellis cum paucis, fortibus tamen, intrepida morte laudabiliter occubuit; cujus cadaver, ut ferunt, a Misicone filio Bolizlavi lachrimabiliter sublato, omnibus necessariis diligenter appositis, suis redditur reportandum. Imperator vero dolet, sibi quemque periisse, cui prius contigerat triumphasse. Unde consilio suorum admonitus, collectis (285) copiis exercitum jubet redire. Illi ut erant iguari viarum, per silvam quandam tendunt ad locum, qui vix tantæ multitudinis capax, undique interfluente palude et frondium cingente corona, brevem præbet lassis quietem. Conveniunt primates cæteraque juvenus, suis viribus victoriam jactantes, et pro iteranda strage absentibus inaniter munitantes. Nullus, ut decuit, Deum cælorum et regem regum studet laudibus extollere, et pro collatis beneficiis dignas ei grates referre, vel de futuris preces effundere; ideo (286) contigit nobis deslere. Cingitur interim miles collectus subita formidine belli, assunt hostes de insidiarum latibulis, memores injuriæ civium. Hos recessus gladiis, illos spiculis jaculisque

coram cunctis prosternitur. Iterum redintegrato dolore Gero comes miserans casum morientis amici, medios fertur in hostes; nunc hos valida dextra ruinæ, nunc illos frementi proterit equo. Tandem nimia cæde lassatus, gloriosæ mortis pocula inter multos degustavit primus. Ceteri vero, ut se in arcto positos vident, Deum sibi poscunt placatum gementes quem cognoscunt iratum. Sed non poterat sententia avelli, quia constat illos pro Christo mori. Non erat locus evadendi vel ulla spes vitam sperandi, se mortalia sua indubitanter illi voverunt (287), qui et mortificare solusque potest vivificare. Certant deinde quam plurimi pro patria fratribusque, et maxime milites Mauriciani (288), sectatores Domini, procumbunt fortiter, illi obsequendo, ut conspirarent constanti animo. Adelheid, Ira, Thietmer et Gera, Doda et Volcmer, cum aliis multis felicibus vivant in cœlis. Eido Miseniensis episcopus depositum fidele reddidit cœlo; cui successit Agilwardus. Meginoz Treverensis archiepiscopus obiit; cui Poppo successit.

1016. 3 Id. Februarii, luna 30, sabatho collisiones nubium horrisonæ, cum crebra coruscatione et imbrium nimietate, plurima subruunt ædificia. Imperator in Padarbrunnan, paschalia festa rite celebravit. Henricus comes bonæ memoriæ obiit. Wigman comes occidentalis Saxonie, inter se et Baldricum comitem reconciliata pace, persuadente callida perfida et avara conjuge ejusdem, insidiis pessimorum in itinere dolose peremptus occubuit.

1017. Henricus imperator hoc anno in Ingilabheim paschalibus gaudiis festivus interfuit. Eodem anno in cœnobio monacharum (289) 8 Cal. Martii dedicata est ecclesia sanctæ Mariæ semper virginis, et in Magaleburch exusta est ecclesia sancti Johannis Baptistæ cum monasterio et uno monacho. Imperator etiam hoc anno iterum castra movit contra Bolizlavum, sed nimia pestilentia et mortalitate populi obstante, sine belli effectu rediit in patriam. Cui ille nunciatur, Gerhardum in Francia, plurimis civili gladio peremptis, multa mala concitare. Unde turbatus, illo ire paravit. Eclipsis lunæ facta est 7 Idus Novembris. Obiit Thætdeg Pragensis episcopus, cui successit Eghardus Nianburgensis abbas.

1018. Imperator Henricus natalis Domini festum agit in Franconofurt, et sanctum Pascha in Niumagun. Et hoc anno Bolizlavo, per nuncios reconciliata pace, imperatoris gratiam recepit. Cometa etiam eodem anno diu visus est, qui luctum nimie dera

ANNALES QUEDLINBURGENSES A. 1019-1020

us archiepiscopus Ravennatus, Odda venerabilis Magadaburgensis presbyter, Athilger Halberstensis præpositus, aliique per plurimi nobiles utriusque sexus de hac luce abstracti sunt. Thiatburg (290) Bernhaldi marchionis filia seculi onere abjecto, pie conversa, cœlesti locatur in aura.

1019. Imperator natale Domini Pathelburgensi civitate celebrato, Gosleri quadragesimale tempus transegit. Inde Walbiki iter agens, comitante imperatrice et venerabili sua nepte Adelheida Quedelingensi abbatisa, una cum episcopis ac collecto utroque sexu familiæ Dei, laudes divinas studiosus alternante, diem palmarum lætus solenniter celebravit. Deinde Mersburg paschalia gaudia celebraturus pervenit, quo multorum nequitia manifestata, digna est pœna mulctata. Hoc ipso anno Fridericus, frater Cunigundæ imperatricis, defunctus est. Sed et præfatus Bolitzlavus Ruciam auxilio Saxonum sibi subegit. In ipso anno consobrini imperatoris, filii Hermannii comitis, cum Thiatmaro Bernhaldi ducis filio rebellare cœperunt; qui tamen comprehensi custodiæ deputantur. Interim Thiatmarus (291) fuga elapsus patriam repetit; sed statim non post multos dies omnes pariter imperatoris gratia condonantur. Hæc igitur perturbatio ad tempus sedata.

1020. Anno Bernhardus junior dux, frater Thiatmari, congregato occidentali exercitu imperatori rebellaturus, Schalkesburg (292) intravit; quam idem imperator cum suis obsedit. Sed Bernhardus justitia cedens, interpellante imperatrice, gratiam imperatoris pariter cum beneficio patris obtinuit. Eodem anno hiems solito asperior atque diuturnior inhorruit, dura adeo, ut ipsa vi algoris plerique extincti occumberent; quam etiam prius inaudita clades mortalitasque subsecuta totum pene orbem subitaneo vastans occasione, in momento inque oculi ictu incolumes, ac sua quasi de sospitate certissimos, in ipsis nec non epulis lætissimos, inopinatum subtraxit. Inter hæc ergo communia ac metuenda dispendia Metropolis nostra, iudicio divino nunquam injusto, gravi viscere tenus percutitur ulcere, quatuor sororibus — Emerita una, in famulatio Christi Sisu nominata, duabus cæteris, Othellulda marchionis Thiedrici filia et Thiedan, dignitatem generis morum probitate vincentibus, Hennikin quoque, quæ minima ætate licet esset et ordine, optimæ tamen indolis — una velut horula subtractis; ante quas, ipsa sanctæ parasceves illuciente aurora, Lucia, devota pauperum ministra, emenso mundi istius pelago, portum ad usque beatæ quietis, Dei gratia duce, provehitur. Hoc igitur in tempore, quod nullis retro seculis

ministerio; ibique imperatoris ac principum debito obsequiorum ritu aliquandiu honorifice tractatus, multiplici opum copia donatus, dominam mundi, Romam scilicet, apostolica sibi sorte commissam, lætus, locuples revisit ac sospes. Beinde in 15 Calend. Augusti, feria 2, luna 23, incipiente hora diei 3 usque post 6, apparuit circulus magnus circa solem, colorem Iris habens, quem alii quatuor lucidiores circuli binis locis in modum crucis complexi sunt. Attamen tribus rarescentibus, duo, id est medius et aquilonaris, diutissime perstiterunt. Interim Otto quidam, nobilium satus prosapia Francorum, illicito sibimet matrimonio incaute ascito, dum ab Arkanbaldo, Moguntinæ sedis archiepiscopo, sæpius ecclesiastico more pro hoc eodem corripitur incestu, cæco furibundus amore, dispositis circumquaque insidiis, nefandam eidem christo Domini parat inferre manum. Sed divina id sceleris prohibente clementia, elapso frustratus antistite, socios qui navali eundem sequebantur itinere invadit, capit, custodiæ tradit, multisque inhumane injuriis tractat; eo ferociorque, quo sibi, quem ultra jus et fas sitiverat (295) præsulis sanguinem ablatum dolet. Quod cum imperatori augusto celeri legatione defertur, habita cum episcopis totiusque regni primatibus deliberatione, primo per nuncios, deinde per amicos perque semetipsum, ab hac inani tentat revocare vesania; quibus omnibus rebellem refragantemque communi assensu anathematis damno subigunt, ut vel sic jam timore pœnali tactus, civibus matris ecclesiæ, dignis pœnitentia lamentis, reddi studeret. Quæ ille omnimodis despectui habens, copias suas cum conjuge in quandam arcem Hammerstein vocatam contrahit, quam naturæ ope, non hominum arte, saxigenis undique molibus muratam Rhenique circumferentia adeo munitam ferunt, ut difficilem cui-libet vel obsidendi, vel quoquo modo oppugnandi pandat accessum. Hunc ergo locum imperator augustus, justitiæ silens, omnigeno obsidionum genere circumligat, nec ullo rebellibus vel aditu vel exitu concesso, ipsum, dominici natalis diem ibidem agens, adeo minuit, ut qui semet non armis, non armorum milibus cessuros meminerant, famis injuria tandem precepti, sola hujus vitæ suspiria paciscendo, instante celebri per orbem Stephani protomartyris festo, se suaque omnia imperatoriæ dedunt potestati. Dignum namque erat et justum, ut qui eodem die pro inimicis inter cruentos lapidantium ictus pie exoraverat, amicis, matris videlicet ecclesiæ filii, pacem suo reconciliaret interventu. — Res mira cunctisque inaudita seculis, incolis septen-

ANNALES QUEDLINBURGENSES. A. 1021.

nescio inmani ventorum violentia evulsi, oppida, A rura, cuncta circumjacentium late confinia terrarum, ipsis quoque collibus ac montibus, quos natura quadam præ ceteris sublimitate munierat, altius insurgendo, mersisse, et quod his miserabilius ac omni incredibilius est auditui, villas integras, nequaquam soluta ædificiorum compage, cum inibi degentibus de alia in aliam transvehendo ripam, eadem qua prius positione constituisse. Inter hæc ecclesiam quandam, pia majorum diligentia olim constructam, opulentis fidelium ibidem confluentium votis rite ditatam, eodem quo et cætera impetu, pristino omnimodis statu evulsam, alibi translata affirmant. Supra dicti quoque fluvii, Wisara et Albis, ternis dierum vicibus ac noctium, flammivomis contra naturam superficiei visis sunt arsisse vaporibus. Quid de cadaveribus referam? quorum numerositas, omni humanæ æstimationi difficilis in plures quasi aggerum cumulos concreta, decrescente diluvio dum pia quorundam solertia debitum humandi præbere studeret affectum, tantis tanque tenacibus serpentium, colubrorum, cunctarumque id genus pestium involucribus ita connexa reperiuntur, ut nec ferro nec cujuslibet artis instrumento ea dissolvendi ullam timida mortalitas viam invenire quivisset. Sed de his quid fuerit, sit, vel fiat, Christo, qui eandem gentium pressuram pro confusione sonitus maris ac fluctuum futuram prædixerat, discutendum relinquimus.

1021. His peractis imperator augustus, concessa C sibi victoriæ prosperitatisque causa gratias divinæ pietati rependens, alacri tripudio Saxonix partes aggreditur. Interim procurrente tempore, cum Saxoniam properaret revisere, palmisque Walbekæ iterato rite peracturus, festaque paschalia Meresburgæ deinceps debita celebraturus veneratione; inter ipsa itinera venerabilem Heribertum archiepiscopum humanis excessisse rebus, imperatorias pervenit ad aures. Hic siquidem divinæ memoriæ præsul quam assiduus in oratione, quam pernox in vigiliis, quamque in procuratione pauperum sollicitus, quamque in omni religione ecclesiastica studiosus extiterit; quia humana facundia proferre non sufficit, acta divinitus miracula ad tumulum ejus protestantur. Emensa itaque imperator quam cœperat via, cunctis, ut ita dicam, Europæ primis ibidem confluentibus, diversarumque gentium missaticis ad imperiale ejus obsequium undique properantibus sacrosanctum dominicæ resurrectionis gaudium, toto jam corrodente mundo, prout decuit talem, eximia celebravit gloria. Hisque festis paschalibus magno tripudio peractis, Parthenopolim hinc proficiscendo perveniens sacros diebus Pentecostes annu-

studio, verum ut gloriosissime valuit, peregit. Proinde curtem repetens regionem Alstedii dictam, habitoque inibi cum totius senatus plebisque concursu colloquio pios lenitate permulcendo prædulci, reos distractione terrendo severa, totaque industria patriam muniendo inter hujus provinciæ civitates (234) totum illum feliciter perduxit annum. Post hæc Halberstadensem ecclesiam aggrediens, sancta Thebæorum martyrum solennia, Arnulfo præsule administrante, honore celebravit dignissimo. Dehinc neptem suam, herilem dominam Adelheidam invisere, Quedefingnensis dedicationemque basilicæ, licet improvisa inopinataque brevi tamen deliberatione quam familiariter instituens, eandem Metropolim adeundo pervenit. Quis ille sit, cæsare Augusto adventante, eorum nobilium tam comitum quam præsulum et abbatum comitatus, quæve illa prolis regæ in susceptione imperatoria diligentia, quantaque clari plebsque tripudiantis occurso, quamque mysticis angelicisque ornatibus plebs sacerdotalis compta procederet, quæve Deo sacratarum confluentia virginum doli fellisque carentium simplicitateque columbina plener nitentium, qualis quamque Ludabilis illarum sit sonus quamque parilis illarum sit conventus, quis habitus quisve ipse sit incessus, nec stili officio nec viva voce potis est explicare. Et quid de victoriosissimi imperatoris referam gratulationem? cui cuncta mundi climata colla subdendo inserviunt, quique eo magis super accumulata gloria merito gaudet, quo se, Deo donante, altio rem cæteris, præminentem lætatur universis. Sed ne audientium aures diutina verborum prolixitate protraham, qualiter hæc sacrosancta dedicatio, ipso iubente, fuerit effecta, paucis perstringam. Anno incarnationis Domini 1021, indictione 4, 8 Calend. Octobris, dominica die, luna 13, anno vero domini Heinrici secundi regnantis 20, imperantis 8, ipso præsentem cum conjuge, imperatrice scilicet Cunigunda, totiusque regni episcoporum ac optimatum conventu ab Arnulfo, Halberstadensis ecclesiæ episcopo, dedicatum est hoc templum et altare supremum in honore sanctæ et individuæ Trinitatis, et sanctæ Mariæ matris Domini, sanctique Johannis Baptistæ, et sancti Petri principis apostolorum, D sancti Stephani protomartyris, sancti Dionysii et sociorum ejus, ac sancti Servatii confessoris. In hoc vero continentur reliquæ sancti confessoris Servatii, sancti Anastasii, sancti Vitalis, sancti Pantaleonis, sanctorum Aquilæ et Priscillæ, sancti Nicolai, dignitatis sancti Marci evangelistæ, sancti Pancratii, Mauricii et sociorum ejus, sancti Clementis, Cornelli et Cypriani, sancti Candidi, sancti Stephani papæ et

ANNALES QUEDLINBURGENSES. A. 1022.

morum sanctorum. Altare in medio ecclesie dedica-
 tum est a Gerone, archiepiscopo Magadeburgensi, in
 honore sancte et victoriosissime crucis, et sanctorum
 martyrum Laurentii et Pergentini fratrum, sancti
 Laurentii et Vincentii, sancti Blasii, sancti
 Christophori, sancti Erasmi martyris, sanctorum
 Cosmæ et Damiani, sancti Clementis, sancti Mauricii
 et sociorum ejus. Et in hoc altari continetur lignum
 sancte crucis spinea corona. Et in hoc ipso conti-
 nentur reliquie sanctorum martyrum Laurentini et
 Pergentini, sancti Mauricii sociorumque ejus, sancti
 Vitalis, sancti Georgii, sancti Vincentii, sancti Blasi-
 ii, sancti Fabiani et Sebastiani, sancti Christophori,
 sanctorum Cosmæ et Damiani, sancti Eustachii,
 sancti Quintini, sancti Libori confessoris. Altare
 australe dedicatum est a Meinwerco Pathel-
 burnensi episcopo in honore sancti Libori, omnium
 sanctorum et electorum Dei, Victoris, Candidi,
 Exuperii, aliorum sociorum, sancti Mauricii, sancti
 Hippoliti, sancti Pantaleonis, sancti Cyriaci, sancti
 Adriani, et aliorum plurimorum sanctorum. Altare
 aquilonare dedicatum est ab Eilvardo Misnensi epi-
 scopo in honore sancti Bartholomæi apostoli et om-
 nium apostolorum et evangelistarum et discipulorum
 Domini. Et in hoc ipso altari continentur reliquie
 sancti Petri principis apostolorum, sancti Pauli,
 sancti Andreae, sancti Jacobi, sancti Thome, sancti
 Bartholomæi, sancti Philippi, sancti Matthæi, sanctorum
 Simonis et Judæ, sancti Barnabæ, sancti Viti,
 sancti Marci evangelistæ. In occidentali parte altare
 australe in honore sancti Remigii, sancti Cyriaci
 martyris et sociorum ejus, sancti Sisti papæ et
 martyris, sanctorum Joannis et Pauli, sanctorum
 Coronatorum, sancti Bonifacii et sociorum ejus,
 sancti Kiliani sociorumque ejus, sancti Donati mar-
 tyris, sancti Wenceslavi martyris, sancti Anastasii
 papæ, sancti Innocentii, sancti Magni martyris,
 sancti Lambertii martyris, sancti Magni confessoris,
 sancti Odalrici, sancti Sixti, sancti Arnulfi, sancti
 Meinulfi (295), sancti Gundulfi (296), sancti Liut-
 geri, sancti Wigberti martyris, sancti Maximini,
 sancti Valerii, sancti Eucharrii, sancti Ludovici,
 sancti Paulini Treverensis, sancti Paulini Nolanæ
 civitatis episcopi, qui pro filio viduæ se tradidit ser-
 vituti, sancti Ethelberti, sancti Martini confessoris,
 sancti Metroni, sancti Zenonis. In hoc ipso altari
 continentur reliquie sancti Donati martyris, sancti
 Quintini martyris, sancti Materniani confessoris,
 sancti Adulfi confessoris, sancti Germani confesso-
 ris, sanctarum virginum de Colonia. In occidentali
 parte altare aquilonare in honore sanctorum vir-

A Mariæ Magdalene, sancte Mariæ Zozinæ, sancte
 Felicitatis, septem gloriarum ejus, sancte Odiliæ,
 sancte Lucie, sancte Adelfridæ, sancte Margare-
 thæ, omnium sanctorum virginum. Et in hoc ipso
 altari continentur reliquie sanctorum virginum,
 sancte Laurentie, sancte Juste, sancte Agathæ,
 sancte Walburgæ, sancte Margaretæ, sancte Lucie,
 sancte Julianæ, sancte Columbanæ, sancte Cecilie,
 sancte Sophiæ, sancte Felicitatis, sancte Afræ,
 sancte Praxedis, sancte Gertrudis. Ilac denique re-
 gali aula pretiosis reliquiis venerabiliter suf-
 fulta (297), imperator Romanorum eximius, contem-
 ptali sua imperatrice Cunigunda pignoreque regali,
 herili videlicet domina Adelheida, quæ decus di-
 gnoscutur sanctimonialium, una cum sorore sua Sc-
 B phia, cunctisque regni optimatibus, cum communi
 consensu cleri ac populi astantibus, illud apostoli-
 cum inhiante desiderans promissum: *Qui seminat
 in benedictione, in benedictionibus et metet*, pluribus
 auri sericorumque donariis dotique hæreditaria
 quam maxime hanc laudabilem basilicam honorifice
 ditavit. Deinde sacro dedicationis hujusce die octavo
 Meresburgensis ecclesie dedicationem — pro cor-
 ruptilibus incorruptibilia, pro temporalibus æterna,
 quæ oculus non vidit nec auris audivit nec in corda
 ascenderant humana quæ Deus præparavit diligenti-
 bus se — viscere tenus sitiendo, non impari tripu-
 diavit gloria. Perfectis itaque consummatisque, ut
 præfiximus, dedicationum gaudimonis, imperator
 C augustus locum quendam regni sapius supra memo-
 ratum, Alsteli dictum, via aggrediens accelerata,
 conductisque Germaniæ primis, prout censura exi-
 gerat imperialis, magnum ibidem pergit consilium.
 Rebus namque regalibus, prout sagacis sui ingenii
 industria docuerat, sapienter compositis, se suaque
 omnia aureæ Saxonum, saxea corda gerentium,
 fidei commendans, in quibus patres, sceptrigeri im-
 peratores videlicet, vincendo regnantes, regnando
 fructuose imperantes, firmisimam spei (298) in-
 fixerant anchoram; quosque regni columnam prossi-
 tendo munimenque egregium congaudendo, pacife-
 rumque heroum germen inclitum, veste togata, sed
 nunquam vel sero scissura continuo indutum gratu-
 lando, nil illis excepto Deo cogitantes, bi liademate,
 D præferre student, paterne dilexerant affectu — que
 facto, sicrei eventu exigente idque regni optinatus
 inhiante pose nitibus, Alpiam devia transvolandur
 proficisci inchoat. Quarum difficultate enisa, cunctas
 regionis illius provincias vincendo, regnando, impe-
 randoque transmeans, natale Domini more imperato-
 ris, hanc Italiam classem nepotibusque regibus

ANNALES QUEDLINBURGENSIS. A. 1015 1022.

que sudore plurimo, more avorum atavorumque regem namque victoriosissime devincens, incolasque hujuscemodi aut neci tradens aut captos colligari præcipiens, quos antea animo contumaci sibi ingemuerat renitentes, suo postmodum dominio (299), Deo cooperante, gaudebat subjugatos. Sed his prosperitatibus non elatus, verum sapientia scientiaque Dei præditus, hujuscemodi victoriam non sibi sed pietati divinæ apostolicisque imputans meritis, Romanæ apicem sedis gaudento supplicans, glorificando adorans, accelerat. Ibi que aliquantulum moratus, regni illius optimatibus pace gratiaque sui redimitis, nivosa Alpium cacumina citato transgreditur cursu; tanta videlicet mortalitate subsecuta, quæ vix aut nullatenus vocum nutibus, vel etiam officiis stili valeat nucleari. Quam imperator augustus cœlitus evadens adumbratus, sed raro milite comitatus, exceptis his quos sibi mater Europa occurrendo admiserat, Germanicas pervenit ad oras, magnumque mox synodale consilium, confluentibus undique diversarum regionum episcopis aliisque populis quam plurimis, in partibus peregit occidentalibus. Hisque, prout res tempusque posebant, peractis, Groña vocabulo dictum quandam perventum est locum, quo regali in præsentia inter geminos præsules, Geronem videlicet et Arnulfum, nefanda omnique pio execranda exoritur seditio; dico nefanda, quia periculosa, periculosa, quia non peritura (300), sed, ut vereor, illos peritura; amborumque necem perdurabat, prohi dolor! expectatum. Dehinc Bernwardum (301) Hildeshemensem antistitem humanis divulgatur excessisse rebus (302). Erispa, beatæ memoriæ sanctimonialis scœmina, subtrahit seculo, cœli connumeratur palatio. Liudulfus præpositus corpore resolutus, lætum Deo tradidit spiritum. Ricdagi marchionis præclara filia, Gerburg nomine dieta, studiis liberalibus a primævo juventutis flore honestissima exercitatione irrelita omnigenisque virtutum gemmata insigniis, 3 Calend. Novembris terræ quod suum, Deo quod proprium, præsentavit.

1023. Oda religiosissima domina, primogenita marchionis Theodorici, homine exuta redditur cœlo. Burgareda licet ætate tenella, magistrorum tamen diligentia optime sudata, tam morum probitate quam generis dignitate pollens, morte prævenitur immatura. Heinricus imperator augustus albas festa que paschalia, principibus turmatim undique confluentibus, Meresburgæ rite peragens, quod rarum vel penitus (303) videtur inauditum, terna unius ejusdem

A manis, Arnulfus Halberstadensis episcopus, sapientia divina præditus, scientia humana facundus, cunctis perpetim seclis lugendus, cœli collocatur patio, postque hujus dormitionem clerus totusque populus quendam Hermannum, natu nobilem sed morum artiumque probitate nobiliorem, seniore suum, antistiti eligunt vicarium; maxime proceres, beato protomartyri Stephano habitu militari deservientes, centies centuplicata pecuniarum præhentes munera, quo velle suum, præfata videlicet electio, eo firmiter stare, hæreditates proprias potestati regiæ subdere non differunt. Nam quo id ordine fieri nequiverit nescientes, utrum quo nostra præpedierint crimina, quibus suæ cordi esset subesse parochiæ, an illum pietas divina virtutibus auctum perfectionemque ad id opus aliis servaverit temporibus, divino relinquimus arbitrio. Fridericus regalis camerarius, herili procerum stemmate natus..... imperiali nimium auctus affluentia nobiliter conversatus, prior primatibus familiaribus..... eadem quam horis susceperat Italicis agrimonia depressus, onus limosæ molis dormiendo obiit. Cujus morte imperator non modice sauciatus, pauperum sustentando inopiam..... regionis hujuscemodi cœnobis pro adipiscenda animæ ipsius salute maximis ditavit opulentis. Ghero archiepiscopus, multis doloribus affectus, suos post se non sine..... (305) relinquendo, seculo moriens sed Christo vivens, obiit. Ailwardus episcopus, rebus..... (306) uti parcumque sciens modum servare fruendo, non modicis a suis, ut decuit talem, deploratus gemitibus, inopinata prævenitur morte. Eodem anno Bernhardus Mekilimburgensis episcopus, et Eilhardus, Pragonensis episcopus, alique antistites quam plurimi obierunt. Ergo extinctis tot tantisque sanctæ Ecclesiæ doctoribus, Heinricus imperator augustus, tanto comperto casu, non mediocriter sed anxie tristeque dolens, aliquantum temporis his regionibus mœstus duxit. Interim dominicæ natalitatis festa digna celebraturus reverentia, regio comitatu, prout decuit, Bavanberg profectus, inibi turba desolata diversis episcopis catervatim illum convenerat, unusquisque pastoris sui nece corde tenus sauciatus. Cujus providentiæ cura, imperiali potestate, committerentur regendi, omnes trepida curarum ambage suspensi manebant. Verum imperator inito destinationis decreto cum his quos summos habuit in consiliis, induxit animum, Hunfrithum Geronis archiepiscopi vicarium constare. Eadem die Brandagus, Vuldensi abbati antea sublimatus, Arnulphi antistitis successor

ANNALES QUEDLINBURGENSES. A. 1024-1025.

officio ordinatus, Eghardi Pragensis ecclesie episcopi vice successit, aliique quamplures ad eundem ordinati honorem, quibus sancta ecclesia mira firmitate manet subnixâ; quos nominatim perstringere longum videtur.

1024. Post hæc imperator diversis doloribus cruciatus, eodem loco crebra infirmitate diutinas protraxit moras, resumptisque demum post tantæ gravædinis molem animi viribus, citato cursu, si id quod voto tenuit effectu perfici possit, Parthenopolim ire instituit. Tandem post longam deliberationem, laboriosi itineris difficultate emensa, diem palmarum in loco Alstede dicto festive peregit; die vero reconciliationis, exigente infirmitatis gravedine, remota a se quæ convenerat turba, paucis secum comitantibus, in Nuwanburg (307) cœnam Domini nec non pasceuen egregie celebravit. In sabbato ergo sancto, contracto senatus conventu, contectali sua Cunigunda una comitante, Parthenopolim adeundo pervenit. In susceptione imperatoria qua auctoritate cuncta sunt rite disposita, ordinatim exponere, longa est series. Verum redeamus ad rem. Siquidem dominicæ resurrectionis gaudio celebri honore peracto, imperator augustus, ab ejusdem socii antistite auri sericorumque varietate plurimum donatus, Halverstadensem metropolim ire contendit. Ergo athletæ (308) sancti Stephani regularis normæ religioſitate choros ducentes, ac pari concentu quæque dulcisona canendo cæsari augusto, regiæ adventanti aulæ quali quantoque occurrerint tripudio, insuper etiam præclari proceres militari jure protomartyri Stephano servientes qua diligentia victoriosissimo imperatori Heinrico ornigenarum affluentia divitiarum assisterent ministrando; quamque in donariis auri gemmarumque mira haberetur species, quæ imperatoria dignitate ibidem constat donata, in humanis mentibus (309) nec excogitari, nec literis valet comprehendere. Quid plura? Remota morositate, Gosleri aggreditur, peractisque inibi decem diebus, quendam locum Grone dictum festive approperat, ibique diuturna ægrimonia per longâ temporum fatigatur curricula. Tandemque amaræ mortis deebriatus poculo, quod summi Arcitenensis dono acceperat, homine deposito, cœli intulit palatio. Dehinc sibi quærimonia, incredibili frequentia comitante, juxta id quod ipse decreverat, Bavenbergensi castello defertur, et qui vivus sanctæ Ecclesie magnum extiterat solatium, perpetuo lugendus, ingenti honore, mixto etiam fletu ac mœrore, terræ deponitur. Facto autem in brevi totius senatus conventu, Conradus, inclita regum prosapia ortus, in regnum eligitur, atque a Moguntinæ ecclesie archiepiscopo Aribone unctus coronatur. Pars

assistente, Moguntiam convenit, præsentemque imperatrice Cunigunda omniaque ad hæc pertinentia honeste, ut decuit, administrante, a præfato episcopo sub multo cleri senatusque conventu honore regio benedicatur ac coronatur. Inde progressus rex, una comitante regina, Neomagum deveniunt, ibique aliquandiu demorati, postea occidentalia peragrantes loca, Fréthennam præclaram subintrant; ubi imperiales filie ac sorores, Sophia videlicet et Adelheida, lætæ occurrunt, lætioresque, uti jus consanguineum exegerat, ambos suscipiunt. Inde Trutmoniam pervenientes, convenientibus ibidem occidentalibus episcopis ac primoribus, aliquantum temporis peragunt. Inde Mindensem urbem, festum dominici natalis celebraturi, conveniunt.

1025. Epiphaniam Domini apud Patharburnenses festive ducunt; multa disposuit. Postposita ergo omni dilatione progressus, insigne decus (310) sanctimonialium, Quedelingnensi metropoli, celeriter properat. Inde digressus, Parthenopolitanæ urbis mœnibus purificationem sanctæ Mariæ summa perficiens diligentia, Mersburgum lætus aggreditur. Inde perurbes et loca provinciarum profectus diversarum, regiones nationum suæ ditionis imperando subjugaverat. Res admiranda nostrisque temporibus vehementer stupenda 2 Non. Februarii contigit; siquidem sol aureis invecus quadrigis, dum mediam poli arcem mira sui splendoris claritate perfunderet, subito sub terna figura visus est fulsisse; quod mirabile prodigium rei eventu postea constat probatum. Rex dominicæ resurrectionis festa in civitate Augusta paschali gaudio solenniter erat celebraturus. Eodem anno fames prævaluit, et multa loca incendio perierunt. Bolizlawo dux Poloniæ, obitu Heinrici imperatoris augusti comperto, elatus animo viscere tenus superbiæ veneno perfunditur, adeo ut uncto etiam sibi imponi coronam temere sit usurpatus. Quam animi sui præsumptionis audaciam divina mox subsecuta est ultio. In brevi namque tristem mortis sententiam compulsus subit. Post hunc filius ejus Misuka, natu major, haut dissimili superbia tumens, virus arrogantis longe lateque diffundit. Rex vero, dispositis apud Saxoniam rei publicæ necessariis, Franciam ingressus, apud Augustam more regio pascha celebravit, atque non multo post pro adipiscendo honore imperiali ac Romanorum regno Italiam iturus, Triburiam devenit; ibique sub multo populi conventu, ordinatis sapientissime rebus, iter destinatum, una comitante regina, aggreditur; filiamque unicam unice dilectam, dilectæ ac adoptivæ sibimet sorori, Adelheidæ videlicet abbatissæ, nutriendam transmittunt. Mox quoque probata domus Reatrix advenit. Pars

ANNALES QUEDLINBURGENSES. A. 1021-1025.

duxit. Quo vero honore, ut regiam decuit prolem, quove caritatis affectu, quave diligentia ab ipsa, ac sanctimonialibus in loco præmemorato consistentibus, omnibusque sibi subditis, suscipiatur ac post-

(*Reliqua exciderunt.*)

ANNALIUM HILDESHEIMIENSIIUM CONTINUATIO.

A. 994 — 1040.

994. Filii Henrici comitis, Henricus, Udo, Sigifridus contra pyratas jussu imperatoris dimicantes. Ex quibus [unus (312) occisus, duo sunt capti.] Hseneburg (315) castrum fit habitatio monachorum (314).

995. Rex Abodritos vastavit, urbes et oppida disjecit; occurritque in auxilium Bolizlau filius Misaco cum magno exercitu, nec non Boemani cum filio alterius Bolizlau venerunt. Recepitque se rex in Saxoniam cum exercitu incolumi. Baldricus Trajectensis episcopus obiit, successitque Ansfrius laicus et comes bonæ famæ vitæque honestæ, ut de eo, apud quos vixerat, testati sunt. Johannes quoque Placentinus et Bernwardus Wirceburchensis episcopi, Constantinopolim (315) ex latere regis, ut sponsam illi inde peterent, directi sunt. Legati etiam apostolicæ sedis cum unanimitate Romanorum atque Langobardorum regem Romam invitant. Heinricus potentissimus dux Bajoariorum, cum germanam suam dominam Gerbirgam diuturno languore probatam visitaret Gandeshem, 5 Kal. Septembris cum magno dolore omnino obiit. Sclavi frequenti irruptione Saxoniam vastant. Bernwardus quoque Wirceburchensis episcopus, morbo gravi affectus, inter maris pericula obiit.

996. Indict. 9. Johannes papa obiit. Unde imperator, in Italia jam positus, rumore incitatus, præmissis quibus (316) principibus publico consensu et electione fecit in apostolicam sedem ordinari suum nepotem dominum Brunonem, Ottonis filium qui marcham Veronensem servabat, imposito nomine

Gregorii; a quo et ipse proximo sollempni pentecostes imperator et patricius consecratur. Habitu quoque cum Romanis placito, quendam Crescentium, quia priorem papam injuriis sepe laceravit, exilio statuit deportari. Sed ad preces novi apostolici imperator omnia remisit. Sed non multo post imperatore Urbe excedente, idem Crescentius dominum apostolicum, nudum omnium rerum, Urbe expulit. Imperator in Francia hiemavit. Sacellum sancte Crucis (317) dedicatur.

997. Papa Ticini, adunato complurium episcoporum concilio, prefatum Crescentium anathemate percussit. Interea Johannes Placentinus episcopus Constantinopoli remeans, Romam intronissus, apostolicam sedem factione Crescentii invaderat.

Unde ab universis episcopis Italiæ, Germaniæ, Franciæ et Galliæ excommunicatur. Imperator quoque, ut Romanorum sentinam purgaret, Italiam perrexit, summa rerum dominæ Mathildæ amitæ suæ, Quidlingaburgensi abbatissæ, delegata; in qua ultra sexum mira prudentia enituit.

998. Predictus invasor Johannes ab imperatore, cæcatus et naribus truncatus, deponitur, et Crescentius decollatus cum 12 suis ante Urbem suspenditur. Eodem anno quædam mulier in Bajoaria (318) in uno partu quinque filios enixa est.

999. (319) Mathilda abbatissa, soror imperatoris

LAMBERTI ANNALIUM CONTINUATIO.

A. 994 — 1039.

994. Wolfgangus Ratisponensis episcopus (320) obiit, cui Gebehardus successit. Filii Henrici comitis, Henricus, Uoto, Sigifridus, contra piratas pugnans; quorum unus occisus, duo sunt capti

995. Majolus abbas obiit.

996. Otto rex contra Crescentium Romam venit, ubi et Brunonem in sede apostolica constituit, a quo et ipse imperator factus est. Gotehardus abbas factus est in Alaha (321).

997. Johannes, Placentinus episcopus, sedem apostolicam invasit consilio Crescentii. Adalbertus episcopus martirizatur.

998. Crescentius ab imperatore decollatus, cum duodecim suis ante Urbem suspenditur. Joannes pseudopapa cæcatur.

999. Bruno papa, qui et Gregorius, obiit; cui

ANNALES HILDESHEIMENSES.

LAMBERTI ANNALES

Otonis secundi, obiit. Gregorius papa obiit; cui Gerbertus, idem et Silvester, successit. Ædelheid quoque imperatrix obiit (322).

Gerbertus, qui et Silvester, successit. Adelheit imperatrix obiit (333).

Tertio Otone imperante millesimus annus supercrescens statuit computationis numerum, secundum illud quod legitur scriptum: *Millesimus exsuperat et transcendit omnia annus*. Imperator Otto tertius causa orationis ad sanctum Adalberdum episcopum et martirem quadragesimæ tempore Sclaviam intravit. Ibiq; coadunata sinodo episcopia septem disposuit, et Gaudentium, fratrem beati Adalberti, in principali urbe Sclavorum Praga ordinari fecit archiepiscopum, iacentia Romani pontificis, causa petitionis Bolizlavonis Boemiorum ducis, ob amorem potius et honorem sui venerandi fratris, digni pontificis et martyris. Inde reveniens, palmarum sollemnitatem Parthenopoli festive peregit. Paschalia vero tempora votive Quindilingaburh celebravit. Pentecostes autem celebritatem digna devocione Aquisgrani feriavit. Quo tunc admirationis causa magni imperatoris Karoli ossa contra divine religionis ecclesiastica effodere præcepit, qua tunc in abdito sepulture mirificas rerum varietates invenit. Sed de hoc, ut postea claruit, ulcionem æterni vindicis incurrit. Nam prædictus ei imperator post tantæ commissionis facinus comparuit, et ei prædixit (323).

1000. Imperator ossa Karoli Magni Aquisgrani, a pluribus eo usque ignorata, invenit. Gaudentius, frater Adalberti martiris, in Praga archiepiscopus constituitur.

1001. Ind. 14. (324) Imperator natalem Christi Rome celebravit, et illo Bernwardus episcopus in epiphaniis super multis infestacionibus archiepiscopi Willigisi, et maxime de sinodo, quam in sua id est Gandeshemensi, ecclesia cum extraneis episcopis habuit, conquestus adventit: totamque ejusdem metropolitani illicitam usurpationem in præsentia Gerberti (325) pape et imperatoris tertii Otonis sinodali auctoritate prorsus annullavit. Gerbergha Gandesmensis abbatissa Idus Novembris obiit.

1001. Imperator natalem Domini Romæ celebravit.

Otone (326) III imperante, ind. 15. 1002. Imperator Otto natalem (327) Tudertine cum domno apostolico celebravit; inde Romam tendens, Salernum oppidum adiit; sed febre et Italico morbo graviter correptus, cum generali omnium contristatione 10 Kal. Februarii, proh dolor! ex hac vita morte immatura discessit. Cui Henricus dux Noricorum, vir in omni æcclesiastica perfectione præcipuus, Willigiso Mogontiacensi archiepiscopo (328) orlinante, successit. Eodem vero anno novus rex Henricus sancti Laurentii natalem Parderbrunne (329) celebravit. Et ibi domna Gunigund regalem benedictionem et coronæ impositionem a predicto metropolitano suscepit. Sed et Sophia ad Gandeshemense regimen electa, optentu principum domni Bernwardi licenciam a palligero (330) benedicendi ibidem optinuit.

1002. Otto III. imperator obiit; cui Henricus Bajoarius successit. Eggihardus marchio, regum usurpator, Poledi occisus est.

Anno 2. regnante Henricho, ind. 1. 1003. rex natalem Domini Frankanaworde, pascha autem Quindelingaburh celebravit. Herimannus Alemanorum dux regis electioni aliquandiu resistens, regie se potestati subdidit, et interventu reginæ et principum in suo honore permansit. Henricus Berthaldi comitis filius, et Bruno frater regis, et ambo Bolizlavones, Polianicus videlicet ac Boemicus, a rege infideliter majestatis rei delciant. Sed Henricus ad regem veniens et refugiens, in Givekanstin (331) custodiæ mancipatur. Stephanus rex Ungaricus super avunculum suum regem lulum cum exercitu venit; quem cum comprehendisset cum uxore et filiis duobus, regnum ejus vi ad christianitatem compulsi. Sacellum sancti Martini (332) dedicatur.

1003. Plerique principes a rege delciant; sed post modicum correcti, in gratiam recipiuntur.

Anno 3. ind. 2. 1004. rex nativitatem Domini Palidi mansit; illo ad eum episcopus Veronensis ac alii quidam primores Italici regni venerunt cum regis muneribus. Et Bruno frater regis, optentu domnæ Gislæ matris, ejus acquisivit gratiam. Incendium miserabile civitatis Papiæ.

1004. Miserandum Papiæ incendium. Bruno, frater regis, qui electioni ejus aliquandiu restiterat, in gratiam ejus rediit.

(322) *Hinc alia manus.*

(323) *Manu sæculi XV. adjectum: obitum suum celerius affuturum.*

(328) Et Bernwardo episcopo *addita manu sæc. XV. ex Vitæ S. Bernwardi cap. 58 male intellecto.*

(329) *Olim Parderbrunnemo acritum fuisse vide-*

ANNALES HILDESHEIMENSES.

LAMBERTI ANNALES.

Anno ejusdem 4. rege gloriosissimo, ind. 3. 1005. rex natalem Domini Thornburh feriavit, et in partibus Saxoniz usque ad tempus quadragesimæ habitavit, quadragesima Thielæ, pascha vero Aquisgrani celebravit. Bernharius abbas Herveldensis obiit; cui Godehardus, monachicæ vitæ, vir in sancta conversatione probatissimus, successit.

Regni vero Henrici 5. ind. 4. 1006. rex natalem Domini Palithi egit: celebritatem namque pascalis sollempnitatis Nuvimago feliciter tripudiavit. Guntherus divina pietate instinctus, renuntians seculo et pompis ejus, monachus est factus. Fames valida pene in universa terra.

Henrico regnante 6. ind. 5. 1007. rex natalem Palithi celebravit. Epiphaniam vero Gandsheim venit, et odibilem dissensionem inter Willigisum archiepiscopum et Bernwardum antistitem de eadem ecclesia prudenti ingenio sapienter diremit. Dominus vero Bernwardus in præsentia regis et archiepiscopi ceterorumque regni primorum eandem ecclesiam dedicavit, et omnem ibidem episcopalem provisionem sine cujusquam interdictione potestative celebravit.

Regni autem Heinrichi 7. ind. 6. 1003. rex natalem Domini Palidi, pascha Merseburgh, pentecosten vero Agrippine feriavit. Ludolfus Treverensis metropolitanus obiit; cui Meinzoz primiscrinii regis successit. Nohigerus prepositus monasterii beati Galli, Leodicensis præsul, ad Christum migravit. Post quem Baldericus Radasponensis vicidomnus subintravit. Gunterus monachus sancta conversatione in monasterio probatus, heremita est effectus.

Et nondum imperante 8. ind. 7. 1009. rex nativitatem Christi Salzburgh, pascha vero Augustburg peregit. Retharius Paderbrunnensis episcopus 2. Non. Marcii obiit; cui Meinwercus regis capellanus successit. Monasterium quoque Mogonciacense prætitulatum divino honore et reliquiis beati Martini futura consecratione, constructum a Willigiso archiepiscopo maximo decoris studio, 3. Kal. Septembris miserabili periit incendio.

Anno regni ejus 9. ind. 8. 1010. natalem Domini rex Palidi, pascha Radisbone celebravit. Ansfridus Trajectensis ecclesiæ antistes obiit; cuius loco Adalboldus successit.

Regnante eo 10. anno, ind. 9. 1011. rex natalem Domini Franknavord celebravit, et in capite jejunii Corbeiam venit. Ibi Bernhardus pius dux 5. Id. Februarii obiit, et in Luniburg cenobio beati Michaelis magno exequiarum planctu sepultus, quod ipse a fundamento construxerat, et in qua monachorum congregacionem adunaverat. Post quem vero filius ejus Bernhardus (334) ducatum obtinuit. His etiam temporibus Willigisus Mogontinus metropolitanus ad Christum migravit; in cujus locum Erkanbaldus Fuldensium abbas subintravit, quem noster episcopus Bernwardus Kal. Aprilis consecravit.

Henrici anno regni ejus 11. ind. 10. 1012. rex nativitatem Christi Thornburg, pascha autem Laodicie (355) celebravit. Inde vero cum summa regalis reverentia Babenberg progressus est. Ibi venerabile monasterium, ipsius domni regis nobile ac speciale studium, ab Eberhardo, primo ejusdem sedis episcopo, cum consensu et conventu omnium cisalpinorum præsulum 2. Non. Maii consecratum est ad laudem et honorem Domini nostri Jesu Christi, et preciosissimi martiris eius Georii. et

1005. Bernharius abbas Herveldensis obiit, cui Godehardus successit.

1006. Guntherus, nobilis vir de Thuringia, monachus factus est Herveldiz; sed postea ad Al-taha transivit, consilio Gotehardi abbatis. Fames valida.

1007

1008. Nothger Leodiensis episcopus obiit; cui Baldaricus successit. Guntherus monachus heremum petivit.

1009. Ecclesia major Mogontiz, quam Willigisus construxerat, incensa est ipso die consecrationis suæ.

1010. Ansfridus Trajectensis episcopus obiit; cui Adalboldus successit.

1011. Willigisus Mogontiz archiepiscopus obiit; cui Erkenbaldus [Fuldensis abbas 4. 5. 6.] successit. Abbatiam Brantho suscepit.

1012. Ecclesia major in Babenberg ab Eberhardo, primo ejusdem sedis episcopo, consecrata est. Gotehardus abbatiam Herveldensem reliquit; cui Arnoldus successit.

ANNALES HILDESHEIMENSES.

LAMBERTI ANNALES.

Regnante Heinriclo 12. anno, ind. 11. 1013. in- 1013.
carnacionem Domini rex Palidi feriavit. Postea 12

Kal. Febr. peccatis agentibus principale templum Hildineshemensis ecclesiæ diabolo insi-
diante per noctem igne succensum, sed solo divinæ miserationis subsidio velociter, Deo
gratias ! est exstinctum. Sed hoc, ah ! ah ! nobis restat lugendum, quia in eodem incendio
cum preciosissimo missali ornamento inexplicabilis et inrecuperabilis copia periit librorum.
Et rex purgationem sanctæ Mariæ Parthenopoli egit. Inde Werla veniens, gravi languore
corruptus epdomadarum 5 spatio decubuit. Christyanus Pataviensis episcopus obiit; cui
Beringerus ejus loci decanus successit. Godescalcus presbiter, nostre congregacionis præpo-
situs, obiit 17. Kalend. Augusti.

Heinriclo regnante 13. anno, ind. 12. 1014. nata- 1014. Heinricus rex cum Cunigunda regina impe-
lem Domini rex Papie celebravit. Inde committaturo riale nomen suscepit.
regali Romam pergens, imperialis coronæ diadema
a sancti Petri vicario Benedicto 6. Kal. Martias cum generali electione suscepit. Ejusque
contectalis domna Cunigunda idem Deo annuente promeruit. Sic imperator Dei gratia
factus Papiam rediit. Ibi sanctum pascha feriavit. Inde namque regrediens, pentecosten
Babenberhg festive peregit. Quo tunc privilegia (336) ejusdem loci res continentia jussit
inscribere, firmata vel sigillo (337) sue auctoritatis, et roborata apostolica jure Romani
pontificis, ut essent illorum banno firmata, regnante Christo Regi regum in eternum et
ultra.

Anno regni ejus 14. et imperii ejus 2. ind. 13. 1015. 1015. Imperator ad Polenos (340) cum exercitu
imperator nativitatem Christi Palidi egit. Et duces abiit.

Oudalricum Bœmiorum et Bolizlavum Polianorum in
pascha Mersburg ad se venturos determinavit. Oudalricus vero die statuto se pro criminis
accusati innocentia expurgandum præsentavit. Et hoc quia Bolizlavus neglexit, estatis
illius tempore cum valida suorum manu Polianiam imperator intravit. Ernst dux ex impro-
viso in venatione a suo milite Adalberhdo sagitta percussus, miserabili morte periit.
Lantbertus præliator occubuit. Hoc anno, videlicet Incarnationis Domini nostri Jesu Christi
1015. Henrico 12 (338) annos regnante, 2. jam Dei gratia imperante, cripta nostri mona-
sterii (339) indict. 13. 3. Kal. Octobr. dedicata est a Bernwardo ejusdem ecclesiæ venera-
billimo presule, et Tidericho Mimigardivurdensis ecclesiæ dignissimo antistite, et ab
Ekkiharo Slieswicensis civitatis venerabili episcopo, in honore Salvatoris Domini nostri
Jesu Christi, et ejus Genitricis perpetuæque Virginis, et ad singulare patrocinium beati
archangeli Michahelis totiusque miliciæ cœlestis.

Regnante eo 15. et imperante 3. anno, ind. 14. 1016. Grando magna fuit, et multi fulmine exusti-
1016. imperator Christi nativitatem Patherbrunne sunt.
celebravit. Magnæ molis grando venit, et plurimi
fulmine exusti perierunt. Wigmannus comes 2. Nonas Octobris est occisus.

1017. ind. 15. imperator natalem Domini Palidi 1017. Megingoz Treverorum episcopus obiit; cui
egit. Eodem anno rursus Polianiam cum exercitu Boppo successit. Imperator contra Polenos (341)
intravit. Meingoz Treverensis episcopus obiit; cui iterum exercitum duxit.
Boppo successit. Æid Misnicensis præsul obdor-
mivit; post quem Hildivardus subintravit. Liudolfus presbiter 4. Non. Aug., Godescalcus
presbiter et decanus 9. Kal. Octobris obierunt.

Imperante 5. sui imperii anno ind. 4. 1018. impe- 1018.
rator natalem Christi Patherbrunnem, pascha Ba-
benberg egit. Henrichus marchio Bajoariorum subitanea morte præventus obiit. Eo anno
domnus Bernwardus episcopus tempore quadragesimæ Goslare, præsentate imperatore cum
episcopis ceterisque regni primoribus sinodo habita, Godescalcum, Eggihardi præsjdis
filium, et Gerdrudam, Egberhdi comitis filiam, separavit. Maccho presbiter 6. Kal. Maii
obiit.

ANNALES. HILDESHEIMENSES.

LAMBERTI ANNALES.

Inperante Heinricho 6. sui inperii anno, ind. 2. 1019. imperator natalem Domini Werziburg celebravit; postea cum exercitu contra Bernhardum ducem ad castellum Scalzburg perrexit, ibique, Deo gratias! omnia in pace constituit. Eo anno in pascha papam de Roma Bavenberg hospicio suscepit.

1020. ind. 3. imperator nativitatem Domini Hammerstein egit. Heriberhtus archiepiscopus Colonia mortalem vitam 17. Kal. Aprilis in angelicam mutavit; in cuius locum Biligrinus subintravit. Erkembaldus Mogontia metropolitanus 15. Kal. Septembris sustollitur, post quem Aribo, vir sanctae ecclesiae probatissimus, substituitur.

Anno imperii Heinrici 8. ind. 4. 1021. incarnationem Domini imperator Regenesburg feravit. Ingens terre motus in Bajoariae partibus 4. Id. Maii, hora 10. diei, feria 6. post ascensionem Domini contigit.

Imperii anno 9, ind. 5. 1022. natalem Domini imperator Thorneburh quievit. Thiedricus Mimingardivordensis episcopus 10. Kal. Febr. obiit; cui Sigifridus Parthenopolitanus abbas successit. Thiedricus Mindensis praesul 11. Kal. Mart. discessit. Post quem Alberichus, ejusdem loci praepositus, est electus, sed morte praeventus nec consecrationem accepit, nec in cathedram pervenit. Sigiberhtus vero in episcopatum intravit. Dominus Bernwardus Hildenesheimensium venerabilis antistes 12. Kal. Decembris ad Christum migravit:

Cui Deus eterni praestet consortia regn.,

Vivens arce poli sit socius Lazari. Amen.

In ejus loco domnum Godehardum, Herfeldensium et Althensium prius abbatem, sanctae ecclesia sibi suisque utiliter subrogavit.

Hoc (342) anno, videlicet incorporati verbi 1022. regni vero Heinrici imperatoris 21. ordinatione autem domni Bernwardi hujus ecclesiae presulis venerandi 31. indictione 5. 3. Kal. Octobris, hujus monasterii oratorium a praefato antistite cum summo decoris studio ad utilitatem monachicae vitae constructum foras muros Hildenesheimensis urbis situm, dedicatum est, insuper cum omni devocione ecclesiasticae religionis consecratum, in honore Salvatoris Domini nostri Jesu Christi et ejus Genitricis semperque Virginis Mariae, ac salutariferi ligni adorandae et vivificae crucis, et ad speciale patrocinium sancti Michaelis archangeli, totiusque militiae caeli, et ad laudem veneracionis omnium sanctorum Dei, a venerando ejusdem ecclesie provisoro Bernvardo, et ab honorabili Unewano archipraesule Hamaburgensis ecclesiae, ab Ekkihardo quoque Sliesviccensi episcopo, ab Bernhardo (343) quidem Aldenburgensis ecclesiae reverentissimo antistite, ad ecclesiasticae pacis munimen et ad christianitatis salutem et defensionem. Et in tantum predia et res eodem loco pertinentia sunt banno auctoritatis eorum stabilita, ut si quis inde vi aut sponte aliqua diriperet, perpetua damnacione subjaceret, et perpetuo anathemate damnatus, et de terra viventium deletus, qui huic loco esset in aliquo obnoxius et contrarius. Fiat, fiat, fiat.

Hoc fiat verum Christo regnante per evum.

Sed mox ejusdem monasterii habitaculum commissum est ad regendum abbatis officio Goderamno, cenobii sancti Pantaleonis preposito.

Quod pie nam rexit hoc mundo quamdiu vixit.

1019. Imperator papam Babenberg suscepit hospitio.

1020. Heribertus Coloniensis archiepiscopus obiit, cui Pilegrinus successit. Erkembaldus Mogontia (314) archiepiscopus obiit; cui Aribo successit.

1021. Ingens terrae motus factus est in Bajoaria.

1022. (345) Dominus Bernwardus Hildenesheimensis episcopus obiit [12. Kal. Decembris 4. 5.]; cui (346) Gothehardus Althaus abbas successit [4. Non. Decembris ordinatus 4. 6.]

ANNALES HILDESHEIMENSES.

LAMBERTI ANNALES.

Itanus archipræsul obiit. Cui Hunfrithus, vir per omnia ad usum sancte ecclesiæ probatissimus, successit. Arnolfus Halberstatensis episcopus obiit; cui Eranthog Fuldensium olim abbas successit. Bernhardus (348) Haldenburgensis antistes abstollitur; post quem Reinoldus subinfertur. Dominus Godehardus prima post ordinationem suam ætati pulcrum monasterium in australi (349) parte principalis nostræ ecclesiæ honorifice fundendo inchoavit. Wolframnus de eadem congregatione electus domno Godehardo successit. Liudolfus comes obiit.

1024. ind. 7. Heinrichus imperator nativitatem Christi Babenberg, pascha Parthenopoli, pentecosten vero Goslare honorifice celebravit. Qui postea Gruna venit, et ibi languore correptus decubuit: et cum tocius regni merore, ah! ah! 3. Idus Julii hominem deposuit. Sed 22 annis, epdomadis 5 et 1. diem regnavit. Anima ejus requiescat in pace.

Det (350) requiem anime, qui cuncta gubernat ubique!

Huic namque 6. Idus Septembris Cuonradus regnum subintravit. Senior noster Godehardus curtem suam ad orientalem partem nostre civitatis, in loco qui dicitur Sulza fabricavit.

1025. ind. 8. Cuonradus rex natalem Christi Mindo cum ingenti gloria et leticia peregit. Ibi etiam plurimos, qui prædicte ejus electioni non intererant, obvios habuit, omnesque sibi devotos in gratiam recepit. Pascha vero Regenesburh celebravit. Dominus Godehardus montem spetiosum in occidentali parte civitatis nostre incolere cepit, quem postea titule ac nomini sancti Mauricii summi sui patroni dedicavit.

1026 (351). ind. 9. Cuonradus rex natalem Christi Lindburg celebriter feriavit. Wolframnus Altahensis abbas obiit. Cujus in locum Ratmundus est electus, et Dei gratia consecratus. Pater Godehardus hoc anno prædictum novum nostrum monasterium in occidentali parte nostræ principalis ecclesiæ 17. Kal. Septembris in honore passionis, resurrectionis, ascensionis Christi sollemniter consecravit. Ekkilhardus Sliesvicensis episcopus obiit. Cui Rodulfus, de Coloniensi clero electus, successit.

1027. ind. 10. Cuonradus rex in pascha Romæ imperator factus est. Et filius ejus Heinrichus rex dux Bajarie esse cepit. Sinodus generalis in Franconovurdi episcoporum 22. præsentate Cuonrado imperatore, in qua dominus Godehardus diocesim suam super Gandeshemensse territorium canonicè retinuit, testimonio 7 episcoporum, Brunonis Augustensis, Eberhardi Bavenbergensis, Meginwreci Paterbrunnensis, Meginhardi Werziburgensis, Hildiwardi Citicensis, Sigiberthi Mindensis, Brunonis Mersiburgensis. In hac sinodo Gebehardus juvenis, frater imperatoris, arma compulsus deposuit, et clericalem tonsuram accepit. Wiggerus presbiter nostræ congregationis obiit.

1028. ind. 11. Imperator incarnationem Domini Regenesburg celebravit. Mogontinus archiepiscopus Aribo in Geizlethe (352) sinodum generalem cum suis suffraganeis episcopis habuit, in qua inter cetera ecclesiastica quidam homo ingenuus de homicidio Sigetriddi comitis incusatus, candenti se ferro expurgavit, qui ex decreto synodali post duas noctes probatus, illesus apparuit. Misako, qui jam per aliquot annos regnum Sclavorum tyrannice sibi contra imperialem usurpabat majestatem, orientales partes Saxonie cum valido suorum exercitu violenter invasit, et incendiis ac deprædationibus peractis, viros quosque trucidavit, mulieres plurimas captivavit, parvulorum innumerabilem prorsus multitudinem miserabili

episcopus factus est Halberstatensis; Richardus (353) factus est abbas Fuldensis.

1024. Heinrichus secunus rex imperator obiit; cui successit Cuonradus.

1025.

1026.

1027. Cuonradus rex imperator factus est in pascha. Gevehardus, frater imperatoris, coactus est ex laico clericus fieri

1028. Heinrichus, imperatoris filius, rex factus est Aquisgrani per Pilegrinum Colonicensem archiepiscopum.

ANNALES HILDESHEIMENSES.

LAMBERTI ANNALES.

inauditaque mortificatione cruentavit, et per semetipsum suosque, immo diaboli satellites, nimiam crudelitatis sevitiā in Christianorum finibus Deo inspiciente exercuit.

1029. ind. 12. Imperator natalem Christi Inglenheim peregit. Brun Augustæ civitatis, frater Henrici imperatoris, obiit. Cui Eppo regius capellanus successit. Generalis sinodus in Palithi præside imperatore cum episcopis 11, in qua iterum Mogontinus archipræsul domnum Godehardum super Gandesheim inquietare cepit. Werinherus Argentinæ præsul e mundo migravit; post quem Willehælmus reginæ archicapellanus subintravit. Legati Liutiziorum Palithi ad imperatorem venientes, ejus juvamen contra Misakonem tyrannum petierunt, seque ei fideliter servituros promisurunt. Et mentita est iniquitas sibi.

1030. ind. 13. Cuonradus imperator cum exercitu fuit in Ungaria. Goderamnus primus Hildenesheimensium abbas 2. Kal. Julii obiit, cui Ædelberhdus

Herocampiæ (354) montis sancti Johannis Baptistæ præpositus, juste conversationis monachus, successit; et in proximis 8. Kalend. Januarii consecratus est a domno Godehardo ad principale altare sanctæ Hildinesheimensis ecclesiæ. Hoc anno domnus Godehardus episcopus et Aribo metropolitanus Mogontinæ inter se invicem super Gandesheim reconciliati sunt. Nam ipse metropolitanus patrem Godehardum secreto convenit, seque super eadem parochia errasse confitendo nuntiavit, et omnem fraternam satisfactionem, sed et de præterita lite perpetuam taciturnitatem sub vero Christi et ecclesiæ testimonio promisit; sibi priora errata per Deum remitti suppliciter petiit. Istud ergo hic ideo veraciter inscribitur, quia ipso domino Godehardo sepius idem in suo sermone publice protestante verum esse comprobatur. Uewanus Hammaburgensis archiepiscopus obiit; cui suus præpositus Liebizo successit. Æcclesiam etiam pulchram in Holthunon (355) in honore sancti Benedicti abbatis, monachiæ conversationi aptam, fundavit.

1031. ind. 14. Cuonradus imperator natalem Domini Patherbrunnen et pascha Nuvimago feriavit. Eodem anno imperatoris filius Heinrichus rex et ipse dux Bajoariæ, et Stephanus rex Ungaricus, cum juramento invicem firmaverunt pacem. Et Henricus, Stephani regis filius, dux Ruizorum, in venatione ab apro discissus, periit flebiliter mortuus. Imperator cum parvo Saxonum exercitu Sclavos autumnali tempore invasit, et Mysachonem diu sibi resistantem regionem Lusizi cum aliquot urbibus et præda, quæ prioribus annis in Saxonia facta est, restituere pacemque juramento firmare coegit. Qui Mysecho post mensis tantum spatium a fratre suo Bezbrimo subita invasione proturbatus, et ad Oudalricum in Beheim fugere est compulsus. Sed idem Bezbrimo imperatori coronam cum aliis regalibus, quæ sibi frater ejus injuste usurpaverat, transmisit, ac semet humili mandamine per legatos suos imperatori subditurum promisit.

(356) Arnolfus pater monasterii Herveldensis, precipuus in divinis et humanis rebus, quorundam fratrum eo loci cujusdam criminis objectione accusatus, miserabiliter proprio honore est privatus. In cujus loci vicissitudinem subrogatur Bardo, procurator cœnobii Wirdunensis, suggestione Gislæ imperatricis. Eidem vero Bardoni successit Geroldus Fuldensis monachus. Wiggerus Vardensis episcopus obiit, post quem Thietmarus intravit. Eodem anno piæ et venerabilis memoriæ Aribo Mogontiacensis archiepiscopus causa orationis Romam adiit; indeque digrediens, Cumis 8. Id. Aprilis, ah! ah! ex hac vita migravit; cujus honoris principatum optinuit Bardo, tunc nuper prælatus abbas Herfel-

1029. Bruno Augustensis episcopus obiit, cui Eppo successit. Werinherus Argentinæ episcopus obiit, cui Willihelmus successit.

1030. Cuonradus imperator Ungariam cum exercitu intravit.

1031. Arnoldus abbatiam Herveldensem perdidit; cui Bardo successit. Sed is post dimidium annum Ariboni, Mogontino archiepiscopo, defuncto successit; Rudolfus vero abbatiam (357) iterum suscepit.

ANNALES HILDESHEIMENSES.

LAMBERTI ANNALES.

1032. ind. 15. Chuonradus imperator natale Domini Gosleri, pascha vero Seliganstad celebravit. Hoc anno Bezbriem ob inmanissimam tyrannidis

sua sevitiā a suis, et etiam non sine fratrum suorum machinatione, interfectus est. Sed Miseko statim domum rediit; qui cognoscens sibi propter immoderatam sui insolentiam, quam prioribus annis exercuit, omnia quæ perpessus est, merito evenisse, legatos suos ad imperatorem destinavit, tempusque semet præsentandi condigneque satisfaciendi postulavit. Et postmodum imperatore consentiente Mersburg venit, et semet Non. Julii in imperatoriam potestatem, coronæ scilicet ac tocium regalis ornamentis oblitus, humiliter dedit. Quem imperator clementius, quam ipse opinaretur, suscepit, eique et ejus patrueli cuidam Thiedrico regnum, quod ipse solus ante possederat, divisit; quod ipse tamen postea solus iterum sibi usurpavit. Oudalricus vero, eodem regali jussione invitatus, venire contempsit. Quem imperator postea Wirbeni (358), ubi contra Liutizios pacificandi regni gratia concessit, ad se venientem et etiam ratione convictum, de insidiis quoque, quas ipsi imperatori fecit, ante biennium confessum, in exilium transmissit. Sigifrithus Mimigardevordensis ecclesiæ præsul 5. Kalend. Decembris obiit, cui Herimannus Coloniae præpositus successit. Liebizo Hammaburgensis archiepiscopus 8. Kalend. Septembris obiit, cui Herimannus Halberstatensis cenobii præpositus successit. Arnolfus abbas Herocampiae 5. Kalend. Januarii obiit, et ad Gellingæ sepultus, qua tunc gratia manendi habitavit; sed inde post tres dies totidemque noctes deductus, et de terra effossus, ex præcepto Rondolfi sui successoris, Herfeldiæ in ecclesia sancti Michaelis est tumulatus. Wiggerus presbyter et præpositus 5. Kalend. Aprilis obiit (359).

1033. ind. I. Imperator natale Domini Patherbrune, pascha Neumago egit. Et æstivo tempore Burgundiam cum exercitu properans, Oudonem diu sibi resistantem, qui eandem regionem sibi contra imperatoris voluntatem tyrannice usurpaverat, obvium suscepit; acceptisque ab eo de pace juramentis et obsidibus, pacifice rediit. Eodem etiam anno ad castellum Wirbine Liudgerus comes, et Thiedof, et Wolveradus, cum aliis 40 occisi sunt. Piæ memoriæ Cunigund imperatrix 5. Non. Martii obiit. Eclipsis solis 3. Kal. Julii, feria 6. natali sancti Petri apostoli, hora diei 6. accidit, imperatore tunc placitum cum primoribus regni tractante in Merseburg civitate. Dedicatio monasterii sancti Michaelis archangeli in Hildenesheim 3. Kal. Octobris per Godehardum, ejusdem loci episcopum, cum maxima frequentia populorum. Incendium Altahensis monasterii 6. Kal. Martii.

1034. ind. 2. Imperator nativitatē Christi Mindo, et pascha Reinesburg feriavit. In natale Domini ad eum legati diversarum gentium cum optimis multimodisque muneribus venerunt; ibique Hildericho, qui Altmannum interfecit, intercessionē imperatricis et episcopi Halberstatensis, incolomitas vitæ et repetitio patriæ conceditur. In pascale vero festivitàte Oudalricus Boemiorum dux, optentu imperatricis et principum, in gratia de exilio domum redire promeruit, et ducatus sui medietatem, suo fratre Gerniro medietatem retinente, suscepit. Udo juvenis, filius Ottonis comitis de Hamerstein, obiit. Imperator iterum hoc anno Burgundiam cum grandi exercitu intravit, et Oudonem item resistantem fugavit, eandemque regionem fidelibus suis, qui ei fidem juramento firmabant, commendavit. Meginhardus Werziburgensis præsul ad Christum migravit, post quem Bruno, patruelis imperatoris, subintravit, a Deo datus (360). Warmundus Constantiæ antistes obiit; cui frater ejus Eppo, regius capellanus, successit. Plura et insolita bella inter Liutizios et nostrates ad oppidum Wirbini exorta sunt, in quibus de nostris quidam interfecti sunt, et plerique sauciati. Peccatis etiam nostris ah! ah! coram Deo promerentibus, laudandum et honorabile exercitium venerabilis viri Bernwardi episcopi, monasterium scilicet sancti Michaelis archangeli, Kal. Junii in vigilia pentecosten ad vesperam fulmine combustum, et miserabiliter est deterioratum. Misacho Polianorum dux inmaturo morte

1032. Arnoldus, amissa abbatia Herveldensi, obiit in Gellingin (361).

1033. Cunigund imperatrix obiit. Imperator exercitum duxit in Burgundiam contra Udonem.

1034. Albuwinus, præpositus Herveldensis, abbas factus in Niunburg (362).

ANNALES HILDESHEIMENSES.

LAMBERTI ANNALES.

interiit, et cristianitas ibidem a suis prioribus bene inchoata et a se melius roborata, flebiliter pro dolor! disperiit. Prædictus quoque Oudalrichus Boemicus dux, post reversionem fratre cæcato, filio lugato, item sacramenta refringens infidelitati instituit, et tandem in cena residens, cibo potuque suffocatus extabuit. Quia ergo jus fasque contempsit, et post tam plura juramenta priscis iterum insidiis consensit, unde fidelibus Christi salubris providetur refectio, inde illi justa pro pravis suis meritis venit interfectio. Eodem anno Thietmarus Vardensis episcopus 7. Kal. Julii ad Christum migravit.

(363) Post quem Bruno, frater Friderici comitis, Nienburgensis et Mægetheburgensis abbas subintravit. Eidem vero Brunoni in Nienburg Albwinus in philosophica arte eruditissimus, Herfeldiæ præpositus, qui fuit ibidem antea scolæ magister famosissimus, successit. In Mægetheburg autem Sidæc de eadem ecclesia electus substituitur. Eodem anno Thiedricus comes Orientalium a militibus Ægghardi marchionis in proprio cubiculo facta salutatione circumventus, in dolo 13. Kal. Decembris occiditur. Cujus dignitatem honoris Dædi, filius ejus, obtinuit, qui postea Oudam, Willihelmi Turingorum prætoris viduam, in conjugium ascivit. Hezo Palatinus comes a sua concubina nomine Tiethburga veneni poculo, ut fertur, defraudatus, periit flebiliter mortuus, et ad Augustam transportatus et in ecclesia sancti Oudalrici est sepultus 16. Kal. Junii. Ekberthus comes 5. Kal. April. obiit.

1035. ind. 3. Chounradus imperator nativitatem Christi cum decentissima suorum frequentatione Goslare celebravit; quo ad eum diversarum gentium legati cum muneribus convenerunt; qui inde,

ut imperatoriam majestatem oportebat remunerati, abierunt. Ubi etiam prædicto domno Albwino abbatiae dignitatem in ipsis Kal. Januarii commendavit. Et Chuonradum Alberici filium exilio reum majestatis deputavit. Tempore quadragesimali urbs Wirbini a Luitiziis capitur, et præsidium Dædi comitis captivum diducitur. Incendium Degarensis (364) monasterii 5. Kal. Marci. Imperator pascha Paderbrunne feriavit; ascensionem Domini Seli ganstad, pentecosten vero Bavenberg egit. Unde expeditionem suam in Liutizios serio mandavit. Ibi etiam Heinricho regi, filio imperatoris, filia Chnut regis Danorum juramentis desponsatur; et Otto de Suinvourdi ibidem Mathildem, filiam Bolezlavonis Polianorum ducis, sibi desponsavit. Imperator cum validissimo exercitu regionem Liutiziorum intravit; quam longe lateque incendiis et populationis devastavit. Eodem anno Herimannus Hammaburgensis metropolitanus ex hac vita migravit. In cujus locum Adelbrandus (365) regius capellanus intravit; qui cum summo suorum sive conprovincialium gaudio a suis suffraganeis episcopis sabbato ante nativitatem Christi, in vigilia sancti Thomæ apostoli, prespiterii honorem, et in crastinum pontificalem promotionem accepit honorifice. Opperthus Elewangensium abbas obiit; cui Rihhardus Fuldensis monachus successit. Mærksuht Wongerestorpiensium abbatissa 2. Kal. Novemb. obiit; postquam Alberad, Molinbechien-sis prius abbatissa, machinatione Sigiberhti Mindensis episcopi idem regimen suscepit, tota congregatione nimium renitente. Hiemali tempore Chnuht, rex Danorum et Anglorum, in matura morte præventus obiit, et christiana religio ab ipso fideliter excolta periclitari cæpit. Sed filius ejus Junior, Hærdechunt nomine, regnum ipsius post eum consensu provincialium obtinuit. Oula sanctæ commemorationis abbatissa de Confengon (366) obiit 14. Kal. Octob. Bruno comes obiit 14. Kal. Jun.

1036. ind. 4. Imperator cum summa suorum principum frequentia nativitatem Christi Argentine magnifice celebravit; purificationem vero sanctæ Mariæ Augustburg egit, ubi et publicum cum cunctis circumjacentium regnicum primoribus conventum habuit, in quo patrueli suo Chuonrado ducatum

1035. Rodulfus, abbas Herveldensis, ordinatur episcopus Podelbrunnon cui Meginherus, vir venerabilis, successit.

1036. Piligrinus Coloniensis archiepiscopus obiit; cui Herimannus successit. [Eodem anno ædificatum est monasterium Scothorun in Erfordia per donum Waltherum de Glieberg; ibidem sepultus. 4. 5.]

ANNALES HILDESHEIMENSIS.

LAMBERTI ANNALES.

taendi confugit. Imperator pascha Engilenheim feriavit. Deinde Triburiam tendens, generali ibidem sinodo præsedit, in qua germanitas episcoporum priora decreta redintegravit, et etiam quedam ad firmamentum sanctæ ecclesiæ necessaria conformavit. Ibidem etiam prædictus Otto cogente sinodo Mahthildem sibi desponsatam juramento a se abaligenavit. Ascensionem Domini imperator Paderbrunne peregit; pentecosten vero nativitatemque sancti Johannis Niumago, et ibi filio imperatoris Heinrico regi venit regina, Cunihild nomine, quæ ibidem in natali apostolorum regalem coronam accepit, et mutato nomine in benedictione Cunigund dicta est. Æstivo etiam tempore imperator regionem Liutiziorum cum exercitu intravit. Sed Dei gratia omnibus pro suo velle dispositis, acceptis obsidibus et innumerabili pecunia, in pace remeavit. Meinwercus Patherbrunensis episcopus Non. Junii obiit. Cui Ruodolfus Herveldix abbas successit. Sed dominus Meginherus ejusdem loci decanus, plurali utilitatis studio imbutus, sanctæ quidem conversationis monachus, Herveldix primatum ejusdem dignitatis obtinuit. Bruno Mersburgensis præsul Id. Aug. sustollitur, post quem Hunoldus Halberstatensis præpositus subinfertur. Thiedricus de eodem ibi cœnobio præponitur. Sanctæ Agrippinensis ecclesiæ metropolitanus venerandæ memoriæ Biligrinus, ad omnia in divinis et humanis perstreuus, 9. Kal. Septembris ad Christum migravit. In cujus locum nobilissimæ indolis juvenis Herimannus, ejusdem æcclesiæ archidiaconus, sed regius capellanus et Cisalpinus cancellarius, cum inenarrabili gaudio piorum omnium intravit. Branthohus Halberstatensis pontifex 6. Kal. Septembris discessit, cui Burghardus imperialis cancellarius honorifice successit. Sigeberhtus Mindensium præsul spiritum efflavit 6 Idus Octobris; post quem nobilis prosapiæ tyro Bruno nomine, regalis capellanus, cum generali congratulatione quorumque Christi fidelium idem antistiticium cœlesti benedictione accepit. Gozmarus Asneburgensis episcopus 4. Id. Decembris obiit, cui Albericus regius postsequetaneus successit. Dominus Godehardus, Hildeseimensis episcopus, Brunonem Mindonensium præsulem, et Burghardum Halberstatensem pontificem, 15. Kal. Januar. sabato ante natalem Domini in Halberstat presbiteros ordinavit.

1037. ind. 5. Imperator natalem (367) Christi Verone honorifice celebravit. Et imperatrix cum filio rege et nuru eodem dies Imbripoli feriavit. Tunc in natali sancti Stephani protomartyris Bur-

ghardus præsul Halberstatensis pontificalem benedictionem a Bardone Mogontiaci metropolitano suisque suffraganeis Heliganstedi honorifice percepit. Imperator post natalem Domini in Salerno opido generalem conventum de re publica cum Cisalpinis nostrisque primoribus habuit; in quo Mediolanensis archiepiscopus imperatori contrarius comprehenditur, et Bopponi Aquilegensi patriarchæ servandus committitur; a quo fuga lapsus, palam rebellare cepit. Quem imperator et vestigio cum exercitu insequutus, urbem per totum subsequentem annum cum locius periculo exercitus obsedit. Bruno Mindensis præsul in sancto die pentecosten episcopalem unctionem ab Herimanno Agrippinensi metropolitano in campo juxta Mediolanum, astantibus imperatore et rege cum quampluribus regni primoribus, condigne suscepit. Eodem die inibi magna tonitrus fulgurisque exorta collisio hora diei sexta, de exercitu imperatoris non minus 60 viros, ut dicitur, cum inenumerabili equorum armentorumque multitudine peremit; sed et sequenti die hora eadem etiam aliquos ademit. Plurimos quidem varios et etiam insolitos difficilium rerum eventus per hanc æstatem exercitus noster in multis ibidem sustinuit.

Placentinus, Cremonensis, Vercellensis, alii etiam episcopi, quidam majestatis rei, quia cum prædicto archiepiscopo et Oudone tyranno sæpe memorato contra imperatorem consenserant, captivi ad nos in diversa loca exiliati sunt. Prenominatus ergo Oudo, imperatore Italiæ partes procurante, Luthuringiam juxta marcam Gazelonis ducis ejusque filii Godefridi tiranice invasit, et civitatem, quæ Bera (368) dicitur, injusta præsumptione occupavit; juxta quam ab hisdem ducibus occupatus, consertoque præliõ inter primos inglorius occu-

1037. Incensum est monasterium Herveldese. Gozelo dux Odonem comitem occidit, et cum eo ad sex milia (369) homines.

ANNALES HILDESHEIMENSES.

LAMBERTI ANNALES

quod sibi usurpans affectabat, spoliatus. Nostræ æclesiæ dæcanus Tadio 11 Kal. Februar. obiit, pater in Christo venerabilis et piis omnibus semper memorabilis. Hagano diaconus, regius capellanus, 10. Kal. Marc. moritur, et in Herveldia sepelitur. Sigifridus comes et Dangmarus comes obierunt.

1038. Imperator cum nobilissima sui familia natiuitatem Christi Parmæ celebravit; qui urbani ex levi causa sancto die natiuitatis Domini ad vesperam

1038. Gotehardus Hildenesheimensis episcopus obiit; cui Diotmarus successit.

certainen inierunt, in quo de exercitu quamplures, sed præcipue tres ex clientibus regiis, Chonon, Magnum, Suiegerum, peremerunt. Pro qua ergo insolentiæ temeritate in crastinum diluculo ipsi simul cum civitate omnibusque suis, preda, igne, ferro perierunt. Pascha vero imperator sine quavis molestia in castello Spella (369') pacifice feriuavit. Predictus quoque Mediolanensium metropolitanus ab apostolico pontifice post justas crebras ammonitiones communi episcoporum decreto in paschis anathematizatus, et a cetu fidelium est segregatus. Qui nihilominus in sua obstinatione perduravit, et imperatori pro posse in omnibus per præsentem et etiam subsequentem annum incommodavit.

Et tempore venerandæ memoriæ sanctus noster pontifex Godehardus 3. Non. Maii, videlicet feria 6. post ascensionem Domini ex hac vita subtractus, ad eternam cum Christo perenniter victurus migravit, nobisque miseris immensam mesticiam discessu suo contulit. Quem vere ad Deum precessisse non discredimus; hoc tamen, quod sancta ejus ammonitione fructiferaque virtutum præstentatione præsentiaiter privamur, merito semper ingemimus. Qualis namque meriti esset, unusquisque in suo fine cognoscere potest; quia, sicut scriptum est, unusquisque in suo fine cognoscitur. Satis quoque est apertum, illum habere magnæ præconia meritorum, cum in ejus obitu tam mirifica signorum gesta patefecit Deus in miraculo. Illud vero quamquam sit cunctis Christi fidelibus notum, vera experientia relationum tamen ob ejus sanctitatis testimonium hic continetur inscriptum (370).

In cuius locum dominus Thietmarus regius capellanus successit, ad omnia in divinis et humanis feliciter perstreuus, a Bardone metropolitano Mogontiæ 13. Kal. Septembris Larensheim est consecratus. Liudolfus comes, privignus imperatoris, 9. Kal. Maii in matura morte obiit. Et ejus frater Herimannus, Alamanniæ dux, subita infirmitate præventus, bonis flebilis omnibus 16. Kal. Julii denotavit. Nobilis etiam nostra regina Gunhild 15. Kal. Augusti ex hoc mundo migravit; cujus intempestativus obitus quam plurimos cujusque ordinis per christianum imperium contristavit. Sigifridus prætor Palatinus (371), frater Brunonis episcopi Mindonensis, 7. Kal. Maii moritur, et in Wimilaburg (372) tumulatur.

1039. ind. 7. Imperator natalem Domini Goslaræ cum reverentissima principum sui congratulatione decentissime tripudiavit, ubi et legatos cunctarum adjacentium regionum cum debitis vectigalium professionibus in augmentum suæ magnificentiæ suscepit, quosque, ut imperialem munificentiam decebat, tam sui quam optabant gratia, quam et rerum habundantia donatos pacifice remisit. Ibi etiam inter cetera institutionis suæ decreta Alberadæ abbatissæ de Molinbach abbatiam Wongeresthorp invito Brunoni episcopo resignari præcepit. Quam tamen idem episcopus post pascha vel spontaneam vel invitam ab eadem dignitate sub abrenuntiatione publica desistere fecit.

1039. Cuonradus imperator obiit Trajecti (373) feria secunda in pentecoste; cui Heinricus tertius, filius ejus, successit. Richardus abbas Fuldensis obiit, cui Sigewart successit. Regenbolt Spirensis episcopus obiit; cui Sibicho successit.

Purificationem sanctæ Mariæ imperator Alstedi egit, sicque compendioso itinere peragrata Orientali Saxonia, rebusque pacificatis, Nuvimagon tetendit; ibique tempus quadragesimæ et sanctum pascha et ascensionem Domini, podagra laborando, consedit. Inde ad celebrandum pentecosten Trajectum venit, et ibi quidem in summa læticia sanctum diem, scilicet in regalis diadematis decore procedendo, peregit. Sed sequenti die, feria 2. hora

ANNALES HILDESHEIMENSES.

LAMBERTI ANNALES.

diei 6. 2. Non. Jun. mense reficiendi gratia assidens, subita defeccione præreptus, vixdum confessionis sententia prolata, flebiliter expiravit. O ergo occulta divinæ dispensationis judicia, admiranda pariter et metuenda, qui priori die maximo mundialis pompæ tripudio rex et imperator orbis coronatus processit, posteriori ah! ah! die viam universæ carnis ingressus, cinis vermisque futurus, discessit; nisi quod vere speramus, quia quicquid carnaliter contraxit negligentæ, pro hoc in defensionem animæ supplicatio intervenit ecclesia: Sed ut quidam ait:

O nil gnara sui mortalia pectora fati;

Verum ut verius dicamus, o dura, et ut in pace loquar, prorsus insensibilia humani generis corda! quia in quo viro pene tocus orbis capud virtusque concidit, ad ejus obitum tam subitum tamque periculosum sane nullus ingenuit.

Hunc rector regum Dominus soletur in evum,

Cum pueris Habrahe vivat et in requie.

Sed filius ejus dominus Heinrichus, in omni quidem virtutum exhibitione perstrenuus, ante scilicet in specialem regni monarchiam generali cleri populique prælectione coronatus, nunc autem sine quavis contradictionis molestia, summa christianismi concordia, solio patris, Deo gratias! est intronizatus.

Quem Deus in finem conservet rite senilem,

Et placidus placito sit pius ipse suo.

Chonradus Carentinorum dux, patruelis Chonradi imperatoris, 13. Kal. Aug. immatura morte, regio morbo diu fatigatus, discessit. Eodem die venerandæ memoriæ Rihhardus abbas Fuldensis obiit; in cujus locum Sigewardus juvenis, ab ipso eo loci in divino servimine regulariter et etiam sapienter enutritus insedit. Hisdem diebus Radulfus abbas de Diuzi (374) obiit. Pie in Christo venerabilis memoriæ domna Sophia 6 Kal. Februarii obiit. Sed huic in Gandeshein soror ejus Adalheht Quidelingensis domna successit, et abbatiam Æsnidi (375) Theophanu neptis earum obtinuit. (376)

Senior noster Thietmarus episcopus post obitum prædictæ domnæ Sophiæ decimas super Gandeshem circumjacentesque villulas, quas ipsa a nostris senioribus in beneficium habuit, in suam vestituram recipi jussit. Cui Bezoca preposita cum suis fautoribus frivola machinatione restitit. Hasmet decimas ipse modo, abbatissa adveniente, pontificali auctoritate repetivit, easque per manum advocati Christiani comitis cum digna satisfactione in proprium sine quavis interdictione 5 Kal. Octob. recipit in choro aquilonali; quas post eadem altari et abbatissæ beneficii gratia, quandu ipse vivat, repræstitit, pro eo scilicet censu, quem sancte memoriæ Bernwardus episcopus ibidem instituit. Testes Herimannus archiepiscopus Colonie cum suis quatuor clericis, Bodo noster decanus, Ællio, Wolfherus Volcawardus, Reinbertus, Wolferus, Liudierus, Merkbardus, Werinus, Rihdagus, Thietmarus, Imezi, Adeldagus, Liudierus, Warmund, Wolferus, cum aliis multis laicis, Thietmarus comes, Uodo comes, Tiedricus comes.]

1040. ind. 8. Novus rex noster incarnationem Domini Radisbone decenter egit, et purificationem sancte Marie Auguste degens, placitum habuit cum Cisalpinis primoribus de rei publice stabilitate. (377)

ANNALIUM HILDESHEIMENSIVM CONTINUATIO. A. 1041-1108.

1041. ind. 9. Heinrichus rex duces Boemæ Fratilaum bello petit; sed multis proceribus et militibus in præstructione silvæ citra et ultra occisis vel captis, nil dignum efficere potuit. Petrus quoque, Ungariorum rex, eidem duci (378) contra Heinrichum regem auxilia misit.

profugus et exul, Heinrichi regis, cui priori auxillaverat, gratiam quærit et invenit. Heinrichus rex Boemiam ingressus, igne prædaque cuncta devastat, et rebellem duces obsides dare, et ipsum post se Radisponam ad deditionem humiliter venire, sibi que jurejurando fidelitatem, servitiumque confirmare coartat. Ovo rex Ungariorum. Ob susceptum

Joarix prædis et incendiis depopulatur; set magna pars exercitus ejus ab Athelherone marchione deleta est.

1043. ind. 11. Heinrichus rex Pannoniam ingressus, duas populosissimas civitates evertit, plures deditione subjectit. Set cum Petrum regem, quem secum ducebat, provinciales recipere nollent, alium quem petebant, ducem eis constituit; quem Ovo post discessum ejus in Boemiam reppulit. Gisla imperatrix, mater Heinrichi regis, obiit 16 Kal. Martii, et apud Spiram sepelitur.

1044. ind. 12. Heinrichus rex iterum Pannonias invadens, satisfactionem, obsides, munera, pacis per jusjurandum confirmationem accipiens, discessit. Inde reversus, Constantiensi synodo affuit, ubi cunctis debita dimisit, destructisque omnibus inimicitii, pacem hactenus inauditam, tam in tota Suevia quam in aliis sui regni provinciis, regia censura per edictum confirmavit. Deinde Agnetem, Willelmi Pictaviensis principis filiam, reginam apud Mogontiam ungui faciens, regalibus sibi nuptiis in Hingelenheim copulavit; unde infinitam histionum et jocularum multitudinem sine cibo et muneribus vacuam et merentem abire permisit. Liupoldus marchio, Adalberti filius, maxima Ungariorum clades, immature obiit. Thietmarus episcopus obiit; Azelinus eligitur (379).

1045. ind. 13. Heinrichus rex tercio Pannonias iratus ingrediens, Dei favente clementia, et beato Oudalrico episcopo impetrante, victor factus, Ovonem cum uxore et filiis cognatisque, quibus locus evadendi erat, effugabat, Petrum in regnum restituit; subditoque sibi Ungariorum regno, summo cum honore revertitur.

1046. ind. 14. Heinrichus rex Italiam ingressus, pacifice a Romanis suscipitur. Papis tres non digne constitutos synodaliter deposuit, et Suidegerum Babenbergensem episcopum papam constituit, ipseque et conjux ejus Agnes regina eadem die imperiali benedictione sublimantur.

1047. ind. 15. Petrus rex Ungariorum a quodam tyranno Pannonico captus est cæcatus, ille qui eum expulerat regnare cœpit. Suidegerus papa obiit eodem quo constituitur anno, pro quo Boppo ordinatur. Otho dux Suevorum obiit, pro quo Otho de Siunvurdi surrexit.

1048. ind. 1. Boppo papa obiit, anno quo constituitur; pro quo Bruno, qui et Leo, Tullensium antistes, papa ordinatur. Heinrichus imperator nascitur.

1049. ind. 2.

1050. ind. 3. Bartho archiepiscopus obiit; pro quo Liupoldus ordinatur.

1051. ind. 4.

1052. ind. 5.

1053. ind. 6. Leo papa exercitum ducens per Apuliam contra Nortmannos infinita utrobique cede peracta, absque victoria regreditur, et 2 Kal. Julii eodem anno obiit.

1054. ind. 7. Leoni pape Gebehardus, qui et Victor, successit. Athalbertus marchio obiit. Fames magna fuit. Welf dux Carinthiorum obiit. Counradus dux antea Noricus ab imperatore expulsus, in Pannonia exul male moritur. Hezil comes de Oberestenvelt obiit 6 Kal. Febr. Azelinus episcopus obiit, Heuele eligitur (580).

1055. ind. 8. Herimannus Coloniensis archiepiscopus obiit; pro quo dominus Anno ordinatur.

1056. ind. 9. Magna cedes a barbaris qui Liutici dicuntur in Christianos facta est; quorum quidam gladio, quidam fugientes in aqua perierunt; inter quos Willehalm marchyo occiditur. Hisdem temporibus multi diversarum provinciarum principes perierunt. Fames multas provincias affixit. Egestas et penuria undique prævaluit; multa mala tunc temporis facta sunt. Heinrichus imperator his doloribus cordetenus compunctus, infirmari cœpit; et perducus usque ad mortem, sapienti tamen usus consilio, ab omnibus quibus potuit veniam petens, quibusdam prædia quæ abstulit restituens, cunctis qui contra eum culpas dampnabiles fecerunt relaxans, filium suum Heinrichum Romani pontificis ceterorumque pontificum et principum electione regem constituit. His et aliis, prout possibilitas vite admisit, bene dispositis, 3 Non. Octobris hanc vitam presentem in Deo finivit.

Anno Domini 1057. ind. 9. Heinrichus, filius Heinrichi imperatoris, admodum puer cœpit regnare. Agnes imperatrix, mater ipsius Heinrichi, ducatum suscepit Bajoarix. Victor papa multis in Germania bene dispositis, Romam rediit, et eodem anno vitam finivit; pro quo Fridericus, qui et Stephanus, frater Godefridi ducis, jam monachus in monte Cassino factus, a Romanis pontifex constituitur. Hic etiam eodem anno obiit. Item obierunt Adelbero Babenbergensis episcopus et Otho dux de Siunvurdi.

1058 ind. 10.

1059. ind. 11. Liupoldus Mogontiacensis archiepiscopus obiit; pro quo Sifridus Fuldensis constituitur. Sanctus Cuno Trevirorum episcopus martyrizatur; in deserto loco a scopuloso monte ter precipitatus est a Theodorico comite, eo quod absque electione constitutus est, et sepultus est Doleia; ibi per illum Dominus multa signa tunc temporis fecit. Ipse comes postmodum pœnitentiam agens, et Hierosolymam pergens, vitam finivit, et omnes consentanei ejus mala morte perierunt; pro quo Oudo constituitur.

ANNALES HILDESHEIMENSES. A. 1000-1090.

1060. ind. 12. 1061. ind. 13. 1062. ind. 14. A
1065 ind. 15. 1064. ind. 1.

1065. ind. 2. Guntherus Babenbergensis episcopus obiit; pro quo Herimannus constituitur. Gozwinus comes, ob exercitatum in episcopio Wirceburgensi injuriam, a militibus Adalberonis episcopi occiditur.

1066. ind. 3. Cometa videtur, et Anglia a Northmannis subicitur.

1067. ind. 4. 1068. ind. 5. 1069. ind. 6.

1070. ind. 7. Dedi marchio regi Heinrico rebellat.

1071. ind. 8. Otho, dux Bajoariæ, regi Heinrico rebellat.

1072. ind. 9. Conjurant principes regni contra Heinricum regem.

1073. ind. 10. Saxones Hartesburg destruunt; ubi regis filii sepulchrum violant, ossaque dispergunt.

1074. ind. 11. Alexandro papæ Hildibrandus succedit.

1075. ind. 12. Bellum juxta Unstrut committitur 5 Id. Junii contra regem Heinricum, ubi multi potentes ex utraque parte ceciderunt, et Saxones fugam tulerunt.

1076. ind. 13. Concilium Wormaciæ congregatur, ubi Hildibrandus papa abdicatur.

1077. ind. 14. Dominus Anno Coloniensis archiepiscopus obiit 2 Non. Decembr. Qui ex fundamento 5 congregationes fecit, duas in Colonia, unam in honore sanctæ Mariæ, aliam in honore sancti Georgii martyris, et extra unam in loco qui vocatur Grascabf, et in alio loco qui vocatur Salevelt, et unam in monte qui vocatur Sigeburg, in quo feliciter requiescit; pro quo Hildolfus episcopus ordinatur. Agnes imperatrix obiit. Roudolfus rex constitutus est in loco qui dicitur Vortheim, et in med' a quadragesima apud Mogontiam unctus est in regem a Sifrido archiepiscopo. *Discordia inter papam et regem Heinricum renovata pro regis inobedientia* (581).

1078. ind. 15. Bellum juxta Strowi commissum est. 7 Id. August. Hildolfus episcopus Coloniensis obiit; pro quo Sigewinus ordinatur.

1079. ind. 1. Bellum juxta Flateheim commissum est 5 Kal. Febr. Hettilo episcopus Hildinesheimensis obiit. *Sedit in episcopatu annis 25 . . . dies . . .* Cui successit Udo, nobilis ejus canonicus.

1080. ind. 2. Apud Brixinam Noricam 50 episcoporum magnæque partis optimatum regni conventus contra Hildibrandum habetur. Bellum juxta Elstræt committitur 1dibus Octobris; in quo Roudolfus rex, qui et dux, occiditur.

1081. ind. 3. Heinricus rex Romam obsedit. Bellum

inter Liupoldum marchionem, et Counradum fratrem ducis Boemiæ 4 Id. Maii. Item bellum inter Suevos et Bajoarios juxta Danubium, loco qui vocatur Hilstetin (582), 3 Idus Aug. Heinricus rex natus est, junior filius (585).

1082. ind. 4. Herimannus regnum invadit, et a Sigefrido Mogontino ordinatur.

1083. ind. 5. Roma capta est et Hildebrandus papa expulsus ab Heinrico rege, et pestilentia magna facta est. Herimannus, qui regnum invaserat, orientalem Franciam hostiliter ingreditur.

1084. ind. 6. Heinricus imperator de Italia revertitur, et Augusta ab eo obsidetur et capitur. Herimannus Babenbergensis episcopus obiit, qui ab episcopio expulsus est. Sigefridus archiepiscopus obiit in Thuringia, et apud Hasungun sepelitur, pro quo Wezelinus constituitur.

1085. ind. 7. Synodus Mogontiæ apud sanctum Albanum habetur. Obierunt Gregorius papa, qui et Hildibrandus, Tietmarus Wormatiæ episcopus, Herimannus Palatinus comes. Heinricus rex Saxoniam vastat.

1086. ind. 8. Saxones cum Suevis Werceburch obsederunt, ad cujus liberationem imperator cum magna manu venit et bellum juxta Blöhsfelt committitur 3 Id. Aug. *Set rege fuga o, Saxones urbem ceperunt.* Herimannus nomen regium deponit, et ipse mox perit. Werceburch a Saxonibus capta est, et mox ab imperatore acquisita.

1087. ind. 9. Bertha imperatrix obiit. Pestilentia facta est . . . (584).

1088. ind. 10. Wezil Mogontiacensis archiepiscopus obiit. Bucco Harberstadensis episcopus Gozlarie occiditur.

1089. ind. 11. Eggibertus marchio Hildenesheim obsedit, ubi Udonem episcopum diu obsessum cepit (585). Bellum juxta Glichio castellum in Thuringia juxta Erpesfort situm, inter imperatorem Heinricum et Eggibertum marchionem in vigilia Domini, die Dominica, in quo Burchardus Losannæ episcopus occisus est. Obierunt episcopi, Sigewinus Coloniensis, Ottho Radisponensis. Constituuntur episcopi, Herimannus Coloniensis, Routhardus Mogontiacensis, Emehardus Wirceburgensis, 8 Kal. Augusti.

1090. ind. 12. Imperator Italiam petiit. Herimannus Meitensis episcopus, Liudolfus dux, et Berolfus dux, filius Roudolphi, obierunt. Eggibertus marchio occisus est. Dominus Alhelbero, vicesimus post beatum Burchardum sacrosanctæ Wirceburgensis ecclesiæ episcopus 3 Kal. Julii constitutus, vixit in episcopatu annos 45, menses 3, dies 7; obiit 2 Nonas Octobris.

ANNALES HILDESHEIMENSES A. 1091-1103.

1091. ind. 13. Mahthilt de Longobardia Heinricho A regi rebellat. *Visi sunt per regiones multas vermiculi nimis ignoti* (386).

1092. ind. 14. Conradus comes a Fresonibus occisus est cum aliis multis 12 Kal. Aug. Et pestilentia (387) magna hominum et pecorum facta est.

1093. ind. 15. Magnus dux Saxonum Selavos rebellantes, 14 urbibus captis, subegit. 5 Kal. Aug. *circu vesperam eclipsis solis facta est 3 hora diei, et draco visus est. Fratislaus dux Boemiæ in venatu de equo cadens, subitanea morte discessit . . . per totum . . . aquilon . . . are.*

1094. ind. 1. Pestilentia magna facta est.

1095. ind. 2. Ladizlaus rex Pannoniæ, vir piæ memoriæ, item Liuppoldus marchio et Heinrichus Palatinus comes obierunt.

1096. ind. 3. Populus innumerabilis 12 (388) *ferè milia* ex diversarum gentium partibus, *duce quodam monacho Petro nomine* armatus Hierosolimam tendens, Judæos baptizari compulit, rennuentes immensa eade profligavit. Apud Mogontiam Judei numero virorum ac mulierum et infantum mille et quatuordecim interfecti sunt, et maxima pars civitatis exusta est. Judei per diversas provincias Christiani facti sunt, et iterum a christianitate recesserunt.

1097. ind. 4. Imperator de Italia, *ubi jam septem annis manserat*, redit. Conradus patr' suo Heinricho rebellat; et ob hanc injuriam juniore filio suo regnum injungit. *Hoc anno . . . totius i . . . es eu . . . mul . . . ner . . . serunt . . .*

1098. ind. 5. Conradus comes de Hohenburch regi rebellat, et idecirco expulsus est. *Cum capta Nicea civitatis exercitus Christianorum inde discederet, in quo plus quam 500,000 armatorum fuerunt, cum tanta plenitudine conduxit* (389) *vitæ necessaria Deus, ut de arietè nummus et de bove vix duodecim acciperentur. Sicque ad obsidendam Antiochiam venerunt. Que per novem menses obsessa et capta est . . . aliisque commilitonibus suis. Qui etiam post aliquod tempus intra obsessi sunt a paganis; set afflicti fame nimis et siti, in tantum ut multi ex ipsis cruciferis equos* (390) *et asinos comederent, et vix ab humanis dapibus se quidam continerent. Clamaverunt ad Dominum, ne traderet Christianos in manus gentiliùm* (391) . . .

hæc tantum leguntur : . . . reho . . . ubi Udo . . . u ob . . . t. — Manus sæculi XV codici inseruit quæ apud Chesnum et Leibnitium habentur : Marchio de Brandenburg Hildensem obsedit et episcopum Udonem in ea cepit.

(386) *Ita restituendum esse videtur, ut in Ekker-*

1099. ind. 6. Imperator Radisponæ pascha celebravit; ubi iisdem diebus magna mortalitas facta est; in qua Rabbodo Palatinus comes cum aliis innumerabilibus moritur. Conradus Trajectensis episcopus 4. feria paschæ a negotiatore Fresico crudeliter occiditur. Obierunt episcopi, Oadalicus Eichstadensis, Herimannus Coloniensis, pro quo Fridericus constituitur. Urbanus papa qui et Otto obiit; *Paschalis succedit. Hierosolima a Christianis capitur. Godefrido duce exercitum regente et in* (391') . . .

milii Maurorum occiderunt, et thesauros regis Babiloniæ occupaverunt. Filius imperatoris Heinrichus levatur in regem (392) *Aquisgrani, Counrado rege cum inimicis patris sui in Ytalia consistente et consentiente.*

1100. ind. 7. Hiemps dura, et fames magna. Udo marchio et plures Saxonum, barbaros qui et Linttici vocantur invasit, et honorifice triumphavit. Athela marchio, Romam pergens, mortua est. Godefridus dux obiit apud Hierosolimam; *et non longe a sancto sepulchro conditus jacet*, qui exercitum Christianorum regebat; pro quo frater ejus *Baldewinus* constituitur (393).

1101. ind. 8. Imperator natalem Domini apud Mogontiam celebravit. Ibi multi principes conveniunt, et consilium imperatori dederunt, ut Romam mitteret nuntios propter unitatem ecclesiæ, et papam constitueret secundum electionem Romanorum et omnium ecclesiarum. Comes Heinrichus gratiam imperatoris acquisivit, et ipse imperator marchiam Fresonum sibi tradidit. Qui statim illic pergens cum uxore sua, ipse interfectus est, et illa vix evasit (394).

1102. ind. 9. Imperator natalem Domini Mogontie celebravit, ubi Henricus comes de Lintburch (395) flux effectus est.

1103. ind. 10. Imperator natalem Domini Mogontie celebravit, ubi principes conveniunt. Et in epyphania Domini Emehardus Wirceburgensis episcopus apud sanctum Martinum missam cantavit; et inter missarum sollempnia, quando episcopus populum monebat, imperator quasi corde compunctus Deo promittebat pro delictis suis Hierosolimam pergere, sicque optimates regni decipiebat. Cumque principes ad ejus curiam sepe couve-

(390) E. et a. c. ex *Annalista Saxone* accipi; in codice legi nequeunt.

(391') *Supplenda videntur : bellumque inire cum hostibus proponunt et reliqua quæ apud Annalistas Saxonem usque et benedictentes Deum leguntur.*

(391 bis) *Hic complures litteras legi nequeunt et*

ANNALES HILDESHEIMENSES A. 1104—1105.

erent, nihil de re publica agebant, præter quod A sua ibi consummarent; propterea secum ficta fide versabantur, et adversus eum conspirabant. Sicque omnes regni principes decipiebat, ut nihil rerum veritatis in re publica ageret, nisi quod suis temporibus cuncta vilesceret. Multæ urbes et oppida ejus bello sunt destructæ et æcclesiarum Dei erat raptor, scilicet causa reconciliandi principes, illarum prædia distribuendo. Quid multa? nemo unquam talia in antiquis voluminibus repperit scripta, qualia inaudita perpetrarat facinora; et nisi mira Dei clementia eum sufferret, et ad pœnitentiam distulisset, terra eum vivum, sicut Dathan, obsorbisset.

1104. ind. 9 (396). Erat in Radishona in natali B Domini imperatoris curia, ubi comes Sigehardus quoddam iudicium super clientes injuste iudicavit; ex qua causa ab eis est occisus. Unde orta est maxima persecutio imperatori a cognatis illius et a cunctis principibus regni; quia si vellet ei subvenire, nequaquam esset interfectus. Cum vero ob id factum non paucos habere sentiret adversarios, circumquaque ab insidiis eorum vallatus, aptum evadendi cepit inquirere locum. Tandem discessit, et ut sanctum pascha celebraret cum suis Mogontiacum venit. Sancto igitur pascha inibi solemniter peracto, Leodium venit. Quo venire debuerunt comes Herimannus et Magdeburgensis ecclesie præpositus vocabulo Hartwigus, comitis Eggeberti filius, episcopus ibi constituendus. Cumque simul in via essent directi, ipsi suaque omnia a Teodorico comite de Saxoniam sunt captivitate detenti, et ne ad curiam pervenirent impediti. Talia autem ab imperatore comperta, nimis indignatus, circa festum sancti Andreae congregato exercitu et filio suo comitante, venit usque Fridislare; nam abinde debuit in Saxoniam pergere. Ibi nocte quadam filius quosdam de patris sui familiaribus, Herimannum scilicet et alios assumens, quod est 2 Id. Decembr. clam abscessit, et Bajoariam ire contendit. Comperto igitur discidio filii a patre a Theopaldo marchione, supra nominati comitis Sigehardi nepote, gaudens cum cunctis regionis illius primatibus obviam venit, et honorifice suscepit, optimumque duxit ut natalem Domini Radisponne celebrarent. Post natalem vero Domini nuncios Romam direxit, querens consilium ab apostolico propter juramentum, quod patri juraverat, nunquam se regnum sine ejus licentia et consensu invasuram. Apostolicus autem ut audivit inter patrem et filium discidium, sperans hæc a Deo evenisse, mandavit ei apostolicam benedictionem per Gebhardum Constantiensem episcopum de tali commisso sibi

justus rex, gubernator esse æcclesie, quæ per negligentiam patris sui deturbata est multo tempore. Mox ut apostolicæ consolacionis verba percipit et banni solutionem (397) a prædicto episcopo, castellum, quod vocatur Nuorehere, obsedit et suæ ditioni subegit. At pater, mane comperio se privatum filio, nimio dolore constringitur, et Mogontie natalem Domini celebraturus revertitur. Obiit Joannes Spirensis episcopus.

1105. Rex (398) Halverstad venit, et canonicos, quos Fridericus episcopus injuste expulerat, locis et rebus suis restituit; ceterique canonici banno solvuntur, eo quod regis Heinrici anathematizati episcopo consenserant. Inde rex adiit Hildenesheim. Cumque urbi appropinquaret, Udo episcopus cum paucis abiit. Canonici banno solvantur; ordinati sicut et ordinatores ab officio suspenduntur. Post vero episcopus canonicorum consilio revocatus rediit, et banno solutus gratiam regis optinuit. Eo Northuson, juvene rege præsidente, Rothardus Mogontinus archiepiscopus, et Givhardus Constantiensis episcopus s. multis capitulis recitatis, symoniacos a sancta æcclesia eliminandos esse censuerunt. Jejunium quatuor temporum.

. Statim post epiphaniam legatos direxit (399) Bawariam, Coloniensem videlicet et Treverensem archiepiscopos, et ducem Fridericum, et Erlolfum cancellarium, si quo modo possent reconciliare eum. Filius vero respondens, fatetur, nulla ratione ei communicare posse, nisi prius purgaretur excommunicationis noxa, qua diu tenebatur sedis apostolicæ censura. Nunciis vero reversis, iter suum multa comitante caterva direxit Turingiam, ad locum qui dicitur Erphesfurt, ubi decenter a Ruthardo Mogontinæ sedis archiepiscopo suscipitur, et ibidem diem palmarum, et sanctum pascha in Quidelenburc celebravit. Eo siquidem tempore advenit patriarcha de Aquileia, eos si fieri posset complacandi gratia, dicens, non audere sibi communicare, nisi se vellet Deo reum recognoscere, et omni regno humiliare, insuper et Romanæ sedi in omnibus obedire. Timebat enim, ne et ipsum ejus astutis sermonibus deciperet, sicuti ceteros antea sæpe delusit. Idem patriarcha sanctum pascha Mogontie celebravit, et post pascha, muneri us ab eo susceptis, ad propria remeavit. Post pascha vero filius Goslare venit, et ibi generale colloquium cum Saxonie principibus habuit, qualiter Dei adjutorio et eorum omnium consilio sua deberet ordinare, et æcclesiam modis omnibus violatam purgare et a scissione ad unionem redintegrare. **A**ffuit et **am** prædictus Constantiensis episcopus, domini papa cooperatores fidelissimos, qui regem et omnes suos ab excommunicationis vinculo solverat, et quemdam

ANNALES HILDESHEIMENSES. A. 1105.

scelorum et inmundiciarum quo pater egerat spurcissimus auctor existerat, ex apostolica auctoritate deposuerat, et alium in locum ejus, quem rex et clerus ejusdem loci elegit, constituerat. Interim vero visum est eidem Gohardo apostolicæ sedis legato, et Ruothardo pontifici Mogontino, in ebdomada ante pentecosten habere concilium in Turingia, in loco qui dicitur Northusum, et ecclesiam quantum potuissent ad pristinum revocare statum, et antiquam patrum regulam ibi recitare; scilicet invasores episcopos, nec non et eos qui tunc temporis intraverant symoniace, vivos deponere, et sepultos effodere, et ab eis ordinatos manus inposicionem a catholicis recipere, et uxoratos clericos nullum divinum officium celebrare. His ita divina inspirante gratia rite dispositis, rex, assumptis Saxonibus et Ruothardo archipræsule Mogontino, qui diu a patre suo erat expulsus, post nativitatem sancti Johannis Baptistæ, ad Rheni fluminis ripam usque perveniunt. E contra vero pater, qui tunc Mogontia cum suis mansit, transitum negavit, et os omnes, maxime comitem Palatinum, qui filio transmeandi promiserat apparatus, mercede corrupit, classemque navium ad portum laustulit Mogontinum, manneque militum et civium, ne transiret, prohibuit. At filius, videns se patris potentia præventum et se non posse transmeare, Mogontius antistes Turingiam revertitur; ipse vero Werzeburge adivit, et episcopum Erlolfum, quem pater suus ibidem constituit, deposuit, et Ruopertum, ejusdem monasterii præpositum, fecit episcopum. Cuius per dies aliquod inibi moraretur, ad Radisbonam iterum revertitur. Ad vincula vero sancti Petri pater ejus collecto exercitu insequitur eum; per Bawariam iter suum direxit, et os omnes, quos poterat, qui filio adhibebant, vastando et igne cremando consumit, et sic ad Radisbonam ire contendit, ubi filium esse cognovit. Ut autem filius audivit patrem ex improviso urbi appropinquare, viæ abcessit, et fluvium qui dicitur Regen cum suis transvadavit. Cum vero uterque eorum paulatim suos congregaret, et dux Boenizæ patri in auxilium adveniret, nuntii inter eos diriguntur, si quo modo possent ad pacem reduci. Sed cum nulla spes recuperande pacis vel concordie foret, et pars suæ multitudinis pugnare non videret, et filio nullo modo posset resistere, nocte cum paucis fidelissimis clābitor, et per Boenizæ Saxoniæque eum magna difficultate saltum et fluvium transcurrens revertitur Mogontiam, si forte transvadandi portum, ut antea, prohibere videret. Satim filius eum suis

A accommodavit, et manu militum; ne quis obsistere posset donec portum transmearet, obtinuit. In die autem omnium sanctorum abbatem Hirsowecensem (401) sublimavit in episcopum Spirenses. Ut autem compertum est patri filium Spire ad Renum venisse, continuo illic de Moguntia properans, sibi transitum præpedire jam sperans, illum cum suis transvadasse nimium stupefactus audivit, et mox eadem die nimio percussus timore rediens, jejunctus et nimis fatigatus Mogontiam venit. Altera vero die abbatem de sancto Albano, nomine Theodericum, Spire dirigit ad eum, obtestans eum per Deum, ut recordaretur se patrem ejus esse, et ne tam pertinaciter eum a regno vellet repellere. Ille audire distulit, sed hoc ille mandavit, ut ab urbe vellet citius digredi, ne occuparetur ab inimicis. At ille quantocius urbem egressus, ad castellum Hamersten venit, ibique aliquandiu commoratur. Filius vero Mogontiam venit, legatos Turingiam post episcopum mittit, et eum gloriose sanctæ ecclesiæ, a qua depulsus fuerat a patre, restituit. Post hæc pater videns multitudinem principum ex omni regno Mogontiam confluere, et apostolici nuncios *debere* (402) interesse, et pro certo sciens, quia filius generale colloquium ibi vellet habere, cogitans si forte posset aliqua ratione eorum voluntatem interrumpere, præmisit Palatinum Sigefridum et comitem Wilhelmum, qui adhuc conducti mercede secum remanserant, si forte potuissent conductum placitum filii impedire; ipsumque post eos prædixit esse clam venturum. Cumque ad silvam, quæ vocatur San (403), advenissent, et filium eum magno exercitu alia parte reperissent, eique minime resistere potuissent, media nocte fugam inierunt. Ipse autem eos insecutus, ad Confluentiam venit. Ibi patrem ex alia parte fluminis invenit. Cumque ambo inibi convenissent, pater nuncios misit ad filium, rogans ea quæ pacis sunt. Filius vero trans flumen ad patrem veniens, se pedibus filii sui advolvit, et quia filius et sanguis ejus esset recordari vellet, *premonuit* (404). At contra filius patris genibus advolutus, rogabat, ut apostolico et omni regno vellet obedire; quod si nollet cælestem Deum patrem habere, et sibi terreno patri penitus ibi in præsentiarum vellet renunciare, promisit, sed minime complevit. Cumque talia et his similia de statu ecclesiæ et de salute animæ ejus sermocinaretur per totum diem, vespertino tempore uterque eorum ad hospitium redierunt. Pater quidem incumbentibus noctis tenebris temptabat aufugere; sed vallatus undique ab inimicis, nonnisi per noctem

ANNALES HILDÉSHEIMENSES. A. 1106.

vigilia natalis Domini Spirensi episcopo diligenter A
custodiendum commisit. Non balneatus, et inton-
sus, et ab omni Dei servitio privatus, ibi per omnes
sacros dies permansit. Sicque filius natalem Do-
mini celebraturus Mogontiam revertitur. *Henri-
cus (406) imperator Leodii moratus somnium relatu
dignum vidit. Putabat se quasi in viridario proceris
arboribus consisto deambulare, quarum quæ eminenti-
or videbatur, ad terram corruens unam arborum
oppressit et terræ secum prostravit. Deinde ceteræ ar-
bores paulatim lapsæ sunt. Quod postea rei exitus
comprobarit. Imperator enim non longe post octo
diebus egrotans, nono moritur, et in ecclesia sancti
Lamberti coram altari sanctæ Mariæ tumulatur.
Quinto ab hinc die comês Theodericus de Enbrike
Aquisgrani moritur. Dux Magnus Saxonum moritur, B
et ducatus Liutigero de Supelingeburg commenda-
tur.*

Romanorum 96us Henricus rex, patre expulso,
cepit regnare anno 1106. ind. 13. Imperator vero
nimis cepit lacrimare, et mestus esse, et de peccatis
suis sibi talia evenisse; timens sibi multo pejora
a principibus futura, rogat episcopum Spiensem
se presentari, seseque consilio ejus et magnatum
regni cuncta facturum promittit: regalia et castel-
la, quæ optima et munitissima habebat, filio tra-
dere, ut saltem sibi prædia ad usus necessaria im-
penderet. Episcopus vero in nativitate sancti Johan-
nis evangelistæ Mogontiam venit; ipse et Wirze-
burgensis episcopus sacræ unctionis ordinem a Ru-
thardo archiepiscopo acceperunt, et post missarum C
sollemnia cuncta, quæ a patre audierat, filio et
cunctis principibus enarravit. Cumque regni prin-
cipes hoc audissent, condixerant convenire ad Inge-
leheim 2 Kalendarum Jan. Ibiq. imperator est
presentatus. Regnum filio tradidit, atque omnium
pedibus provolutus, præcipue cardinali legato apo-
stolice sedis, veniam (407) et absolutionem hanni
precabatur, confitens se multo tempore anathema-
tizatum esse a papa Hildibrando, et injuste super
eum constituisse Wichertum papam, et suis tem-
poribus rem publicam nimis esse turbatam; et cun-
cta, quæ sibi objecerant, confessus est, excepto
quod idola non adoraret. Cardinalis autem, qui in-
opinate ad hæc facta convenerat, dicens se nullo
modo tam magnam personam suscipere, propter
quem tanta mala in toto regno sunt perpetrata, nisi
ipsemet apostolicus adveniret. Deposito vero patre,
filius Mogontiam cum regni principibus revertitur,
et propter regalia Werinherum comitem Hamersten
misit et nequissimum Volmarum, qui fuit consi-
liarius patris et omnium scelerum conscius; et in
vigilia epiphaniæ ea attulit, et a Ruthardo ar-

ita dicens: « Si non justus regni gubernator exti-
tisset et ecclesiarum Dei defensor, ut ei sicut
patri suo evenisset. Imperator autem, ut vidit
sibi denegatam esse veniam, cogitans secum, quo-
modo excitaret vindictam erga rem publicam, Co-
loniam venit cum paucis qui secum remanserant;
civibus illis omnia quæ eis acciderant flebiliter enar-
ravit. Deinde venit Leodio, ibique honorifice ab
episcopo et civibus est susceptus et consolatus.
Convocavit ad se ducem Henricum et alios plures
optimates; eorum pedibus se advolvit, petivitque
ab eis auxilium, eventumque suum eis per omnia
enarravit. Illi vero ut audierunt ejus querimoniam,
misericordia moti super eum, fidele sibi adjutorium
promiserunt, optimumque duxerunt, ut pascha Do-
mini cum eis ibidem celebraret (408). Filius autem
ut hoc audivit, nunciavit regni principibus ibidem
conveire et placitum cum patre habiturum; movit
exercitum magnum, venit ad Aquasgrani, præmi-
sitque quosdam de exercitu ad flumen qui vocatur
Mosa, pontum sibi optinere. Hoc vero audientes qui
patri auxilium promiserunt, scilicet filius ducis,
ex altera parte fluminis convenerunt. Instigante
diabolo, in cœna Domini magna cædes facta est
inter eos; multi etiam per emersionem fluminis
perierunt. Rex vero, ut comperit hoc factum, timuit
ne inimici irruerent super eum. Declinavit inde, et
ad castellum Bunna venit, ibique sanctum pascha,
prout potuit, celebravit. Deinde vero visum est ei
apud Wangionem civitatem placitum habere pente-
costen; ibique Henricum ducem rebus publicis
privavit. Pater autem cum gaudio magno Leodio
pascha Domini cum suis celebravit, et post sanctum
pascha iterum Coloniam revertitur; civesque illi
cum juramento urbem sibi custodire promiserunt,
ac deinde, sicut docti fuerant ab eo, intus et foris
se optime munire ceperunt. Rex vero, ut vidit ver-
sutiam patris, et antiquam exercere maliciam ad-
versus rem publicam (409), magnum congregavit
exercitum de omni regno, et post festivitatem san-
ctorum Petri et Pauli ad partes Confluentiæ venit;
ibique collecto exercitu, Coloniam venit, eamque
obsedit. Colonienses vero ut boni milites stabant
inperterriti, fortiter ei resistentes, et strenuissime,
qualiter nunquam antea est visum, decertantes, et
quidam genus hominum, qui vocantur Gelduni, quo-
dux Henricus eis in auxilium miserat, viri bella-
tores et strenui et nimis docti ad prælia. Recipro-
cecciderunt multi vulnerati, et regis exercitus mi-
nime eis poterat prævalere. Cumque per tres hebdo-
mas ibi resideret, et nulla spes sibi acquirendi
esset, amovit exercitum ad Aquasgrani. Erat enim
estas magna, et præ nimio fetore non poterat exer-

ANNALES HILDESHEIMENSES. A. 1107-1109.

terim imperatorem Leodio egrotasse; et perductus usque ad mortem, Kalendis Augusti diem ultimum elapsit. Gladium et diadema, quæ adhuc secum habebat, filio suo misit cum Erkenbaldo, fidelissimo camerario suo, et Burchardo episcopo de Monestere, quam tunc vincitum tenebat; mandavitque ei, ut omnibus veniam daret et indulgeret, qui secum in angustiis suis permanerent; et rogans eum etiam Spire juxta parentes suos sepelire. Rex vero statim convocavit ad se principes regni, et querit ab eis consilium, quid de patris exequiis esset facturus. Erat enim humatus, sicut regem decebat, si apud Deum meruisset, apud sanctum Lambertum Leodio, honorifice, ab episcopo qui semper sibi extitit fidelis in omnibus. Tunc principes regni sibi dederunt consilium, ut præciperet eum effodi, ne esset in eadem sententia, qua pater, si illas sibi faceret exequias; et in eadem non consecratam illum poneret, et Romam nuncios mitteret, et ab apostolico banni solutionem, si fieri posset, sibi impetraret. Sicque factum est, ut prædiximus, et in quamdam Mosæ insulam est positus, nullumque divinum officium ulterius super eum est factum, nisi Jerosolimitanus quidam monachus casu venit, et sibi die noctuque, usque dum ibi stabat, indesinenter psalmodiam cantabat. Proh dolor! quod umquam talis persona ita meruit tractari a filio suo et a regni principibus, et nisi adesset ulcio divina, nequam in extremis suis ei sic evenire. Post hæc placuit regi, ut patrem suum Spiram deferret, et præcepit de aliquibus familiaribus suis maxime Erkenbaldo, qui semper in angustiis suis sibi adhebat, ut sibi illic præberet famulatum. Cumque 3 Non. Sept. illic allatus esset, solito more defunctorum exequiis honorifice a clero et populo suscipitur et in basilicam sanctæ Mariæ, quam summo studio construxerat, portabatur. Idcirco episcopus interdixit ullum divinum ibi celebrare officium, donec purgarentur ab hoc facto. Et sic extra monasterium fecit corpus statui in capella nondum consecrata. Unde factus est tumultus et planctus magnus in populo, quia dilexit locum et populum patris omnibus. Post hæc multo tempore inhumatum corpus ab incolis ibi frequentabatur. Leodicensis vero episcopus, cum aliis qui regi rebellaverant, cum viderent se esse destitutos morte imperatoris, Aquasgrani ad dedicationem venerunt; excepto duce Heinrico, qui in rebellionem permansit. His expletis, rex cum magna ira reversus est Coloniam, præcepitque per omnes civitates Regno adjacentes congregare exer-

citum, ut sibi in adjutorium navigio venirent, ut se vindicaret in eis. Colonienses hoc audientes, nimis inde stupefacti et perterriti, et undique ab inimicis vallati, et in nullo spem habentes, promiserunt regi duros sex milia thalentorum argenti. Rex vero, dolens quod multi cecidissent in obsidione, diu denegavit; tandem Deo inspirante concessit; et sic exercitus elabatur, et unusquisque cum gaudio ad propria revertitur.

1107, ind. 14. *Papa ex synodi sententia apud Trevas Routhardum Mogontinensem episcopum ab officio suspendit, eo quod Udonem Hildenesheimensem sine ecclesie consensu restituit, et quia Reynhardum contra jura canonum Halverstudensi ecclesie ordinavit. Similis sententia de Civehardo Constantiensi datur (410), quia his consensit qui Godescalcum Mindensi ecclesie loco episcopi intruserunt, et quia Hlyricum Magedeburgensem ordinavit. Omnibus ibi ecclesiis apostolicam libertatem, ut ex præcepto canonum prælatos sibi eligant, quos dignos viderint, restituit.*

Rex Henricus obviam papæ Radi-ponam venit, sed papa non veniente, ibidem natalem Domini celebravit; pascha vero Mogontie celebravit, indeque obviam papæ in confinio Lotharingie et Franciæ; per triduumque legatis invicem missis, infecto, pro quo venerant, negotio, discesserunt; et rex Mettis in pentecoste fuit. Inde Saxoniam veniens, invenit ibi duces Boemie patriam pulsum, quem reduci jussit in ducatum per comitem Wicbertum. His diebus, cum rex esset Goslarie, tonitrium cum fragore super eum dormientem veniens, nocte excitatum perterruit, fulmenque secutum umbonem clipei ad caput ipsius positi, partemque gladii juxta latus ejus jacentis liquefecit, ipso illo permanente. Deinde circa festivitatem omnium sanctorum cum exercitu Flandriam petiit, et pacto cum comite illius provincie Rouperto confirmato, Aquasgrani venit, ibique natalem Domini celebravit.

1108, ind. 15. Rex de Ungaria contra legem conspirare cepit. Quod cum audisset rex, collecto exercitu, circa festivitatem sancti Michaelis bello eum petit. Eodem anno rex Palatinum comitem Sifridum retrusit in custodiam.

1109, ind. 1. *Eclipsis solis facta est 2 Kal. Jun. Plures fulminis perierunt.* Henricus rex natalem Domini Mogontie celebravit, et post pentecosten regem de Boulona (411) bello petit, eumque nimis coartat. Eodem anno desponsavit filiam regis de Anglica terra. Routhardus archiepiscopus obiit (412).

ANNALES HILDESHEIMENSES. A. 110-1114.

tudine eum se excepturum spondet, si ipse sent regem catholicum, ut ecclesie filium et defensorem, ut justicie amatorem, sancte Romanæ sedi exhiberet.

1110, ind. 2. Non. Martii synodus gloriosa in Lateranensi ecclesia, presidente domino papa Paschali, celebratur. Prædicti legati Leodium ad regem veniunt, responsum papæ referentes. Ibi rex Anglici regis filiam sponsam suscepit, quam in pascha apud Trajectum regio more dotavit. Expeditis in Italiam ab universis occidentis principibus Trajecti collaudatur. Circa 5 Non. Jun., stella adulta jam nocte apparuit, radios admodum longos versus austrum de se effundens. Eclipsis lunæ facta est 2 Non. Mai (413). Slavi regionem Albianorum irrumpunt, multisque occisis et captis redeunt. Inde dux Liutgerus pernotus terram Slavorum hostiliter invadit, regionem prædabundus perambulat, novem urbes munitiores et opulentiores capit, obsidibusque ab ipsis acceptis victor redit. Circa assumptionem sanctæ Mariæ rex regio apparatu Italiam ingreditur. Omnes civitates munitæ, omnia castella regi subduntur.

1111, ind. 3. Rex natalem Domini apud Florentiam celebrat. Quo peracto, 2 Idus Februarii Romæ ab apostolico honorifice excipitur. Datis autem utriusque obsidibus, in ecclesia beati Petri consistunt, super negociis ecclesiasticis tractaturi. Dum hæc aguntur, factione quorundam tumultus in ecclesie gratias oritur. Vulnerantur plures, quidam trucidantur. Quo audito, a rege concilium disturbatur; apostolicus cum cardinalibus regie custodie deputatur. Romani trans pontem ultra Tyberim diffugiunt. Eadem nocte tota civitas Lateranensis tumultu bellico concutitur. Orto mane, erectis signis, Lateranensis unanimiter regem ex improviso invadunt. Cubicularii vero regis arma corripunt, multitudini viriliter resistunt. Rex vero et acies sua jam adaucta, quæ prius rara, venientes audacter invadit, occurrentes multos obrurcat, ceteros fugat; plenaque victoria potitus, adducto secum apostolico cum cardinalibus, versus Albam civitatem tendit; castra in campis urbi adjacentibus figit, ubi per totam quadragesimam moratur. His ita gestis, regis optimates quidam, communicato consilio, papam, qui adhuc in custodia regia detinebatur, adveniunt, monent, orant, ut super regis negotio mitius agat, injuriæ, si quam adversus regem habeat, obliviscatur, fedus cum rege ineat; regis sibi fidelitatem et obedienciam proponunt; omnimodo sollicitant, ut quæ pacis et concordie sunt, cum primoribus regni disponere dignetur. Rex ipse pedibus ejus humiliter profusus, veniam postulat, obedienciam spondet, dummodo ei in regia potestate jure antecessorum suorum catholicorum regum uti concedat. Sicque sepius dominum papam, ut animi ri-

redire permittitur. Igitur cum cardinalibus ceterisque personis ad tale negotium dignis de consecratione regis tractat. Statuta autem die, scilicet Idus Aprilis, in ecclesia beati Petri regem imperatorem consecrat. Cumque usque ad communicandum missæ sollempnitas esset celebrata, apostolicus dato silentio regem sic alloquitur: *Hoc corpus Domini vestri Jesu Christi, natum ex Maria virgine, passum pro salute generis humani, sit confirmatio veræ pacis et concordie inter me et te.* Et communicantes, invicem osculati sunt. Post hæc imperator apostolicum regis muneribus donat, a quo tanquam filius a patre salutatus dimittitur. Pentecosten Verone celebrat. 7 Id. Augusti cum frequentissimo episcoporum aliorumque principum conventu patrem suum regem in ore Spire sepelit.

In assumptione sanctæ Mariæ apud Mogontiam Adelbertus, omnium cancellariorum qui ante eum fuerant in aula regis celeberrimus, præsentem imperatorem et consentientem, unanimi ecclesie electione Mogontinus archiepiscopus constituitur. Palatinus comes Sifridus solutus, honori suo restituitur.

1112. Imperator natalem Domini Goslarie celebrat. Dissensio Liutgeri et marchionis Roudolfi cum imperatore. Unde principum sententia utrique dampnantur. Ducatus Ottoni de Ballenstad committitur, marchia Elperico. Imperator Saltwedele obsidet, ipsi non longe, cum imperatore pugnaturi, cum exercitu manent. Sed bellica tandem rabie dissipata, prædicti principes gratia imperatoris utuntur. Adelbertus Mogontiensis electus regie custodie mancipatur.

1113. Reynhardus episcopus Halberstadensis, et Wiebertus, infidelitatis apud imperatorem secundo denotantur. Imperator absente episcopo Halberstad venit; Horneburgh obsidet. Episcopus vero et Palatinus comes Sifridus, Wiebertus et comes Lothowicus, cum imperatore pugnaturi castris haud longe fixis manent; set deditione urbis facta, ipsique episcopo die statuta, ut se, si posset, de objectis excusaret, bellicus ille tumultus solutus est. Imperator vero versus Rhenum vadit. Dum hæc aguntur, Wiebertus ab amicis imperatoris capitur. Sifridus Palatinus comes occiditur. Quæ res imperatori non modicam læticiam contulit. Imperator Wormacie pascha celebrat. Eo adducitur episcopus Mogontinus; Triveles Imperatori redditur; denuo custodie mancipatur. Post pascha imperator Goslariam regreditur; Reynhardus episcopus interventu principum gratiam imperatoris obtinet; Horneburgh concrematur.

1114. Imperator natalem Domini Bavenberg celebrat. Altera die post epiphaniam collectis totius regni principibus, nuptias filie regis Anglici cum

ANNALES HILDESHEIMENSES. A. 1115—1121.

qui se putabat bene in gratia imperatoris esse, jussu ejus comprehenditur et custodiæ mancipatur. Quæ res multos principum contra regem exacuit. Udo Hildesheimensis episcopus obiit.

1115. Imperator natalem Domini Goslarie celebrat. Duci Liutgero, episcopo Halverstadensi, Palatino comiti Fritherico, marchioni Roudolfo, ut curiæ huic intersint, edicit. Non veniunt; in præsidio interim Walbuke commorantur. Imperator Brunswich occupat, Halverstad devastat. Orlagemunden ab amicis ejus obsidione vallatur. Contra quos dux Liutgerus et principes prædicti, adjunctis sibi Fritherico comite Wesifalæ, Heynrico fratre suo, Heinricho de Lindburch, Herimanno de Cavelage, tendunt, Imperator vero eis in loco qui dicitur Welpesholt (414) occurrit. Ibiq; 3 Idus Februarii acriter cum eo congregiuntur, et victoria plena (415) potiuntur. In nativitate sanctæ Mariæ Theodericus, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis presbyter, cum frequenti Saxonie principum conventu Goslariam venit, et quædam de æcclesiasticis negotiis utilia disseruit. Paucis diebus interjectis, idem ante festum omnium sanctorum Frideslar conveniunt, quæ ad honorem regni et utilitatem sunt, tractaturi. Sub eodem tempore imperator Mogontiam venit, cum subito ejusdem urbis familia; tam nobiles, tam ministeriales, ipsum adeunt, orant, ad omne servitium suum fidelissimos se amodo promittunt, dum episcopum, quem jam triennio captum tenuit, eis reddat. Tandem precibus eorum victus, tum etiam quasi vi pro temporis articulo coactus, episcopum eis reddidit.

1116. Theodericus cardinalis moritur, Colonia sepelitur, astantibus episcopis 14 cum Liutgero duce multisque aliis principibus. In nativitate sancti Stephani Mogontinus electus ab Ottone venerabili Bavenlurgensi episcopo ordinator. Magna aeris inequalitas facta est. Circa natalem Domini luna clare fulgente, alia orta est ab occidente. Qua diu cum naturali luna congressa, modo assultus, modo fugam utrisque simulantibus, obscurissima tandem nube tectæ sunt; qua recedente, naturalis luna sola fulgebat. Similis quoque confictus in stellis visus est.

1117. In octava sancti Joannis evangeliste late per orbem terribili et inaudito hæcenus terremotu terra concutitur; maxime vero in Italia minax hoc periculum per multos dies continue desevit, adeo ut montium collisione et subversione Adissæ (416) omnium meatus per aliquot dies obstrueretur. Verona

A absortus est terræ motu. Repleto autem ipso hyatu, licet post multa horarum spacia, solito fluctat lapsu. Abbas Corbeiensis Erkembaldus pluresque de Saxonia Iherosolymam vadunt. Paucis ante natalem Domini diebus cælum post solis occasum igneo colore late resplenduit, nec longe post quasi radius solis late emicuit, luna quoque prodigiale intuentibus signum edidit.

1118. Dominus papa Paschalis feliciter ad Dominum migravit. Successor ei eligitur Joannes, ipsius antea cancellarius, qui et Gelasius dictus est. Imperator vero alium surrogat, Bacarensem (417) scilicet episcopum, quem Gregorium vocaverunt. Quò facto, Johannes electus apostolicus Beneventum secedit; imperatorem cum ydolo suo, — hoc enim nomine, quem ipse substituit vocatus est, — omnesque huic parti consentientes excommunicavit, Mogontini archiepiscopi milites, comesque Herimannus præsidium ducis Friderici in Oppenheim dirunt, concrenant, multique igni absumpti sunt. Baldewinus rex Iherosolimitanus post multos pro Christiana religione labores moritur, et juxta fratrem suum Godefridum sepelitur. Iherosolimitani alium Baldewinum, nepotem suum, in locum ejus substituunt.

1119. Dominus apostolicus Gelasius synodum in Francia celebraturus, apud Cluniacum moritur, ibique sepelitur. Cui archiepiscopus Viennæ, vir religiosus, succedit, Kalistus nomine. Imperator et principes regni in festivitate sancti Joannis Baptistæ conveniunt, et in concordiam redeunt, ita tamen, ut omnis causa quæ hæcenus æcclesiam disturbaverat et inter eos fomitem discordiæ ministraverat, in præsentiam domni apostolici Kalisti differretur. Multi mortalium a lupis devorantur. Calistus papa synodum Remis circa festum sancti Lucæ celebrat, cui Adelbertus Mogontinus archiepiscopus, pluresque episcopi Germaniæ interfuerunt. Imperator non longe cum suis consistit, auditurus super synodali-bus decretis; sed nichil quod ad reconciliationem pertineret, actum est; immo imperator anathematizatus est.

1120. Dux Liutgerus, Fridericus Palatinus comes, Roudolfus, et plures alii imperatori reconciliantur Goslarie. Fames valida: modius siligiuis duobus solidis venit.

1121. Dux Liutgerus, comes Herimannus de Winceburch, numerosa et forti manu Monasterium vadunt pro restituendo Theoderico episcopo. In qua restitutione incaute sancti Pauli templum nobiliter constructum incendio conflagram, cum omni fere

ANNALES HILDESHEIMENSES. A. 1122—1135.

ade episcopali Werciburch imperator et totius regni principes conveniunt, et in concordiam redeunt, iudicio et consilio domni apostolici causam imperatoris determinandam reservantes.

1122. In festo natalis Domini vehementes turbes ventorum innumera edificia et arbores a radicibus subruerunt, et inundatio aquarum ex ymbrium distillatione, supra quam cuiquam mortalium creabile sit, evenit; multisque mortalibus summersis, his qui evaserant, diuturni doloris causa extitit. Circa festum sanctæ Mariæ Spire conventus principum fit. Ibi episcopus Ostiensis, vir religiosus, sanctæ Romanæ æclesiæ legatus, consulente papa Calisto, imperatorem banno absolvit. Imperator vero, ut æcclesiasticæ justitiæ satisficeret, investituras æcclesiasticarum dignitatum sancto Petro remisit; ita dumtaxat, ut libera electione præcedente, et canonum gravitate conservata, imperialis auctoritas, quod sui juris est, in constituendis episcopis eive abbatibus vel abbatissis non amitteret; et si in constituendis his dignitatibus discordia, ut sæpe fit, oboriretur, imperialis potestas consilio sapientum contraireret.

1123. Adelbero Bremensis archiepiscopus canonicè electus pro reposcenda pallii dignitate Romam vadit; ibi a domno apostolico Calisto honorificè suscipitur, in archiepiscopum ab eo consecratur, habitaque synodo canonico et iudiciario ordine pallium obtinuit, negligentia duorum antecessorum suorum amissum et in Danos translatum.

1124. Eclipsis lunæ facta est Kal. Februarii. Magnæ molis grando cecidit 9 Kal. Augusti. Eclipsis solis facta est 3 Idus Augusti. Magna famēs accidit. Calistus papa obiit, cui Honorius successit.

1125. Imperator Trajecti infra ebdomadam pentecosten obiit; corpus ejus Spiram defertur. In festo sancti Bartholomei omnes totius imperii principes Moguntiæ conveniunt, omnes unanimiter ducem Lintgerum in regem eligentes.

1126. Novus rex natalem Domini apud Argentinam celebrat, dehinc ad patriam redit. Rotgerus Parthenopolitanus episcopus obiit, cui Northbertus succedit. Rex, rapta acie admodum parva, in Boemiam pro restituendo Ottone, qui injuste privatum se honore prædictæ provinciæ querebatur, tendit, incaute quidem. Tria enim milia, non plus, secum assumpsit; hostium vero 20 milia aut amplius erant. Ducenti vero expeditores regem præcedebant, ad præcidendas indagines silvæ, quæ Boemiam a Saxonia disterminant, dispositi. Cumque hi non in itinere, et abnatis silvæ, quasi repente

visu circumveniuntur. Obtruncantur ibi plerique terræ meliores, viri fortes et nobiles, domi militiæque clari. Rex expeditionem movet super Fridericum ducem Sueviæ vel Alsaciæ; set eo in munitiora terræ se recipiente, rex infecto negotio redit. Treveris apud sanctum Eucharium reperitur (418) corpus sancti Matthiæ apostoli subtus altare Johannis baptistæ. Quo digne locato, deinceps ab omni populo Teutonico maxima devotione colitur.

1127. Rex Norinberch urbem munitissimam obsidione premit; set nil relatu dignum actum est ibi; set sine effectu cum dampno suorum inde rediit. Heymericus Patherbrunnensis episcopus obiit, cui Bernhardus succedit.

1128. Circa festum sancti Johannis Baptistæ rex expeditionem contra Conradum fratrem Friderici ducis movit, obseditque urbem Spire; acceptisque obsidibus, circa festum sancti Martini discessit.

1129. Post pentecosten rex urbem Spire iterum obsidione vallat, quia fidem, quam superiori anno dederant, infregerunt.

1130. Rex natalem Domini cum multa frequentia principum circa urbem Spire in tentoriis celebrat. Tandem Spirenses videntes constantiam regis, fame coacti, sese cum ipsa urbe regi tradiderunt in festo sanctorum Innocentium. Honorius papa obiit, cui Innocentius successit. Burkardus de Lucca (419) occiditur; unde rex contristatus et iratus, Winceburch, castrum Herimanni comitis, cui hujus cedis consilium et jussum imponebatur, obsidione circumdat.

1131. Rex natalem Domini Gandersem celebrat. Herimannus consilio principum cum prædicto castro regis se potestati tradit. Quem rex custodiæ deputat; castrum vero everti solo tenus imperat.

1132. Vehementissima vis ventorum innumera edificia subvertit. Eclipsis lunæ facta est 5 Nov. Marcii (420). Translatio sancti Godehardi facta est. Circa assumptionem sanctæ Mariæ profectio regis in Italiam pro consecratione sua ab apostolico apud Romam in cesarem. In quo itinere cum ad urbem Augustanam venisset, eam pacificè ingressus est. Set quorundam civium factione seditio contra regis homines exorta est; et hac de causa repentino igne, ut in tali tumultu fieri solet, civitas fere tota conflagravit, et multi tam gladiis quam flammis perierunt.

1133. Rex natalem Domini in Longobardia apud villam, Medicinam (421) dictam, celebrat. Per Italiam pleraque loca munita sibi resistentia cepit. Tandem 2 Kal. Maii Romam cum summo favore ingreditur; ibique 2 Non. Junii, quo tunc dies

ANNALES HILDESHEIMENSES. A. 1134-1137.

sis episcopus, qui tunc cum rege aderat, usum rationalis in celebrationibus missarum, constitutis temporibus, et dedicationibus æcclesiarum, seu ordinationibus æcclesiasticorum graduum, in proprio tantum episcopatu sibi suisque successoribus a prædicto papa Innocentio promeruit. Post hæc imperator cum suis (422) in reditu cum ad locum quendam venisset, qui propter situs angustiam Clus (423), quasi præclusus vocatur — quippe ex una parte excelsissimo monte adjacente, ex altera parte profundissimo flumine currente, via in medio, quatuor seu quinque itinerantium simul spacio, patente — et cum eisdem transitu imperatori ab incolis negaretur, ipse miro eventu et perspicuo Dei auxilio eundem locum celeriter irrumpenlo, fugatis hostibus cum suis pertransiit, et urbem in supercilio ipsius excelsissimi montis positam repentino assultu cepit, et principem ejusdem urbis captivum secum abduxit. Duo circuli, major et minor, circa solem apparuerunt 3 Kal. Julii circa horam tertiam; minor circulus ambiens principale templum Patherbrunnensis sedis, et major circumdans civitatem, ibi lem consistentibus videbatur. Ipsa die, hora 9, ipsum templum cum omni fere civitate, prohi dolor! incendio conflagravit. Eclipsis solis facta est 4 Non. Augusti circa horam sextam, in tantum ut stelle in cælo apparent. Magna inæqualitas aeris et pluviarum inundatio per totum tempus messis subsecuta est. Rex Danorum pluribus advenis Teutonicis terram suam incolentibus truncationes membrorum facit. Hac de causa imperator super eum expeditionem movere intendit.

1134. Imperator pascha Halverstad peragit. Ibi rex Danorum veniens, sese in potestatem imperatoris tradit, obsidesque dat, juramentum facit, se successoresque suos nominis permissu imperatoris successorumque suorum regnum adepturum; et pulchro spectaculo, nullis retro temporibus audito, ipso sancto die paschæ eundem rex Danorum, regio more coronatus, coram coronato de more imperatore gladium ipsius portat. Et sic in gratia imperatoris repatriavit. Norbertus Magdeburgensis archiepiscopus obiit, cui Conradus successit.

1135. Dominica ante mediam quadragesimam, D

(422) : : : uis codex; cum suis ex *Annal. Saxone resitui.*

A scilicet, 16 Kal. Aprilis, frequens principum ferotius regni conventus sit apud Bavenberg, imperatore præsentem. Ibi Dei gratia aspirante, Fridericus dux Suevorum comitantibus principibus in concordiam cum imperatore sociatur. In festo pentecosten apud Magdeburgum primum principes regni coram imperatore firmissimam pacem domi forisque ad 10 annos juraverunt. In festo sancti Michaelis, in loco qui dicitur Mullenhusen, Conradus, frater Friderici ducis, imperatori reconciliatur.

1136. Irruptio Slavorum in partes Saxonie. Contra quos Adelbertus marchio exercitum movens, terram eorum non semel hostiliter invasit et depopulatus est. Circa assumptionem sanctæ Mariæ expeditio imperatoris in Italiam.

B 1137. Imperator natalem Domini, similiter et pascha, in Italia celebrat, pentecosten vero apud Barum cum generali Italicorum principum. Ibi Bruno Coloniensis archiepiscopus obiit; cui Hugo decanus sancti Petri successit, qui et ipse post paucos dies ibidem obiit. Ibi ambo conditi jacent. Princeps Apuliæ Rozir nomine, ob cujus insolentiam maxime imperator Italiam intraverat, statuit castrum satis munitum in ipso latere civitatis Baræ; in quod castrum multitudinem prædonum collocaverat, qui terra marique, quicquid attingere poterant, inauditis miseriis et calamitatibus regiones opprimebant. Simili modo per totam fere Italiam fecerat. Pentecoste celebrato imperator castrum cum exercitu circumdat; quod nimio sudore expugnans, igni tradit soloque coequat. Prædones comprehensi suspensi sunt circa turrim exustam, numero quingenti vel eo amplius. Quo terrore omnis civitas, omnis munitio, regiæ se potestati tradit. Exiit imperator in Calabriam transivit. Ibi legati Græcorum ad eum magnifice veniunt, quos ipse magnificentius suscepit ac dimisit. Adelbertus Mogontinus archiepiscopus obiit; post cujus obitum civitas una cum principali templo igne concremata est. Marchio Adelbertus, collecta valida manu, hyemali tempore terram Slavorum prædabundus perambulavit. Imperator, rebus in Italia compositis, in ipso rediit 2 Non. Decembris obiit; corpusque ejus delatum in patriam sepelitur regio more in hereditate paternâ, in loco qui dicitur Lutheron.

(423) Clausen ad fluvium Eysaek, infra Brixianum Tyrolensem.